

9 TL (KDV DAHİL)

EKO IQ

NİSAN 2012 SAYI:16

YEŞİL İŞ / YEŞİL YAŞAM

**“Rekabet için de
Sürdürülebilirlik
Gerekliyor”**

“2012 Rüzgârlı Gececek”

**Türkiye'nin İlk Yeşil
Tüketim Araştırması:
“Yeşil'i Biliyoruz
ama Almıyoruz”**

Marmara Denizi Fosseptik mi?

**Ekolojik
Bilançomuz Çıktı:
Borcumuz Var!**

Jeremy Rifkin: “Gelecek Yataydır”

myclimate
Türkiye
Karbon Nötr Basılı Materyal
©myclimate Türkiye - İklim Koruma Ortağı

Farkındayız...

Doğaya saygılı ve yüksek sağlık standartlarını ön planda tutan teknolojilerle, sağlamlığı konforla birleştiren buluşlarla **"farkındalık yaratan"** ürünler geliştiriyoruz... Tasarımlarımızda doğadan ve tarihten ilham alarak Seramik Sağlık Gereçleri ve Armatür üretiyoruz... Ülkemize uluslararası ödüller getiren tasarımlara imza atıyoruz... Yüksek düzeyde su ve enerji tasarrufu sağlayan çevreci ürünleri günlük kullanıma sunmak için çalışıyoruz... Başarıya **"ilk'leri, yenilikleri, farklılıkları"** yaratarak ulaşmayı hedefliyoruz... Ve gelecekte daha yaşanabilir bir dünya için bugün atacağımız adımların ne kadar önemli olduğunun farkındayız!

Geçmişe bağlıyız, şimdiye saygılıyız ve geleceğe **"farklı"** bakıyoruz!

Barış Doğru
baris@ekoIQ.com

Sputnik Ânı ve CEO'larımızın Korkuları

Senelerden 1957, aylardan ekimdir. Soğuk Savaş rüzgârları deli gibi esmektedir. Sovyetler Birliği'nin dünya yörüngesine yolladığı, basketbol topu büyüklüğündeki uydu, tüm coğrafyalarda büyük bir heyecan rüzgârı estiriyordu. Sosyalizmin zaferini ilan eden Sovyetlerin tersine Amerika'da ise Başkan Eisenhower bunu "Sputnik Krizi" olarak ilan ediyordu. Kendilerinden emin bir orta sınıf yaşamı içinde, gelecekte emin bir biçimde yaşayan Amerikalıların bu alt üst oluşu, bundan böyle "Sputnik Moment" (Sputnik Ânı) olarak bilinecekti. Eğer bir anlık bir şey olsaydı, büyük bir ihtimalle unutulacaktı ama unutulmadı. Geçtiğimiz yılki, Ulusa Sesleniş konuşmasında Barack Obama tarafından, Amerika'nın global kriz sonrası kendini tekrar organize etmesine dayanak olarak hatırlatıldı. Sputnik'in dünya yörüngesinde fırlatıldığı tarihten sonra, Amerika uzay çalışmalarına hız vermekle yetinmemiş (NASA bu tarihten sonra kuruldu mesela) neredeyse tüm eğitim sistemini yenileyerek teknolojide liderliği tekrar ele geçirmeyi başarmıştı.

Sputnik Ânı terimini, geçtiğimiz ay yeniden, **WWF Türkiye** ve **Küresel Ayakizi Ağı** (Global Footprint Network) tarafından hazırlanan Türkiye'nin Ekolojik Ayakizi Raporu'nun basın toplantısında **Dr. Mathis Wackernagel**'in konuşmasında duydum. Network'un Başkanı Wackernagel, dünyanın ayakizinin gezegenin biyolojik kapasitesini nasıl fersah fersah aştığını anlattıktan sonra sözü Türkiye'nin de bu ekolojik borç batağına saplandığına getirdi ve Türkiye'nin de artık bu Sputnik Ânı'nda olduğunu çarpıcı örneklerle vurguladı.

Bu açıklamaya eklenecek tek şey şu: Sputnik, sadece fark edenler ve harekete geçenler için anlamlı bir başlangıç ve hareket noktası olabilir. Peki biz, bunun ne kadar farkındayız?

***

Geçtiğimiz ay elektronik posta kutumuza bir başka araştırma daha düştü: İnsan Kaynakları firması **Hugent**'in basın bülteni, Türkiye'de faaliyet gösteren 100 ünlü markanın CEO'su ile yapılan araştırmayı, "**Türkiye'nin CEO'ları Korkusuz Çıktı**" başlığıyla duyuruyordu. Araştırmaya göre, 100 CEO'dan 70'i hiçbir şeyden korkmuyormuş. Yüzde 12 oranla yükseklik fobilerinin olduğu belirlenen CEO'ların, yüzde 4 oranında ise ailelerini kaybetmekten korktukları ortaya çıkmış. Başarısızlıktan, kapalı ortamlardan ve depresyon korkan CEO oranı yüzde 3 oranında belirlenirken, örümcek ve yılan korkan CEO oranı yüzde 1 civarında görülmüş. Hatta, yüzde 1 oranında, müşteri şikayeti almak yanıtı bile çıkmış ama **Küresel İklim Değişikliği**'nden korkan tek bir yönetici bile yok galiba.

Doğrudur, korkunun ecele faydası yok ama psikoloji alanında, tarihsel bazda yapılmış çok sayıda "korku" araştırmasının, bu gayet insani hissin, bir varoluş refleksi olduğunu gösterdiğini biliyoruz. İnsanların örümceklerden ve yılanlardan korkması, çok

eski çağlardan, yani atalarımızdan kalma bir doğal korunma refleksinden başka bir şey değil. Aynı şekilde kötü kokulardan tiksinti duyma da, insanoğlu ve kızının, bozuk maddelerden korunmak için oluşturduğu doğal bir beden refleksi. Yükseklik fobisinin de, ağaç dallarında uyuyan atalarımızın düşme korkularının bugüne aktarılmış hali olduğunu birçok ünlü psikolog ifade etti.

Peki, CEO'larımızın korkuları, günümüzle ne kadar uyumlu? Sözelimi Bir CEO'nun yüksekten düşme olasılığı nedir? Bir örümcek ve yılanı TV dışında en son ne zaman görmüşlerdir? Daha net ifade edeyim, gerçek hayatta hiç görmüşler midir?

Açıkça söylemek gerekirse, tüm bu korkularımız çok eski zamanlardan kalma ve ilginçtir insan, bu eski bilişsel yapıyı, bilinçli olarak kolay kolay dönüştüremiyor. **Daniel Goleman**, *Ekolojik Zekâ* kitabında şöyle diyor: "Evrimsel bir açmazla karşı karşıyayız. Uzak geçmişte doğuştan gelen ekolojik zekâmıza yön veren düşünce biçimlerimiz tarih öncesinin çetin koşullarıyla uyumluydu (...) Bozuk yiyeceklerdeki toksinlerin mide bulantısı ve tiksinti yaratmasını sağlayan koku duyumuz; yırtıcılardan kaçmamızı sağlayan sinirsel alarm devrelerimiz yeterliydi".

Ama bugün bu reflekslerimizin neredeyse hiçbir anlamı yok. Hayatta hiç karşılaşamayacağımız zavallı bir böcekten korkuyor ama sinsi sinsi gelen, bilimsel olarak net bir şekilde çocuklarımızın geleceğini yok edeceği ortaya konan İklim Değişikliği'nden ufak bir ürperti bile duymuyoruz.

Bizim Sputnik Ânımız neresi bilmiyoruz. Ama ilkönce CEO'larımızın korku algısının değişmesi gerektiğini çok derinlerde bir yerde hissediyorum.

BZD Yayın ve İletişim Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
adına sahibi
Zülfükar Dicleli

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Zeynep Dicleli dergi@ekoIQ.com

Genel Yayın Yönetmeni
Barış Doğru baris@ekoIQ.com

Art Direktör
Özlem Sarar D.

Editör
Balkan Talu balkan@ekoIQ.com
Duygu Yazıcıoğlu duygu@ekoIQ.com

Danışma Kurulu
Ural Aküzüm - TEDMER ve Arı Hareketi Başkanı
Coşkun Aral - İZ TV Genel Koordinatörü
Banu Aydoğan - Koç Bilgi Grubu Kurumsal İletişim Direktörü,
Koç Holding Çevre Koordinasyon Kurulu Üyesi, Yeşil Bilgi Platformu Yöneticisi
Dr. Erhan Baş - Bilim İlaç A.Ş. Genel Müdürü
F. Fatma Çelenk - Soyak Holding Kurumsal İletişim Koordinatörü
Behçet Envarlı - Türkiye Bilişim Vakfı Genel Sekreteri
Sibel Sezer Eralp - REC, Bölgesel Çevre Merkezi Türkiye Direktörü
Çağla Balcı Eriş - Demirer Holding Karbon Geliştirme Müdürü
Engin Güvenç - İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği Genel Sekreteri
Prof. Dr. M. Pınar Mengüç - Özyeğin Üniversitesi, Enerji, Çevre ve Ekonomi Merkezi Direktörü
Ergem Şenyuva - Climate Project Türkiye Temsilcisi
Cavit Vardarlılar - MESS Entegre Geri Kazanım ve Enerji, Çevre Projesi Genel Müdürü
Necla Zarakol - Zarakol İletişim Yönetim Kurulu Başkanı

Reklam Koordinatörü
Semra Akyüz semra@ekoIQ.com

Yazı Kurulu
Barış Gencer Baykan, Deniz Sözüdoğru

Redaksiyon
Şöhret Baltaş

Katkıda Bulunanlar
Mutlu Diñer, Eren Dönmez, Hilal Gülyurt, Özgür Güvenç

Üretim Sorumlusu
Ahmet Muhtar Sökücü

Abonelik
Neslihan Öztürk
Tel: (90) 216 - 412 72 13 Faks: (90) 216 - 521 10 64

Yayın Adresi:
BZD Yayın ve İletişim Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Alemdağ Caddesi, Yanyol Sokak, No: 5 SBK İş Merkezi,
B Blok Kat: 3 Kısıklı - Üsküdar 34692 / İst.
Tel: (90) 216 - 412 72 13 Faks: (90) 216 - 521 10 64

Basım Yeri: Tor Ofset San. Tic. Ltd. Şti.
Hadımköy Yolu Akçaburgaz Mah. 4. Bölge 9. Cad. 116. Sokak
No: 2 Esenyurt - İSTANBUL
Tel: (90) 212 - 886 34 74 pbx

Dağıtım: Dünya Süper Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.
Tel: 216 68119 67-68 Fax: 0216 680 39 73

Ayda bir yayınlanır. Yerel Süreli Yayın
ISSN 1309-441-6

www.ekoIQ.com

İÇİNDEKİLER

22 Yeşil'i Biliyoruz ama Almıyoruz (Şimdilik)

Türkiye'ye ait ilk yeşil tüketici çalışması olan "2011 Yeşil Tüketim Araştırması" tüketicinin yeşil ürüne yaklaşımı konusunda önemli ipuçları veriyor.

26 Marmara Denizi Can Çekişiyor, Farkında mısınız?

MAREM Projesi, Sevinç Erdal İnönü Vakfı bünyesinde yıllardır Marmara Denizi'ni inceliyor. MAREM son raporunda Marmara'nın durumu fosseptikten farksız dedi; biz de vakfın başkanı Levent Artüz'e sorduk: "Ne olacak bu Marmara'nın hali?"

32 Türkiye'nin Ekolojik Bilançosu: Borcumuz Var!

Ekolojik bütçemizi aşır aşmadığımızı gösteren Ekolojik Ayakizi, Türkiye için ilk kez hesaplandı. Sonuç: Evet, ekolojik limiti aşıyoruz.

34 Bir Rekabet Unsuru Olarak Sürdürülebilirlik

CSR Consulting Turkey'nin iki kurucu ortağı Özlem Çevik Koper ve Bahar Keskin, Türkiye'de şirketlerin sürdürülebilirlik uygulamaları konusunda önemli çalışmalara imza attığını belirtiyorlar.

42 Bana Yalıtımın Fotoğrafını Çekebilir misin?

Mavi Kale'nin katkılarıyla düzenlenen fotoğraf yarışması Yalıtımın Mavi Yüzü'nde dereceye giren ve mansiyon alan fotoğraflar EKOIQ'da.

46 "İşbirliği Yeni Kapılar Açacak"

KoçSistem Yayınları bu yıl oldukça ilginç ve önemli bir kitabı Türkçe'ye kazandırdı: Penguen ve Leviathan. Bu kitabı neden seçtiklerini KoçSistem Genel Müdürü Mehmet Nalbantoğlu'ndan dinledik.

50 Tarih Nehri Sürdürülebilirliğe Akıyor

Borusan Contemporary kapsamında sergilenen, İspanyol Sanatçı Daniel Canogar imzalı Tarih Nehri sergisi modern sanat ve sürdürülebilirlik üzerine çarpıcı bir çalışma.

58 Yükselir çünkü Sürdürülebilir

Küresel Raporlama Girişimi İlkeleri (GRI) C+ uygulama seviyesinde sürdürülebilirlik raporu hazırlayarak, inşaat sektöründe bir ilke imza atan Yüksel İnşaat, karbon nötr bir kurum olmayı kafasına koymuş.

62 Dünya Sanki Onun Bahçesiydi

Bazı hayatların ucu tüm insanlığa dokunur. Modern çevre hareketinin öncüsü Rachel Carson da işte tam böyle bir hayat yaşadı.

76 Gelecek Yataydır çünkü Enerji Paylaşılabilir

66 “2012 Rüzgârlı Gececek”

Vestas Türkiye Genel Müdürü Olcayto Yiğit: “Türkiye 2012’de rüzgâr enerjisi yatırımlarında hareketli bir yıl geçirecek.”

72 Yeşil Lojistik’e Giden Yol Intermodal’dan Geçer

Ekol Lojistik, entegre lojistik hizmetler alanında ve çevre faaliyetleri konusunda Türkiye’nin en önemli isimleri arasına girmiş durumda.

76 Gelecek Yataydır çünkü Enerji Paylaşılabilir

ABD’li bilim insanı Jeremy Rifkin’e göre fosil yakıt devleri, yeni enerji ekonomisine kendilerini uyarlayamazsa, yokolma tehlikesini göze almak zorunda.

84 Sürdürülebilir Kâğıt ve Yaşanabilir Bir Dünya

Sanıldığı aksine, kâğıt en sürdürülebilir malzemelerden biridir. Tabii sürdürülebilir ormanlardan üretildiğinde, geridönüştürüldüğünde ve üretiminde yenilenebilir enerji kullanıldığında...

88 “Dikkat, Odada Fil Var!”

Mart ayında ülkemize gelen Greenpeace Genel Direktörü Kumi Naidoo, “Eğriye eğri, doğruya doğru diyoruz. Şirketler kötü şeyler yaptıklarında yerden yere vurur, doğruya yöneldiklerinde de gocunmadan takdirlerimizi sunarız” diyor.

92 Yeni Temizlik Ürünü: Green Care

Green Care markası altındaki çevre dostu temizlik ürünlerinin Türkiye distribütörlüğünü alan Eczacıbaşı Girişim’in Gebze’deki üretim tesislerinde yeşil enerji ve su tasarrufu konularında da ciddi atılımlar yapıyor.

96 Güneş Enerjisi için 10 Önemli Sebep

Ateş Uğurel, namı diğer Solar Baba güneşin nihayet kendini gösterdiği şu günlerde, güneş enerjisini tercih etmek için 10 önemli gerekçeyi bizlerle paylaşıyor.

101 Son’un Başlangıcı

Zerdüş’ten Margaret Edwood’a, Ursula Le Guin’den D.H. Lawrence’a kadar pek çok büyük yazarın kaleminin peşinde “Son’un Başlangıcı”nı, yani edebiyatta katastrofinin izini bizim için Heyzen Ateş sürdü.

104 İklim Gönüllüleri Geliyor

Demir Enerji Danışmanlık’ın kurucusu Caner Demir, Bölgesel Çevre Merkezi’yle (REC) ortaklaşa sürdürecekleri “İklim Gönüllüleri Programı”nın müjdesini veriyor.

108 SürdürüleN’PR

“Gelecek yönetimi için iletişim yönetimi” şiarıyla yola çıkan N’PR, sürdürülebilirlik raporu yayınladı. Yönetim Kurulu Başkanı Nur Başnur’la raporu ve ajansın faaliyetlerini konuştuk.

112 İnsan, Toplum ve Gezegen için...

Sosyal İnovasyon Merkezi’nin kurucusu Suat Özçağdaş: “Sloganımızı ‘İnsan, Toplum ve Gezegen için Sürdürülebilir ve Kaliteli Bir Yaşam’ olarak belirledik.”

HER SAYIDA

6 Haberler Bırakma Bu “Çevreci Ayak”larını, Vitra’ya Bir Eko-Etiket Daha, Türkiye Rüzgâr Gibi Geçiyor...

70 Uygarca Sistem Teorisi: Umudun Kaldıraçları

100 Köşe Minderi Beyaz Saray’ın Çatısındaki Güneş Panelleri

116 Gözümüzden Kaçmayanlar Sebep “Rus Kışı” imiş, Kalkan avlamada rekortmeniz, Milli Park’ta nasıl HES yapılır?..

118 Trend Harikalar Diyarından Mobilyalar, Vat iz “Upcycling”?

120 Kitap Yaşam Dönüşümdür, Yeşil Bir Ekonomi Kurmak, Gezegeni Besleyen İnovasyonlar

MAVİ GEZEĞEN HEP MAVİ KALIR MI?

Gezegenimizde yaşamın sürdürülebilir olması için, kaynakları koruma sorumluluğunu üstleniyoruz. Bu sorumluluğumuzu, tüm süreçlerimize Blue Life anlayışımızı yansıtarak yerine getiriyoruz.

Blue Life; Vitra, Artema ve Vitra Therm'den oluşan Eczacıbaşı Yapı Ürünleri Grubu markalarımızın üretim, tasarım ve yönetim süreçlerini kapsayan bir sürdürülebilirlik anlayışıdır.

Bir üretim anlayışı olarak Blue Life

Blue Life; üretim sürecinde yenilenemeyen doğal kaynak tüketimini en aza indirmektir. Bunun için hammaddenin bilinçli kullanımına ve doğaya geri dönüşümünü sağlayan teknoloji yatırımlarına önem veriyoruz. Bu şekilde, doğal kaynakları koruma sorumluluğunu, üretim aşamasında da gözetiyoruz. Tesislerimizde çeşitli geri dönüşüm sistemleri geliştirerek hammadde ve enerji kullanımlarındaki kaybı en aza indiriyoruz. 2007 yılından

bu yana en uygun teknolojilerden yararlanarak, etkin atık su arıtma yöntemlerini kullanıyoruz. Seramik pişirimi sırasında gerçekleşen enerji kaybını en aza indirmek amacıyla tesislerimizin fırın ısılarında her yıl %15 enerji tasarrufu sağlıyoruz. Fabrikalarımızda atık kağıt geri kazanımı ve dönüşümüne yönelik gerçekleştirilen inovasyon çalışmaları doğrultusunda ise her yıl kesimden kurtulan 17.178 ağaç, oksijen yaymaya devam ediyor.

Bir yönetim anlayışı olarak Blue Life

Blue Life; çalışanlarımızla, paydaşlarımızla ve toplumsal faaliyetlerimizde sürdürülebilirliği esas almaktır. Çalışanlarımıza su ve enerji tasarrufu eğitimleri veriyor, birlikte sürdürülebilirlik kavramının önemini vurgulayan projeler üretiyoruz. Beraber çalıştığımız kurum ve kuruluşların da sürdürülebilirlik konusundaki yaklaşımlarını önemsiyoruz. 2007 yılından bu yana gerçekleştirdiğimiz

Eczacıbaşı Hijyen Projesi kapsamında, Yatılı İlköğretim Bölge Okulları'ndaki öğrencilere kişisel hijyen konusunda eğitimler veriyoruz. Okullardaki banyo ve tuvaletleri yenileyerek daha çağdaş, kaliteli ve sağlıklı yaşam koşulları sağlıyoruz.

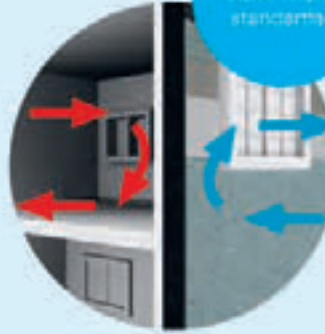
Bu projelerimizin uluslararası ödüllere layık görülmesinden gurur duyuyoruz.

Dünyanın ilk su harcama oranı klozet: 2,5/4 L klozet.

250 adet Vitra 2,5/4 L klozet, 1 yılda 3 olimpik havuz dolduracak kadar su tasarrufu sağlar.

İki yatağın için Vitra Therm standı.

Vitra Therm ile yalıtılmış bir binadaki yıllık enerji tasarrufu 103 ağacın sağlayacağı faydaya eşittir.

İnce kareli Sımetric.

Ağırlıkları %50 azaltılmış olan Vitra Sımetric karolar, ambalaj, uygulama ve enerji tasarrufunun yanı sıra sevkiyatta da %33 tasarruf sağlar.

Suya sahip çıkan tasarım: Dabi regülatörlü el duşu

Bir yılda, bir ailenin kullanacağı kadar suyu, iki ailenin kullanabilmesini sağlar.

Bir tasarım anlayışı olarak Blue Life

Blue Life; doğal kaynakları koruma sorumluluğunu, konutlar ve toplu kullanım alanları için sunduğumuz ürünlere de taşımaktır. Bu nedenle kişi başına düşen su tüketimini akıllı tasarımlarla en aza indirmek, tasarım anlayışımızı oluşturuyor. Geliştirdiğimiz pisuvar, klozet ve armatürlerin kullanımının kazandırdığı yıllık su hacmi hane başına 190 tonu geçiyor. Bu, 190 ton suyun barajlarda kalması demek. Suyun barajlarda kalması aynı zamanda elektrik tüketiminde ve karbon salınımında önemli oranlarda tasarruf sağlanması anlamına geliyor. Bu kapsamda üretilen 2,5/4 L klozet, dünyanın ilk Almanya LGA Enstitüsü onaylı klozettir.

Tüm bunları mavi gezegenimiz hep mavi kalsın diye yapıyoruz. Her an doğal kaynakları koruma sorumluluğuyla hareket ediyoruz. Çünkü; yaşamın sürdürülebilirliği aslında doğal kaynakların sürdürülebilirliği demek. Çünkü biliyoruz ki; daha iyi bir hayat için, yerine koymadan tüketmek tek yol değil.

Bırakma Bu “Çevreci Ayakları”nı!

Ayakkabıda en çok neye dikkat edersiniz?

Marka, rahatlık, renk? Bu soruya çevre hassasiyeti demek akla hemen gelmeyebilir. Ama sürdürülebilir moda'nın giderek yükselişe geçtiği dönemde bu konuda da çevreci ürünlerin türemesi de kaçınılmazdı.

Finproject, püskürtme kalıp teknolojisi kullanarak 1995'ten beri üretilen XL Ekstra Light tabanlarla modadaki bu ihtiyaca çok şık bir yanıt veriyor. XL Ekstra Light tabanlar hafifliğin yanı sıra çok da sağlam. Bizi en çok ilgilendiren kısmı ise kullanım sonrasında yok olması, böylece doğayı kirletmemesi. Ekstra konforlu iç taban yapısıyla ayaklarınıza konfor sunan tabanları **Giorgio Armani, Camper, Crocs, Prada, Samsonite, Hugo Boss, Dr. Scholl, Clarks, Llyo ve Mephisto** gibi kalburüstü markaların tercih ettiğini de belirtelim.

VitrA'ya Bir Eko-Etiket Daha!

Banyo ve karo ürünleri alanında faaliyet gösteren VitrA, dünyada eko-etiketlerin en kapsamlı standardı olan **Tip-III Çevresel Ürün Beyanı**'nı almaya hak kazandığını duyurdu. Alman Yapı ve Çevre Enstitüsü (IBU) tarafından verilen belgeyle, VitrA'nın seramik sağlık gereçleri üretiminde hammaddenin doğadan elde edilmesinden üretim sürecinde oluşan atıkların doğaya dönmesine kadar uzanan yaşam döngüsü boyunca yüzde 100 şeffaf bir çalışma yaptığı ve çevresel performansını nicel verilerle beyan ettiği belgelenmiş oldu.

“Gel Kömürden Vazgeç, Sevenlerini Üzme!”

Greenpeace gönüllüleri şu sıralar kömürlü termik santral yapma planları içinde olan Anadolu Efes Grubu'nu protesto etmek ve “tatlı dille” uyararak için Anadolu Efes binası önünde güneş paneli kurarak, şirkete **14 Şubat mesajı** verdiler. Mesajın teması, “Kömürden vazgeç, güneşi seç, sevenlerini üzme!” idi. Protestonun en eğlenceli aktivitesi güneş panelleriyle sıklıkla portakal suyunun Efes çalışanları ve hissedarlarına dağıtılması oldu. Greenpeace Akdeniz İklim ve Enerji Kampanyası Sorumlusu **Pınar Aksoğan** konuyla ilgili olarak, “Anadolu Efes, Türkiye'nin geleceğini etkileyecek bu kirli enerji yatırımını tüm ortaklarıyla birlikte en tarafsız ve doğru şekilde değerlendirmeli. Fosil yakıtların, özellikle kömüre dayalı

üretim biçimlerinin hem Türkiye hem de dünya genelinde çok sınırlı bir ömrü kaldı. Biz burada Şubat ayının ortasında güneş panelleriyle enerjimizi yanımızda taşıyabiliyoruz. Anadolu Efes'i de tercihini kirli kömür enerjisi yerine güneşten yana kullanmaya ve Türkiye'nin enerji geleceğini temiz enerjilere taşımak konusunda liderlik etmeye çağırıyoruz” dedi.

“Erzurum Bataklıklarını Korumak Anadolu'nun Geleceğini Korumaktır”

Erzurum bataklıkları, nesli küresel ölçekte tehlike altında olan toy ve sürmeli kızkuşu gibi canlılar dahil, pek çok canlının yaşam alanı durumunda. Ancak geçmişte tek parça bölünmemiş sulak bir alan olan Erzurum bataklıkları, Erzurum-Erzincan ve Erzurum-Artvin yollarıyla dörde bölünüp, hızla kurutuldu. Bu arada yoğun sanayi, tarım ve hayvancılık faaliyetleri de bölgenin doğal karakterini kaybetmesine yol açtı. Erzurum Bataklıkları'nın Önemli Doğa

Alanı (ÖDA) statüsünün yanı sıra Ramsar Sözleşmesi kapsamında uluslararası öneme sahip bir sulak alan olduğunun ve ulusal mevzuat kapsamında da öncelikli alanlar arasında yer aldığı altını çizen **Doğa Derneği Genel Müdürü Engin Yılmaz** konuyla ilgili şunları söyledi: “Alandaki kurutma çalışmalarına son verilerek, tarım ve hayvancılık faaliyetleri bölgenin yok olmasına sebep olmayacak seviyede tutulabilir. Ayrıca sulak alan koruma bölge sınırları daraltılmamalı, aksine kurutma çalışmalarının önüne geçilerek alanın eski haline dönmesi sağlanmalıdır. Bu şekilde Erzurum ve çevresi ekolojik yapısı ve biyolojik çeşitliliğinin zenginliğiyle dünya üzerinde hak ettiği yeri koruyacaktır. Unutmamak gerekiyor ki, Erzurum Bataklıklarının korumak sadece canlıları değil, Erzurum'un ve zengin Anadolu doğasının da geleceğini korumaktır.”

Bizce tasarruf içten gelmeli.

Tüm Bosch ürünleri, sadece bugünkü değil, gelecekteki yaşamımızı da iyileştiren teknolojilerle donatılmıştır.

Bosch, doğal kaynakları daha verimli kullanmak için tüm ürünlerini %92 geri dönüşümlü malzeme kullanarak üretir. Üstelik son 15 yılda elektrik tüketiminde %90, su tüketiminde %60'a varan tasarruf sağlayan teknolojilerin geliştirilmesi ile sizin de doğal kaynakları korumanıza yardımcı olur. Daha yaşanılır bir gelecek için bize katılır mısınız? www.bosch-home.com/tr

BOSCH
Yaşam için teknoloji

Tesla'sını Bağışlayan İşadamı

"10'uncu katta bahçeli ev olur mu? Yaptık, oldu" gibi iddialı demeçleriyle kamuoyunun ilgisine ve büyük bir popülariteye mazhar olan işadamı Ali Ağaoğlu 475 bin liralık Tesla marka elektrikli otomobilini İTÜ Makine Fakültesi'ne hediye ederek takdir topladı. İTÜ EMÖS Başarı Ödülleri'nde "Yılın İşadamı" seçilen Ağaoğlu yaptığı jesti şöyle anlattı: "Fakültenin dekanı telefonla arayıp 'Elektrikli araba konusunu işliyoruz, incelemek üzere Tesla Roadster'ınızı üç günlüğüne verir misiniz?' dedi. Ben de 'Üç gün olmaz, en iyisi bağışlamak. Öğrenciler ister test etsin, ister parçasınsınlar' dedim".

Önce "İnsana Saygı"

Türkiye'nin en büyük işe alım portalı olan kariyer.net tarafından bu yıl dokuzuncusu verilen "İnsana Saygı Ödülü", 15 Şubat Çarşamba günü Lütfi Kırdar Uluslararası Kongre ve Sergi Sarayı'nda düzenlenen törenle sahiplerini buldu. Çevre faaliyetleri konusunda sektörünün öncü isimlerinden olan Zorlu Enerji Grubu bu yıl ikinci kez ödülü almaya hak kazandı. Zorlu Enerji Grubu İnsan Kaynakları Müdürü **Öniz Sayıt** yaptığı konuşmada, "Yurtiçi ve yurtdışı yatırımlarımızla enerji sektöründe ulusal ve bölgesel güç olma hedefimize her geçen gün bir adım daha yaklaşıyoruz. Rekabetin güçlü olduğu bu yolda en büyük kaynağımızın çalışanlarımız olduğuna inanıyoruz" dedi.

Su Yerine "Kuru Buz"la Çalışan Çamaşır Makinesi

Teknoloji hayatı kolaylaştırmak suretiyle insanın suratında güller açtırabilecek kudrete sahip gerçekten. Bakınız, evlerimizde kullandığımız tam otomatik çamaşır-bulaşık makineleri, nofrost buzdolapları ve kafanızı çevirdiğinizde gözünüze ilşebileceğiniz çok sayıda irili ufaklı elektronik, annelerimizin zorlu hayat şartlarından bizi çekip çıkarmış, iyi ki 20 sene önce doğmamışım diyenlerin sayısında büyük artış yaşatmış durumda. Artık teknoloji öyle bir boyuta geldi ki, her bir yenilik hayatımızı biraz daha minimal hareketlerle idame ettirebilmek için birer küçük detay niteliğinde. Bir de iklim değişikliğinin önüne geçebilmek için yapılan çevre hassasiyetli çalışmalar var tabii. Bu konuda tasarlanan son teknoloji harikası, "susuz çalışan çamaşır makinesi." Bu ilginç teknoloji sayesinde çamaşırlarınız dakikalar içinde

yıkıyor, hem de kuru buzla.

Tekniği kısaca şöyle açıklanabilir: Çamaşırın yerleştirildiği daire, süblimleşen kuru buzla çok şiddetli bir hızla çamaşırınıza üflüyor. Bu esnada

karbondioksit çamaşırınızdaki organik materyalleri bozuyor. Bu işlemden sonra kirler, daha sonra kolayca temizleyebileceğiniz bir filtrede birikiyor ve karbondioksit de uzaklaşıyor. Ancak bu muhteşem makine henüz maalesef mevcut değil. Endüstri Tasarımcısı **Elie Ahovi'nin Electrolux** için tasarladığı bu "eser" 2050 senesi konsepti için hazırlanmış. Ürünle ilgili çözülmesi gereken nokta ise, karbondioksidin uzaklaştırılması gereken aşamada fazla enerji kaybına sebebiyet vermeyecek bir teknolojinin de entegre edilmesi. Bunu da başarırlarsa, hem çevre hem teknoloji adına müthiş bir buluş hizmetimize amade olacak demektir.

Türkiye Rüzgâr Gibi Geçiyor

Malum, son yıllarda tüm dünya yüzünü alternatif enerjiye çevirdi. Almanya başta olmak üzere pek çok ülke nükleer ve fosil enerji yatırımlarına son verip rüzgâr ve güneş enerjisini kullanmaya başladı. Peki, Türkiye ne durumda? Avrupa Rüzgâr Enerjisi Birliği'nden gelen haberler sevindirici. Kurumun verilerine göre, 2010 sonunda rüzgârdan elektrik üretme kapasitesi 1329 megawatt (MW) olan Türkiye, geçen yıl bu rakama 470 MW daha ekleyerek toplam kurulu kapasitesini 1799 MW seviyesine çıkardı. Böylece İrlanda'yı da geride bırakarak Avrupa'da 10'uncu sıraya kadar yükseldi. Geçen yıl rüzgâr enerjisinde Avrupa lideri 29.060 MW ile Almanya olurken, 21.674 MW ile İspanya

ikinciliği aldı. Rüzgârdan elektrik üretim kapasitesinde Türkiye'nin önünde sıralanan diğer ülkeler 6800 MW ile Fransa, 6747 MW ile İtalya, 6450 MW ile İngiltere, 4083 MW ile Portekiz, 3871 MW ile Danimarka, 2907 MW ile İsveç ve 2328 MW ile Hollanda oldu.

suyu seven yapışkanlar

Islak ortamlarda bile yapışkan kalmayı başaran akıllı bir kimyasal olan acResin® ile ister kumsalda olun, ister havuzda ya da duşta... Artık yara bantlarınız suya teslim olmayacak! Çünkü BASF'de biz kimya yaratıyoruz.
www.basf.com.tr

 BASF

The Chemical Company

IBM'e "Enerji Verimliliği" Ödülü

AB Veri Merkezleri Yönetimi Yasası'na göre enerji verimliliği uygunluğu alanında Avrupa'daki 27 IBM veri merkezi ödül aldı. Böylece IBM, komisyondan bu kadar geniş bir veri merkezi portföyü için ödül kazanan ilk şirket unvanına da sahip oldu. AB Veri Merkezleri Yönetimi Yasası kapsamında, veri merkezlerinde enerji tüketimini azaltmak için en iyi uygulamaları kullanan veri merkezlerini belirleyen Avrupa Komisyonu, bu ödülü verirken enerji tasarruflu donanım ürünleri kullanımı, ücretsiz soğutma ve soğuk koridor uygulaması, enerji tüketimini uygun maliyetle ve merkezin kritik işlevlerini etkilemeden yapabileme kriterlerini esas alıyor.

Mersin TSO, Küresel İlkeler Sözleşmesi'ni İmzaladı

Mersin Ticaret ve Sanayi Odası'nın (MTSO), BM tarafından geliştirilen ve iş dünyasının çevre, çalışma koşulları, yolsuzluk ve insan hakları alanlarında uymayı taahhüt ettiği evrensel ilkeleri kapsayan **Küresel İlkeler Sözleşmesi'ne katılımı çerçevesinde Mersin'de bir imza töreni düzenlendi.** Törene BM Türkiye Mukim Koordinatörü ve UNDP Türkiye Temsilcisi **Shahid Najam** da katıldı. Törenin açılış konuşmasını yapan MTSO Yönetim Kurulu Başkanı **Şerafettin Aşut**, bu sözleşmeyle sektörde farkındalık yaratarak tüm firma ve kurumları bu işin birer parçası haline getirmeyi hedeflediklerini söyledi.

Timex'ten Örnek Proje

Norveç'te Oslo Belediyesi'nin başlattığı yeni uygulamayla, sokaklardan toplanan kar, filtre sisteminden geçirilerek temiz bir şekilde denize ulaştırılıyor. Oslo Belediyesi, daha önceki uygulamalarında, sokaklardaki karları kepçeler yardımıyla toplayarak kamyonlara yükleyip şehir merkezinden uzakta bulunan özel alanlara boşaltıyordu. Bir süre sonra, toplanan karların içinde bulunan atıklardan dolayı ciddi miktarda çevre kirliliği oluşmaya başladığı tespit edilince, karların eritilerek temizlenmesini sağlayacak bir tesis çözümü geliştirildi. Türkiyeli bir firma olan **Timex Filtrasyon ve Su Sistemleri** de eriyen kar sularının arıtılarak denize verilmesini sağlayan bu projede, özel dizayn tambur filtreleriyle yer alıyor. Projede Timex'in özel olarak dizayn ettiği 63 mikron mertebesine kadar filtre özelliğine sahip toplam 12 metre uzunluğundaki iki adet özel otomasyona sahip tambur kullanılıyor.

Bir Teşekkür Vasıtası Olarak, Bisiklet

Bugüne kadar çevre dediniz, duyarlılık dediniz, ekoloji dediniz, hadi biraz da kendinizi düşünüp fit olmak dediniz. Oradan, şuraya gitmek için bisiklete binmeyi tercih ettiniz. De... tüm bu fedakarlığımız karşılığında kuru bir teşekkür bile görmediniz. Bazıları, **Melbourne** dolaylarından yolu geçenler mesela, bu konuda sizden bir miktar daha şanslı görünüyor, zira **Şanghaylı** sanatçı ve mimar **Hong Yi**, Melbourne sokaklarını pedala kuvvet katettiği gibi, bir de kendisi gibi bu çevreci vasıtayı seçenlerin bisikletine birer teşekkür notu iliştiriyor. Yani, Avustralyalı şehir bisikletçileri marketten çıkıp araçlarına yöneldiklerinde, **"Thank you for saving the world" (Dünyayı kurtardığın için teşekkürler)** gibi bir notla karşılaşabiliyor. Ne güzel bir fikirmiş! Umarız bir gün İstanbul sokaklarında da üzerine teşekkür notu yazacak kadar çok bisiklet ve o notu yazmayı akıl edebilecek çevre dostları hasıl olur.

"Bir Angut Olarak Kışın Neden Sert Geçtiğini Açıklıyorum"

Artık anlamışızdır, Mart ayında kar görmemizin sebebi de küresel iklim değişikliği, kimilerinin sandığı gibi, Küresel Isınma'nın yalanlanması ve Buzul Çağı'na girmemiz değil. Bu işin pirllerinden sayılan **Profesör Mikdat Kadoğlu** bunu 13 Şubat tarihinde **"Bir Angut Olarak Kışın Neden Sert Geçtiğini Açıklıyorum"** başlıklı köşe yazısında açıkladı. Aynen aktarıyoruz: "Küresel ısınmadan dolayı Kuzey Kutbu'nda deniz yüzeyindeki buzullarda azalmalar oldu ve deniz yüzeyinde büyük bir alan buzdan arındı. İşte bu durum Avrupa'da 'kara meltemi' gibi bir olaya

neden oldu. Arktik denizde buzsuz deniz yüzeyi, üzerindeki soğuk hava tabakasını ısıtıyor. Isınan hava yükseliyor. Bu sırada oluşan akımla, denizden yükselen havanın yerini Avrupa karasının ortasındaki hava alıyor. Yani Avrupa'da yer seviyesindeki hava, karadan denize doğru hareket ediyor/esiyor. Böylece batıya doğru esen bu rüzgâr, Meksika Körfezi'nden kaynaklanan Körfez Sıcak Su Akıntısı'nın ılımanlaştırdığı havanın batıdan Avrupa kıtasına girmesini engelliyor. Sonuç olarak küresel ısınma, buzulların erimesi, rüzgârların değişimi ve daha soğuk bir Avrupa!"

Binanızın enerji maliyetlerini %30* azaltmanız mümkün. Ancak bu sadece bir başlangıç.

Sizin için yapabileceklerimiz bununla sınırlı değil

Bir yandan enerji verimliliği hedeflerine ulaşmaya çalışırken, diğer yandan binaların kompleks yapılarını yönetmek hiç kolay bir iş değil. Ancak biz bunu, EcoStruxure™ enerji yönetim mimarisi ile, tek bir IP platformu üzerinde akıllı bina sistemlerinin entegrasyonunu sağlayarak başardık.

Binarlarda yüksek oranda tasarruf elde edilebilir

Bugün sadece Schneider Electric™ EcoStruxure enerji yönetim mimarisi ile işletmeniz genelinde HVAC, erişim kontrolü, video güvenlik yönetimi ve aydınlatma kontrolü gibi yoğun enerji kullanan sistemlerin entegrasyonunu yaparak %30'a kadar enerji tasarrufu sağlayabilirsiniz. Bir binanın enerjisinde %30'a varan tasarruf çok iyi bir başlangıçtır ve EcoStruxure enerji yönetimi mimarisi ile yapacağınız tasarruf bununla sınırlı kalmaz.

Enerji tasarrufu hakkında uzmanlardan bilgi alın!

www.SEreply.com adresini mutlaka ziyaret edin. Aşağıdaki şifreyi girin, EcoStruxure ve Enerji Verimliliği Çözüm Katalogumuzu ÜCRETSİZ yükleyin. Şifre: 18886p.

EcoStruxure

Active Energy Management Architecture
from Power Plant to Plug™

Veri merkezleri

Birbirine bağlı olan bütün ekipmanların enerji kullanımı ve varlığı yakından izlenerek, gerçek zamanlı olarak yönetilir.

Endüstriyel tesisler

Açık protokoller, proses otomasyonunun minimum kesinti ve maksimum enerji verimliliği ile yönetilmesini sağlar.

Binalar

İşletme genelinde güvenlik, aydınlatma, elektrik dağılımı, yangın güvenliği, HVAC, IT ve telekomünikasyon sistemlerinin akıllı bir şekilde entegrasyonu eğitim, işletme, bakım ve enerji maliyetlerinin azaltılmasını sağlar.

%30

444 30 30

www.schneider-electric.com.tr

Schneider
Electric

Nehir Üstü Güneş Paneli

Thames Nehri'nin iki yakasını birbirine bağlayan köprü'nün üzerindeki yeni **Blackfriars İstasyonu** 1103 MW'lık güneş enerjisi üretecek olan 4 bin 400'ün üzerinde fotovoltaik güneş panelinin kurulumuna başlanmasıyla birlikte dünyanın en büyük güneş köprüsü olma yolunda ilerliyor. Köprüde kullanılan güneş modülleri ise Panasonic Grubu üyesi olan **SANYO Electric** tarafından üretildi. Tarihi yapıya eklenen yeni çatı, Londra'daki en büyük güneş enerjisi alanını yaratacak 6 bin metrekare PV güneş panelleriyle kaplanacak. Güneş panellerinin yıllık 900 bin kWh elektrik üretmesi bekleniyor. Bu da istasyonun harcadığı enerjinin yüzde 50'sini karşılayarak yıllık karbondioksit salımını 511 ton kadar azaltması anlamına geliyor.

MimtaSolar - AVANCIS İşbirliği

Türkiye fotovoltaik sistem pazarına ekipman hizmeti sunan **MimtaSolar**, binalarda yenilenebilir enerji kullanımına yönelik ürünlerine bir yenisini daha ekledi: CIS teknolojisini (Contact Image Sensor) kullanan ince modüllerin seri üretimini gerçekleştiren **AVANCIS**'in ürettiği modüller, binaların çatı ve cephelerinde yüksek verimlilikle elektrik üretimini mümkün kılıyor.

“Yunuslara Özgürlük” Harekâtı...

Önce kısa bir hatırlatma yapalım. Geçen sayımızda, yasak olduğu halde ülkemizde varlığını, artarak devam ettiren yunus gösteri merkezlerine karşı olduğumuzu belirtmiş ve bu konuya tepki gösteren WWF-Türkiye'yi desteklediğimizi belirtmiştik. Konu medyada geniş yer almaya devam etti. Oyuncu **Özge Özder** de Mesut Yar'ın CNN Türk'te sunduğu “Burada Laf Çok” programında Türkiye’de deniz memelilerinin gösteri amaçlı kullanıldığı merkezleri gündeme taşıdı. Hayvanların eğlence amaçlı tutsak edilmesinin çarpıklığını ve yunusların havuzlarda nasıl intihar ettiğini anlatan **Özder**, tüm izleyenleri www.yunuslaraozgurluk.com adresini ziyaret etmeye ve **The Cove (Koy)** belgeselini izlemeye davet etti. Programa “Yunuslara Özgürlük” tişörtüyle katılan **Özder**, yunusların esaretinin iç yüzünü ekranlarda detaylı bir şekilde anlattı. Programın sunucusu Mesut Yar da, “Biz de yunuslara özgürlük diyoruz” diyerek **Özder**'e destek verdi.

Okan Bayülgen'in sunduğu **Disko Kralı**'na Yunuslara Özgürlük Platformu'nun logosuyla katılan oyuncu **Ayça Varlıer** ise, programa yunusların özgürlüğü için katıldığını açıkça belirterek konu hakkında detaylı bilgi verdi. Varlıer'in çağrısına Okan Bayülgen

ve programın diğer konukları **Merve Oflaz** ve **Yeliz Eker** de katıldı.

Bu arada yunuslarla ilgili gerçeklerin gün geçtikçe daha çok günışığına çıkması üzerine daha önce yunus gösteri merkezlerinden yayın yaptığı bilinen sunucu **Ece Erken** de Twitter'da,

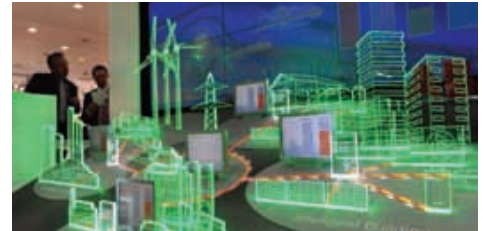
“Gösteri amaçlı kullanılmasın hayvanlar, özellikle yunuslar. Artık yunus parklarına asla gitmeyeceğim, programlarımda yer vermeyeceğim” açıklamasında bulundu.

Kaş'taki Derneklerden de Destek...

Yunuslara Özgürlük Platformu ve Oscar'lı belgesel yapımcısı-aktivist Ric O'Barry'nin işbirliğiyle Türkiye'nin gündemine gelen Kaş ve Bodrum'daki küçük ve kötü koşullara sahip havuzlarda tutsak bulunan yunusların özgürlüğü için başlatılan kampanyaya, **Kaş Sualtı Derneği, Kaş Turizm ve Tanıtma Derneği, Kaş Çevre Platformu** ve Kaş'ta yaşayan İngiliz vatandaşların kurduğu **Dolphin Angels Grubu** da destek verdi. Tekrar ediyoruz, hayvanların sırf insanlara eğlence edilmek gibi vicdana ve ahlaka sığmayan gerekçelerle doğalarından koparılıp işkence görmelerine, “maskot” olmaya zorlanmalarına karşıyız. Bu duruma tepkisi olan bütün kişi ve kuruluşların yanında olmaya devam edeceğiz.

Hannover Messe'nin Ana Teması “Greentelligence”

Sekiz lider ticari fuarı aynı çatı altında toplayan dünyanın en büyük endüstri fuarı Hannover Messe Fuarı'nın bu seneki teması “Greentelligence”, Türkçe mealiyle “Yeşil Zeka” oldu. Dergimizin takipçilerinin de gayet iyi bildiği üzere sürdürülebilir teknolojiler son yılların yükselen trendlerinden biri. İşte bu önemli fuar bu sene, 23-27 Nisan tarihleri arasında Endüstriyel Yeşil Teknolojilere ev sahipliği yapacak. Dünyanın farklı bölgelerinden çeşitli

sektörlerin temsilcileri çevre dostu hammaddelerin ve sürdürülebilir ürünlerin gelecekte pazarı büyük oranda etkileyeceğini de kanıtlamış olacak.

BÖYLE BİR YÜKÜN ALTINDAN NASIL KALKARSINIZ? CEVAP AKILLI GÜÇ ÜRETİMİ İLE...

Ekonomik büyüme; güvenilir, düşük maliyetli ve temiz enerjiye gereksinim duyar. Günümüzde, toplam elektrik talebi ve günlük güç değişimleri arttığından, alışlagelmiş elektrik üretim sistemleri, tek başına bu taleplere cevap verecek yeterlilikte değildir.

Ekonomik, temiz ve güvenilir enerji sağlayan elektrik üretim sistemleri için çözüm, Akıllı Güç Üretiminde...www.smartpowergeneration.com

Wärtsilä, dünya enerji piyasasında güvenilir iş ortağınızdır. Türkiye'de güç santralleri satışı toplam 337 makineyle 3300 MWe güce ulaşmıştır. Wärtsilä Türkiye'de, Tuzla/İstanbul ve Alağa/İzmir'de bulunan ofis ve atölyeleri ve 140 profesyonel çalışanıyla, tüm Wärtsilä ürünlerinin satış ve servis hizmetini sunmaktadır. Daha fazla bilgi için www.wartsila.com'u ziyaret ediniz.

ENERGY
ENVIRONMENT
ECONOMY

WÄRTSILÄ

Wärtsilä Enpa Dış Ticaret A.Ş. Head Office & Workshop, Aydıntepe Mah. D-100 Karayolu(E-5) Cad. No: 14/D Bahar İş Merkezi 34947 Tuzla – İstanbul, Tel. 0216 494 50 50, Fax 0216 494 50 48

Alağa Workshop Alağa Organize Sanayi Bölgesi, Necati Abi Akkan Bulvarı No: B/1 35900 Alağa – İzmir Tel. 0232 621 51 30, Fax 0232 621 51 31

Birinci Yıldönümünde Fukuşima Notları

Japonya Fukuşima Nükleer Santrali'nde meydana gelen kazanın ardından tam bir yıl geçti. Kazanın yıldönümü dünyanın pek çok bölgesinde nükleer karşıtı protestolara sahne oldu. Geçen sene 11 Mart günü Japonya'da meydana gelen tsunami ve ardından Fukuşima Nükleer Santrali'nde yaşanan büyük nükleer kazalar silsilesi yalnızca çevrecileri değil tüm dünyayı sarsmış, nükleer enerjiyle ilgili kamuoyunda farkındalık yaratmıştı. Başta Almanya olmak üzere bazı ülkeler nükleer santralleri zamansız olarak kapatma ve alternatif enerjiye yönelme kararı bile aldılar. Bu hazin kaza 1. yıldönümünde çevre aktivistleri, STK'lar ve yeşil siyasi partiler tarafından anıldı. Anma ve protestoların en büyüklerinden biri **45 bin kişinin katıldığı** eylemle **Tokyo'da yapıldı**. Vatandaşlar yalnızca geçen seneki patlamayı değil, hükümetin bu patlamadan ders almak yerine, ülkedeki ikisi hariç hepsi şu anda devre dışında olan 54 ticari reaktörü tekrar devreye alabilmek için yerel yönetimlere baskı yapmasını da protesto etti.

Bir diğer büyük eylem Fransa'da düzenlendi. Şu anki başbakan Sarkozy'nin nükleer sıkı sıkı kucaklayan politikasına karşı çıkan Fransızlar ülkenin nükleer sanayi tesislerinin yoğun bir şekilde konuşlandığı Rhône Vadisi'nde Lyone ve Avignon şehirleri arasında 230 km uzunluğunda bir insan zinciri oluşturdular. Bu arada Türkiye'de de çeşitli protestolar düzenlendi. Mersin'de nükleer karşıtları, felakette ölenleri denize çiçekler atarak andı. Eyleme katılanlar, **Akkuyu'da** nükleer santral istemediklerini belirterek, hükümeti uyardılar.

Aliğa, Kömür Santrali'na Mecbur mu?

1 Mart'a, kar yağışıyla birlikte İzmir Aliğa'nın ibretlik basın bülteniyle başladık: "İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı, toplantı sırasında kendisine yöneltilen sorulara tüm içtenliği için yanıt verdi". Bültenin başlangıç cümlesi böyle. Sorulan soru da, "Aliğa'da neden bir termik santral daha kurulmasına izin verildiği" idi herhalde. Aziz Kocaoğlu şunları söylüyordu basın toplantısında: "Burada Aliğa Belediye Başkanımızın nokta kadar suçu yoktur. Şimdi orada termik santral talepleri gelebilir. Bu termik santral talepleri eğer yasal sürecini tamamlayıp bir sanayi bölgesinde, bir ağır sanayi arsasında kuruluyorsa, burada kimsenin yapacağı bir şey yoktur. Burası İzmir'in ağır sanayi bölgesidir. Bunu herkesin kabullenmesi gerekir."

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) ise, Aliğa bölgesinin büyük bir elektrik tüketim ve kirlilik üssü haline geldiğini söylüyor. Neredeyse yarım asırdır Türkiye'nin petrokimya sanayi tesisleri ve demir çelik sanayisinin büyük bölümü bu bölgeye yığıldı. Aliğa da dahil Türkiye'nin birçok noktasında kirlilik yaratan çok sayıda yatırım hiçbir denetime tabi tutulmadan oldubittiye getirilmiş durumda. O yüzden "Burası ağır sanayi bölgesi, bunu herkes kabullenmeli" tarzı

bir cümle de epey sorunlu. Hele hele dünyadaki bütün uzmanlar "geleneksel iş modelleri (business as usual) artık bitmiştir" derken ve Türkiye'de rüzgâr, güneş, jeotermal gibi kaynakların çok rahat kullanılacağı İzmir, Manisa ve Aydın gibi bölgeler varken. Bölgenin genel olarak 32 bin megawatt'lık bir rüzgâr potansiyeline sahip olduğu söyleniyor. Ege Bölgesi'nde 2007 itibariyle üretilen toplam enerji miktarı ise 7 bin 200 megawatt. Şimdi de bir 50 yıl denetlemediğimiz bir sistem sayesinde "business as usual" yapmaya devam edip kendimizi kömüre bağımlı kılmaya devam etmemiz için bundan 38 sene sonra 2050 yılına geldiğimizde bir kabus senaryosu yaşamayı kabullenmemiz mi gerekiyor? Biz bu hesaptan hiçbir şey anlamadık Sayın Başkan!

Doğa Koleji Amazonlar'da

Doğayla barışık, dünyaya entegre ve kendine güvenen bireyler yetiştirmeyi hedefleyen Doğa Koleji'nin öğrencileri **CERN, Nepal ve Kenya'dan** sonra şimdi de **Amazonlar'ı** keşfe çıktılar. İstanbul Üniversitesi işbirliğiyle oluşturulan **Çocuk Üniversitesi Programı** kapsamında düzenlenen gezi 22-28 Şubat 2012 tarihleri arasında gerçekleşti. Doğa Koleji'nin genç

kâşifleri bu seyahatte, on binlerce yıl öncesinin yaşam biçimiyle hayatını sürdüren kabilelerle tanışıp, dünyanın akciğerleri sayılan Amazon Ormanlarını inceleme fırsatı buldular. Çocuk Üniversitesi'nin **Genç Kâşifler Programı** için seçilen öğrencilerin

katıldığı "yerinde öğrenim" turuna aynı zamanda ünlü gazeteci ve kâşif **Coşkun Aral** da katılarak çocukların heyecanına ortak oldu.

Çevre için yalıtım...

Ücretsiz danışma hattı
0800 211 43 86

IZOCAM
www.izocam.com.tr

Doğa Filmleri Ödülü'nü "İşte Böyle" Kazandı

7-11 Mart tarihleri arasında İstanbul'da yapılan Dağ Filmleri Festivali kapsamında düzenlenen 2. Doğa Filmleri Yarışması'nda Ulusal kategoride En İyi Belgesel Film ödülünü, yönetmenliğini **Osman Şişman ve Özlem Sarıyıldız**'ın yaptığı "İşte Böyle" kazandı. Üniversiteliler kategorisinde ise En İyi Film ödülünü yönetmenliğini **Burak Türten**'in yaptığı "Çöp" isimli film aldı. **Hakan Berber** imzalı "Kız Çocuğu" En İyi Animasyon Film, **Serhat Karaaslan**'ın yönetmenliğini yaptığı "Bisiklet" En İyi Kısa Film ve **Boral Kambay**'ın filmi "Save The World" Jüri Özel Ödülü dallarında ödüle layık görüldü. Üniversiteliler kategorisinde ise **Burak Türten** "Çöp" isimli filmiyle En İyi Film ödülünü alırken Jüri Özel Ödülü "Büyükaşıklar" filmiyle **Nagihan Çakar**'ın oldu. Ödül alan filmler festival boyunca Fransız Kültür Merkezi, Galatasaray Aynalı Geçit ve Pusula Sanat Galerisi'nde ücretsiz olarak gösterildi. Dağ, keşif ve macera konulu ilk festival olan ve bu yıl yedincisi düzenlenen etkinliğin 2012 seçkinde, 20 yerli ve 35 yabancı film izleyicilerin beğenisine sunuldu. Türkiye Dağ Filmleri Festivali 2006'dan beri Dağ Kültürü Derneği tarafından gerçekleştiriliyor.

Enerji Oscarları Sahiplerini Arıyor

ICCI - Enerji ve Çevre Fuarı ve Konferansı kapsamında verilen, Sektörel Fuarcılık tarafından düzenlenen Enerji Ödülleri 2012 için şirketlerin başvuru süreci başladı. Türkiye'nin en başarılı enerji proje uygulamalarının seçildiği yarışmada iki kategoride toplam sekiz ödül verilirken, dereceye giren şirketlere ödülleri Mayıs 2012 tarihinde düzenlenecek törenle sunulacak. Yarışmanın jürisi de enerji

sektörünün önemli isimlerinden oluşuyor: Prof. Dr. Beril Tuğrul (İstanbul Teknik Üniversitesi Enerji Enstitüsü), Doç. Dr. Mustafa Tırıs (T-Dinamik Enerji), Muzaffer Başaran (EnerjiSA), Dr. Oğuz Can (Recydia), Süreyya Yücel Özden (Dünya Enerji Konseyi Türkiye Milli Komitesi),

Doç. Dr. Yurdakul Yiğitgüden (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Emekli Müsteşar) ve Yasemin Örcü (ETKB Enerji İşleri Genel Müdürlüğü).

Zorlu Enerji'ye Euromoney'den Ödül

Zorlu Enerji 158 milyon dolarlık yatırımla Pakistan'da inşa ettiği rüzgâr santrali projesi vesilesiyle, Euromoney'nin yan yayını **Project Finance** dergisi tarafından verilen "2011: Ortadoğu'nun En İyi Yenilenebilir Enerji Finansmanı Ödülü"nü aldı ve çevre konusunda bir başarıya daha imzasını attı. 35 yıldır finans, hukuk, enerji ve taşımacılık sektörü için iş dünyasına ilişkin bilgiler sunan Project Finance, bu yıl 13. kez alanında önemli başarılarla imza atan şirketlere ödül verdi. 350 proje arasından yenilik, problem çözme, en iyi uygulama, risk azaltma, altyapı projelerinde finansman teslimat hızı, sürdürülebilirlik gibi kriterler dikkate alınarak sıralama yapıldı. 6 Mart Salı günü **Dubai**'de düzenlenen törende ödülü Zorlu Enerji adına alan Zorlu Enerji Genel Müdürü **Sinan Ak**, "2006 yılında başlattığımız Pakistan rüzgâr santrali projemizi 56,4 MW kurulu gücüyle bu yıl içinde faaliyete geçireceğiz. Gharo - **Keti-Bandar-Haydarabad** rüzgâr koridorunda inşa edilen projemiz, tam kapasite üretime geçtiğinde, yılda 159 GW/saat elektrik olmak üzere, Pakistan'da 20 yıl süreyle elektrik sağlayacak" şeklinde konuştu.

Yeşil Beyinler Aranıyor

"Beynin rengi mi olurmuş" demeyin! Olur elbet.

Kafasını çevre meselelerine takmış, "çevre, enerji ve sürdürülebilirlik

konularında ne yapabilirim acaba?" şeklinde düşüncelere gark olmuş beyinlere "yeşil beyin" denir mesela. **ODTÜ**

Kuzey Kıbrıs Kampusu

da lise ve üniversite öğrencilerine

yönelik bir yarışmayla "Yılın Yeşil Beyinleri"ni arıyor. Yarışmaya katılmak için öğrencilerin yapması gereken, iki kişilik takımlar oluşturmak. Bu takımlar yarışmaya çevre, enerji ve su kaynaklarının sürdürülebilirliği konularında geliştirdikleri özgün projelerle katılacak. Yarışmanın birincisi, Haziran 2012'de finale kalan üç takımın projelerini ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampusu'nda sunmasının ardından uluslararası jüri tarafından belirlenecek. ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampusu Sürdürülebilir Çevre ve Enerji Sistemleri Yüksek Lisans Programı tarafından yaşamsal üçlü olarak nitelendirilen çevre, enerji ve su kaynaklarının sürdürülebilirliği konularında farkındalık yaratmak. Bu farkındalığı geliştirmek için düzenlenen yarışmaya son başvuru tarihi ise 1 Mayıs 2012, duyurulur!

**CLIMATE
VOLUNTEERS**
İKLİM GÖNÜLLÖLERİ

ÇOK GEÇ OLMADAN

**SİZ DE
İKLİM
GÖNÜLLÜSÜ
OLUN**

ÇÖZÜMÜN BİR PARÇASI OLUN!

www.climatevolunteers.com

Türkiye Sadece 109. Olabildi!

Yale Üniversitesi, 2012 Dünya Çevre Performansı Endeksi'ni (Environmental Performance Index - EPI) yayınladı. Dünyanın ilk 10 ekonomisi arasına girmek için büyük çaba sarfeden Türkiye endeksin neresinde dersiniz? Yanıt maalesef pek iç açıcı değil, zira ülkemiz bu önemli endekste çevre sağlığı ve doğa korumada değerlendirilen 132 ülke arasında 109. olarak birçok az gelişmiş ülkenin arasında yer aldı. Yani 2010'da 163 ülke arasında 77. olan ülkemiz iki yılda 32 sıra geriledi. Endekste genel çevre performansının yanı sıra alt kategoriler de ölçüldü. Türkiye biyoçeşitlilik ve doğal alanları koruma kategorisinde 121. olarak bu alanda sadece 11 ülkeyi ve ülkelerin sadece yüzde 8'ini geçebildi. 2012 yılında en iyi çevre performansını ormanlar kategorisinde gösteren Türkiye (42.), hava kirliliği (71.) ve su kirliliği (56.) gibi kategorilerde değerlendirilen 132 ülkenin ortalarında yer aldı. En kötü performansı ise ekosistemlerin canlılığı (118.), biyoçeşitlilik ve doğal alanları koruma (121.) ve su kaynakları yönetiminin ekolojik etkileri (114.) kategorilerinde gösterdi. Çevre Performansı Endeksi'nde İsviçre, Letonya, Norveç, Lüksemburg, Kosta Rika, Fransa, Avusturya, İtalya, İngiltere ve İsveç ilk 10 sırada bulunuyor. En sonda ise Libya, Bosna Hersek, Hindistan, Kuveyt, Yemen, Güney Afrika, Kazakistan, Özbekistan, Türkmenistan ve Irak yer alıyor.

Samsung ve Jamie Oliver Olimpiyatlar'da Buluştu

Dow Jones Sürdürülebilirlik Endeksi 2011'de dünyanın en sürdürülebilir teknoloji şirketi seçilen **Samsung** ve gelecek nesilleri obeziteden kurtarmaya baş koymuş şef aşçı **Jamie Oliver** Londra

Olimpiyatları'nda buluşuyor. Kablosuz İletişim Ekipmanları ile Dünya Olimpiyat Partneri olan Samsung Electronics, 2012 Londra Olimpiyat Oyunlarında marka elçisi olarak Jamie Oliver ile özel bir anlaşma imzaladığını açıkladı. Samsung Electronics Spor Pazarlama Global Başkanı ve Samsung Electronics Başkan Yardımcısı **Sunny Hwang**, Samsung markasının amacının Londra 2012 Olimpiyatları'nı herkesin olimpiyatları haline getirmek olduğunu

söyledi. Hwang, "Jamie, nasıl sağlıklı ve dengeli bir yaşam sürülebileceği gibi evrensel birçok konu hakkında benzersiz bir perspektife sahip. Kendisi insanlarla iletişim kurmayı seven, tutkulu bir kişilik ve her kesimden insanın bu konulara ilgi

duymasını sağlayan, doğuştan gelen bir yeteneği var" şeklinde konuştu. İngiliz şef aşçı Jamie Oliver ise ortaklık anlaşmasıyla ilgili yapılan basın toplantısında yaptığı konuşmada Samsung'un, dünyanın dört bir yanından gençleri Olimpiyat Oyunları'na dahil etmek amacıyla bir dizi olağanüstü girişimde bulunduğunu hatırlatarak, anlaşmanın tarafları olarak mümkün olduğunca çok insanın bu inanılmaz etkinliğin bir parçası olmasını istediklerini vurguladı.

SEM İftiharla Sunar: Mısırplast

Çoğu zaman dünyayı korumak, gelecek nesillere temiz bir çevre bırakmak gibi konularla kafamız karışsa, hatta bazen karamsarlığa düşsek de aslında yapabileceğimiz sayısız şey var. Bilinçli birer tüketici olarak ambalajlarımızı geridönüşüme kazandırmakla işe başlayabiliriz mesela. Geridönüşüm sisteminin kurulduğu ve atıkların kaynağında ayrıştırıldığı ülkelerde, hem çevre korunuyor hem de atıklar ekonomiye kazandırılıyor. Peki, geridönüşümün yaygın olmadığı ve kaynağa ayrıştırmanın yapılmadığı ülkelerde durum ne olacak? Plastik gıda ambalajı üreticisi **SEM Plastik**'in yeni ürünü **Mısırplast**, tam olarak bu sorunun yanıtını veriyor ve bu gibi durumlarda çevrenin korunması için yeni bir alternatif sunuyor. SEM Plastik'in mısır nişastasından ürettiği plastik tabak, bardak, çatal ve kaşıklar, altı ila sekiz hafta içinde tamamen

toprağa karışabiliyor. "Biyobozunur Mısırplast" adı verilen madde, geridönüştürülebilme özelliğine de sahip. Mısır gibi tamamen doğal kaynaklardan elde edilen "pla" hammaddesinden yapılan ve Mısırplast adını taşıyan ürünler, petrol yerine bitkilerde fotosentezle elde edilen şekerle üretiliyor. Diğer plastiklerle aynı görünüme sahip olan Mısırplast ürünler yiyecek atıklarıyla birlikte gittikleri katı atık istasyonlarında veya doğada çözünerek, doğal maddelere ayrışıyorlar.

HER NEFES BİR ENERJİ.COM

Zorlu Enerji Grubu olarak, okullarımıza enerji verecek bir hareket başlattık.
www.hernefesbirenerji.com adresine tıkla, çocuklarımızın geleceğini aydınlatmak için
sen de bu rüzgara destek ver!

SIEMENS

Rüzgar, doğalgaz ya da kömür gibi küresel kaynaklar kısıtlı olduğu için enerjide tek çözüm yeterli değil.

Dünya, enerji ihtiyaçlarını karşılamak için farklı enerji çözümlerine ihtiyaç duymaktadır.

Dünya üzerindeki uluslar, eşit oranda enerji kaynaklarına sahip değiller. Bazı ülkelerde petrol, bazı ülkelerde rüzgar, bazılarında güçlü su kaynakları ön plana çıkmaktadır. Kimi ülkeler ise, enerji ihtiyaçlarını başka ülkelerden ithal etmektedir. Enerji ihtiyacı şimdilik karşılanıyor olsa bile, bu durum insanoğlunun her geçen gün daha fazla enerjiye ihtiyaç duyduğu gerçeğini değiştirmemektedir. İşte bu yüzden tek çözüm yeterli değildir.

Siemens olarak tüm dünyada yerel ihtiyaçlara uygun, çok çeşitli ve sürdürülebilir enerji çözümleri sunuyoruz. Kendini ispat etmiş yüksek teknolojimiz, küresel tecrübemizle birleşince müşterilerimizin ihtiyaçlarına özel yerel, çevreye duyarlı ve enerji verimli çözümler üretiyoruz.

Dünyaya fosil enerji konusunda daha ileri teknolojiler sunarak iklim değişikliğine karşı sürdürdüğümüz mücadeleye devam ediyoruz ve yakıt tüketimini çevreye çok daha duyarlı hale getiriyoruz. Rüzgar, güneş ve su gibi kaynaklardan enerji üretirken de dünyanın azalan kaynaklarını saygılı, sorumlu ve verimli bir şekilde kullanıyoruz.

Yeni bir enerji sistemine yapılan yolculukta, yeni çözümlere ihtiyaç vardır. Bizce sunulacak çözümler hem bugün hem de gelecek için uygun olmalıdır.

[siemens.com.tr/enerji](https://www.siemens.com.tr/enerji)

Sürdürülebilir bir dünya için yenilenebilir enerjiye ihtiyaç var

İklim değişikliği, küresel ısınma, artan nüfus ve yükselen şehirleşme oranları. Tüm bunlar yenilenebilir enerji kullanımının önemini daha net ortaya çıkarıyor. Siemens, yenilenebilir enerjinin tüm alanlarında sunduğu verimli çözümlerle, sürdürülebilir bir dünyanın kapılarını açıyor.

Dünyanın en büyük çevreci ürün portföyüne sahip olan Siemens, kurulduğundan bu yana yenilikçi çözümlere imza atıyor. Gerek rüzgar, gerek güneş gerekse jeotermal enerji üretiminde de bu yaklaşımdan taviz vermeyen Siemens, yenilenebilir enerjinin yaygınlaşmasında küresel ölçekte öncülük yapan bir şirket olmanın haklı gururunu yaşıyor.

Bugüne kadar dünya genelinde 10 bine yakın rüzgar türbini kurulumunu gerçekleştiren Siemens, hem kara hem de deniz üstü rüzgar türbinlerinde aktif rol oynuyor. Toplamda 13.500 MW'lık kurulu güçle yenilenebilir enerjide söz sahibi olan

Siemens, deniz üstü – Off Shore – rüzgar türbinlerinde dünya liderliğini elinde bulunduruyor. Türkiye’de de çeşitli büyük rüzgar santrallerinde sunduğu anahtar teslim çözümlerle iştirak ediyor.

Bugüne kadar fotovoltaik enerjide 100 MW'dan fazla kurulum gerçekleştiren Siemens, küresel tecrübesini Türkiye’deki yatırımcılarla buluşturmak için hazırlıklarını sürdürerek, yenilenebilir enerji alanında önemli bir potansiyeli barındıran ülkemizin bu potansiyelden en üst düzeyde faydalanmasını hedefliyor.

Siemens Türkiye, doğaya ve sürdürülebilirliğe katkıda bulunuyor.

Bugüne kadar faaliyete geçmiş ve hazırlıkları süren Siemens imzalı rüzgar santrallerinin Türkiye’de toplam kurulu gücünün 2012 sonuna kadar yaklaşık 120 MW'a ulaşması hedefleniyor. Bu santraller, yılda 200 tonun üzerinde karbondioksit salımı azaltımı sağlayacak olmasıyla da hem doğaya hem de Türkiye'nin yenilenebilir enerji üretimine katkıda bulunuyor. Siemens'in yenilikçi ürün ve teknolojilerine dair detaylara www.siemens.com.tr/enerji adresinden ulaşılabilir.

Yeşili Biliyoruz Ama Almıyoruz (Şimdilik...)

Türkiye’de yeşil işle ilgili en önemli toplantılardan biri geçen ay gerçekleşti. Türkiye’ye ait ilk yeşil tüketici araştırması, 12 Mart 2012 günü Swiss Otel’de yapılan bir basın toplantısıyla açıklandı. Sürdürülebilirlik Akademisi, Schneider Electric ve GFK Türkiye tarafından organize edilen basın toplantısı karbon nötr olarak gerçekleştirildi. “2011 Yeşil Tüketim Araştırması” tüketicinin yeşil ürüne yaklaşımı konusunda çok önemli ipuçları veriyor.

Türkiye'nin ilk yeşil tüketim araştırması Sürdürülebilirlik Akademisi, GFK Türkiye ve Schneider Electric işbirliğiyle hazırlandı. "2011 Yeşil Tüketim Araştırması"nın sonuçları 12 Mart 2012 günü üç kuruluşun ortak olarak yaptığı basın toplantısında açıklandı. Önce iyi haber: Araştırmaya katılan tüketicilerin yüzde 86'sı genel geçer bir yeşil ürün tanımı yapıyor. Kötü haber ise tüketicilerin sadece yüzde 19'u düzenli olarak yeşil ürün alıyor.

2011 Yeşil Tüketim Araştırması'nın temel amacı "**çevreci ürün tüketimi**" konusundaki davranışları, beklentileri ve satın alma alışkanlıklarını ölçmek olarak tanımlanıyor. "**2011 Yeşil Tüketim Araştırması**" ekibi 1500'e yakın tüketiciyle konuşmuş. 15 ilde, 15 yaş üstü kentli, orta ve üst sınıf tüketiciyle yaklaşık bir ay süren mülakatlar sonucunda yeşil ve çevre dostu ürün denince ilk akla gelenin **geri dönüşümlü ürünler** olduğu ortaya çıkıyor. Tüketicilerin yüzde 49'unun aklına ilk geri dönüşümlü ürünler gelirken, yüzde 36'sının aklına organik ürünler, yüzde 32'sinin aklına ise enerji tasarruflu ürünle geliyor.

Bilinç Versus Fiyat

"2011 Yeşil Tüketim Araştırması"na göre aslında tüketicilerin giderek artan bir çevre bilinci var. Tüketicilerin yüzde 86'sı geçerli bir yeşil ürün tanımı yapıyor. Satın aldığı ürünlerin çevre dostu olması gerektiğini düşünenlerin oranı yüzde 71'ken, yüzde 54'lük bir dilim ise çevre dostu ürün tüketmeliyiz diyor ama sıkı durun, katılımcıların sadece yüzde 19'u düzenli olarak yeşil ürün alıyor. Bu çelişik gibi görünen durumun ardında yeşil ürünlerin fiyatları yatıyor. Organik ürünlerden elektroniklere yeşil ürün fiyatlarının diğer konvansiyonel ürün fiyatlarının 1,5-2 katı olduğu düşünülürse markalara ne

Schneider Electric, Sürdürülebilirlik Akademisi ve GfK Türkiye, ülkemizin ilk yeşil tüketim araştırmasını yaparak son derece önemli bir hizmete imza attılar. EKOIQ olarak kendilerini yürekten kutluyoruz...

En Çok Satın Alınan Ürünler

Gıda	67
Temizlik	40
Elektrik-Elektronik	32
Giyim	30
Bakım Kozmetik	17

kadar çok iş düştüğü tekrar ortaya çıkıyor. Zira yeşil ürün almayan katılımcıların yüzde 57'si fiyatları çok yüksek buluyor. Katılımcıların yüzde 26'sı ise ürün çeşitlerinin azlığından yakınıyor. Türkiye'de de yaygın bilinen çok sayıda markanın dünyada var olan yeşil ürün modellerinin Türkiye'de bulunmadığı varsayıldığında bu sonuç da bizleri aslında çok şaşırtmıyor. Mesela diğer konvansiyonel telefonlarla arasında çok da fiyat farkı olmayan **Nokia C6**'nın aynı zamanda bir yeşil ürün olduğunu niye sadece araştırmacı bir kişi öğreniyor acaba? Samsung'un **Blue Earth** serisi-

nin Türkiye'de neden satılmadığını defalarca sorduk. Gene soralım, eksik kalmamın. Bu sorulara **Ericsson Naite** ve **Greenheart** serisini de ekleyebiliriz elbette. Ankete katılanların yüzde 20'si ise ürün bilgilerinin yeterince güven vermediğini savunuyor.

Ege ve Akdeniz Yeşil İstiyor Ama...

Araştırmadaki en enteresan detaylardan biri Ege ve Akdeniz bölgesi verilerinde ortaya çıkıyor. Ege ve Akdeniz bölgelerinde ürünlerin çevre dostu olması gerekli diyenlerin oranı yüzde 85'e kadar çıkıyor. Öte yandan fiyat konusunda en çok yakınan bölgelerin de Ege ve Akdeniz bölgeleri olduğunu ayrıca not olarak düşelim. Özellikle orta alt sınıftaki kadın nüfusu fiyat engeline takılmış durumda.

Ege ve Akdeniz, doğayla ilişkileri en fazla kurulmuş bölgeler arasında rahatlıkla anılabilecek bölgeler. Bu bölgeler aslında potansiyel olarak çevreci ürünlere daha fazla ilgi

duyabilecekken esas tüketici adayları olan orta sınıf kadınlar fiyatlar yüzünden yeşil ürünlere set çekiyor. Nitekim en çok tercih edilen yeşil ürün çeşitleri olan organik gıdalar da en çok Ege Bölgesi'nde tüketiliyor.

Artık çevreye giderek daha fazla önem veren tüketiciler, bu konuyla ilgili farkındalık oluşturma ve bilgi akışını sağlama görevini hâlâ kamu kuruluşlarına veriyor. Çevreyle ilgili çalışmaları en çok hangi kurumlar teşvik etmeli diye sorulduğunda, yüzde 35'lik bir kesim belediye, yüzde 34'lük bir dilim ise hükümet cevabını veriyor. Katılımcılar genelde çevreyle alakalı sabit bir seyir izlediğini düşünürken katılımcıların yüzde 34'ü çalışmaların iyiye gitmeye başladığı kanaatini taşıyor.

2011 Yeşil Tüketim Araştırması'nın basın toplantısında söz alan **GFK Türkiye Genel Müdür Yardımcısı Fulya Durmuş**, katılımcıların sağlık ve eğitimden sonra en çok ilgilendikleri konunun çevre olduğunu hatırlatarak markalara büyük bir iş düştüğünü vurguladı. Öte yandan 2011 araştırmasında yüzde 14'lük bir kitle yeşil ürünleri tamamen gereksiz buluyor. Tüketicilerin yıllar içinde algı değişimlerini düzenli olarak takip etmeyi de planladıklarını anlatan Fulya Durmuş, GFK'nın değişim süreçlerinde markalara yol göstermeye hazır olduğunu belirtti.

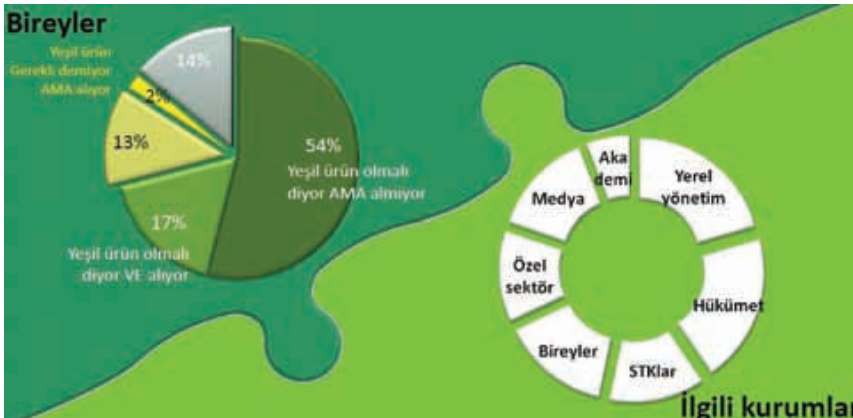

Tüketiciler Neden Yeşil Ürün Almakta Zorlanıyor?

Fiyat	57
Sınırlı Seçenek	26
Güven Vermeyen Ürün Bilgileri	20
Bulunurluk	15
Düşük Kalite	11
Muğlak Etiket Bilgileri	11

Satın aldığı ürünlerin çevre dostu olması gerektiğini düşünenlerin oranı yüzde 71 ama katılımcıların sadece yüzde 19'u düzenli olarak yeşil ürün alıyor. Bu açığı yaratan ise fiyat...

40 yıl içinde dünyanın enerji ihtiyacı iki katına çıkacak, 2025 yılında dünya nüfusuna 1 milyar daha eklenecek. Bu verili şartlar altında enerji tasarrufu da büyük önem kazanıyor. Türkiye'de enerji tüketimini yüzde 20 azaltıyor olmanın ekonomik değeri 60 milyar dolar. Bütün bu bilgiler Yeşil Tüketim Araştırması'nın basın toplantısında **Schneider Electric Balkanlar Ortadoğu ve Türkiye İletişim Direktörü Meltem Çakıcı** tarafından verildi. Demek ki çok sayıda marka durumun gayet farkında ve bir şeyler yapmaya da çalışıyor. Burada alarm zillerinin çalmasına sebep olan durum şu ki, tüketici diken üstünde. Müşteri potansiyeli aslında hiç fena değil ama hedef kitleyi oluşturan bu potansiyel küme yeşil ürünlere neden yaklaşık iki kat fazla para harcamak zorunda olduğunu pek anlayabilmiş değil. Bu yüzden basın toplantısında Fulya Durmuş'un da belirttiği gibi belki de artık markaların fiyat skalalarını ve ürün üzeri bilgilendirmelerini tekrar gözden geçirmeleri gerekiyor. ○

50

“Soyaklıyız duyarlıyız.”

Yönetim kurulumuzdan mimarlarımıza, planlamacılarımızdan mühendislerimize, teknik ekiplerimizden idari ekiplerimize bütün şirketlerimizdeki bütün Soyaklılar, 50. yılımızda da ‘insana duyarlı olmak, dünyanın geleceğine duyarlı olmaktır’ ilkesine tam bağlı olarak çalışırız.

Su tasarrufu konusunda örnek bir çalışma olan “Geleceğe Bir Damla Sakla” projemizle, gençleri çevreye duyarlı olmaya ve spora yönlendiren, “Bugün Aslında Yarındır” projemizle, holding binamızın yeşil dönüşümüyle, karbon ayak izi ölçümü konusundaki çalışmalarımızla gurur duyarız.

Soyaklıyız duyarlıyız.
Ne mutlu bize.

Marmara Denizi Can Çekişiyor, Farkında mısınız?

MAREM (Marmara Denizi'nin Değişen Oşinografik Şartlarının İzlenmesi), ara ara sekteye uğrasa da, Marmara Denizi'nin her sene incelendiği bir proje. 1954'te Et ve Balık Kurumu'nda başlıyor, Hidrobiyoloji Araştırma Enstitüsü'ne geçiyor, 2005'ten itibaren Sevinç-Erdal İnönü Vakfı bünyesinde yürütülüyor. Proje kapsamında 30 Temmuz - 10 Ağustos 2011 tarihleri arasında, Boğaziçi Karadeniz çıkışından, Çanakkale Boğazı'na kadar olan bölümde yapılan incelemenin değerlendirildiği raporda yer alan karamsar tablo herkesin dikkatini çekti: "Marmara Denizi fosseptikten farksız." Bir acı haber de MAREM'in evveliyatını ve Marmara Denizi'ni bekleyen akıbeti konuştuğumuz Vakıf Başkanı Levent Artüz'den geldi: "Marmara Denizi'nde olduğu gibi, bir yerde, ticari öneme sahip 123 tür deniz canlısından artık hiçbirine rastlayamıyorsanız, orasını ölü kabul etmeniz gerekir."

 Duygu YAZICIOĞLU

 Ali GÜLER

MAREM'in evveliyatından bahsedebilir misiniz?

MAREM 1954 senesinde Türkiye Et ve Balık Kurumu'na bağlı olarak, **İlhan Artüz** ve **Olav Aasen** tarafından başlatıldı. Bir sene sonra Hidrobiyoloji Araştırma Enstitüsü'ne aktarılmış. 1982 senesine kadar düzenli olarak burada sürdürülmüş. Ardından İstanbul Üniversitesi Çevre Bilimleri, İTÜ Gemi İnşaat ve Deniz Bilimleri Fakültesi'ne geçmiş. 2005'ten beri Sevinç-Erdal İnönü Vakfı bünyesinde sürdürülüyor. Tabii 1982 sonrası, üniversitelerin yanlış politikalarıyla bu tür çalışmalar yapılamamaya başlıyor.

Ne tür yanlış çalışmalar bunlar?

Denizlerle ilgili yatırım yapmak üniversitelerin işine gelmedi açıkçası. Marmara Denizi dahil, hiçbir denizle ilgili bilimsel inceleme yapılmadı.

Biz sivil toplum örgütü olarak, üniversite ya da araştırma merkezlerinin yapması gereken bir işlemi yapıyoruz. 1982'ye kadar Türkiye balıkçılığıyla ilgili bir problem yok. Çünkü inceleme çalışmaları yürütüldü ve bununla ilgili bilimsel bazlı düzenlemeler yapıldı. İstatistikler denizdeki problemlerin, izlemeler durdurulduktan sonra arttığını gösteriyor. Sivil Toplum Örgütleri de bu konuda yetersiz. Mesela **Greenpeace**'in başlattığı lüfer kampanyası bence yanlış yürütüldü. Şu anda balıkların yaşayacağı ortam yok. Boyunu 50 cm yapsak ya da 10 cm yapsak bir şey fark etmez.

Yıllara göre Marmara Denizi'nin oşinografik yapısında nasıl bir değişim gözlemlendi?

1950'lerden 70'lere kadar olan dönem tam anlamıyla bolluğun oldu.

ğu, kirlenmenin çok az miktarda yaşandığı bir dönem. 1970'lerden sonra kanalizasyonlar yapılmaya, teknoloji gelişmeye ve refah artmaya başladı. Evlerde eskiden beyaz sabun kullanılırken deterjana geçildi. Tüm bu kirlenme unsurları kuşaklama kolektörleriyle biraraya toplanıp belirli noktalardan denize deşarj edilmeye başladı. 80'lerin sonunda Haliç'in atıkları kuşaklama kolektörleriyle Ahırkapı'dan Marmara Denizi'ne boşaltıldı. Haliç göreceli olarak temiz kaldı, bu sefer Marmara Denizi kirlendi. İlk defa 90'ların başında Kartal-Pendik hatında çok ciddi balık ölümleri kendini gösterdi. Ondan sonra periyodik olarak "Deniz Kıpkırmızı Oldu", "Marmara'yı Denizanalara Bastı" gibi haberler çıktı. Her sene belirli canlıların sayısında bizi rahatsız edecek oranda artış gördük.

Bu artış ne ifade ediyor?

Şöyle açıklayalım: Kirlenmenin üç tane fazı var. Birinci fazda, kirlenme unsuru bir ortama boca ediyorsunuz. Dayanan türler hayatta kalıyor, dayanamayanlar ya ölüyor ya o ortamı terk ediyor. İkinci fazda, tür çeşitliliği azaldığı için ortamda mevcut olan türlerin fert adetlerinde artış oluyor. Tür çeşitliliği azaldığı için düşmanı olmayan canlılar hızla artıyorlar. Çok hızlı çoğaldıkları için besin bulmakta zorlanıyor, bu sefer de kütleler halinde ölüyorlar. Bu da deniz için ciddi bir organik yük oluşturuyor. Kirlenmenin bir de üçüncü fazı var. Bu da hiç önemsenmeyecek düzeyde bir kirlenme ortamına katıldığında, biyotik ortamda canlılığın sona ermesi. Marmara Denizi şu an ikinci fazın sonlarında, emin adımlarla üçüncü faza doğru ilerliyor.

Önlem alınmazsa ve dediğiniz gibi üçüncü faza girerse, Marmara Denizi'ni tam olarak ne bekliyoruz? Denizde bazı canlılar yaşayacak ama anladığımız anlamda canlı-

"1950'lerden 70'lere kadar olan dönem tam anlamıyla bolluğun olduğu, kirlenmenin çok az miktarda yaşandığı bir dönem. 1970'lerden sonra kanalizasyonlar yapılmaya, teknoloji gelişmeye ve refah artmaya başladı ve sorunlar da büyük bir hızla büyüdü"

lık olmayacak. Şu anda Marmara Denizi'ni ölü olarak nitelendiriyoruz ama hiçbir su kütlesi gerçek anlamda ölü değildir. Bir vazoya çiçek koyarsanız bir hafta sonra o suda yüzlerce farklı türden canlı bulursunuz ama kullanım amaçlı olarak baktığımızda o su ölü bir sudur. Marmara'daki tür çeşitliliğine baktığımızda da türler değişiklik gösteriyor. Ama ortamda olması gereken canlılar yoksa, oradaki canlılık tartışma götürür. Ticari öneme sahip 123 tür deniz canlısından artık hiçbirine rastlayamıyorsanız, Marmara Denizi'nde olduğu gibi, orası ölüdür.

İnceleme sonrası "Marmara Denizi fosseptikten farksız" dediniz. Bu açıklamayı, karşılaştığımız hangi değerler sonucunda yaptınız?

Fosseptik bu işe dikkat çekmek için kullanılmış bir tabir tabii ki; Marmara'yı fosseptikle karşılaştırmak için kullanmadık. Bu incelemede, bütün dünyanın kullandığı kriter, suyun içinde çözünmüş oksijen miktarıdır. Sudaki oksijen miktarı, ortamdaki kirlenme unsurlarıyla ilgili bilgi veriyor. Su ürünlerinin sağlıklı bir şekilde yaşayıp üremeleri için gerekli oksijen miktarı 5 mg/l'dir. Marmara Denizi'nde 1970'lerde 10 m derinlikte aşağı yukarı 7 mg/l çözünmüş oksijen vardı. Bugün ise ortalama 3 mg/l. Burada ne yaparsanız yapın, oksijen kullanan bir canlının yaşama ihtimali çok düşük. Ancak çok düşük oksijen seviyelerine toleranslı canlılar bu ortamda yaşayabilir. Zaten herhangi bir balık pazarına ya da hale gittiğiniz zaman balık çeşitliliğini rahatlıkla görebilirsiniz. Sadece levrek, çupra gibi balıklar satılmaya başladı. Mevsim balıklarının neredeyse hiçbiri ortada yok.

İnceleme yapılan yerler arasında kirlilik düzeyi en yüksek bölge neresiydi?

Tekirdağ'dan Kapıdağ Yarımadası'nın

“Çevre Bakanlığı denizlerde izleme çalışması yapıyor ama verilerine ulaşamıyoruz. Yeni konuştum, matematiksel değerleri istedim. Ham verileri işleyeceğiz, vereceğiz dediler ama gelmedi”

doğu ucuna bir hat çekecek olursak, onun doğusundaki alan oldukça kötü. Batısındaki alansa öbür tarafa oranla daha iyi ama hiçbir yerde normal deniz olma özelliğini göremiyoruz.

Her sene “İstanbul’un en temiz plajları” açıklanıyor. Bu kirlilik içinde temiz bir plaj olabileceğine inanmak mümkün mü sizce?

Tabii ki değil. Bu bir su kütlesi. Orası temiz, burası kirli diye ayırmak çok zor. Biz sudaki çöpten bahsetmiyoruz. Patlıcandı, terlikti, pet şişeydi, rüzgârın şiddetine ve yönüne göre Büyükkada’ya toplanır, Heybeliada temiz kalır. Bizim tehlike olarak bahsettiğimiz, bir bilimsel çalışma yapmadıkça göremediğimiz

unsurlar. Oksijen miktarı gibi... Su kütlesi kirli. Burgazada’da da kirli, Kapıdağ Yarımadası’nda da kirli.

Biliyorsunuz, Çevre Bakanlığı 2010 senesinde “Marmara’daki plajların yüzde 90’ında denize girilir” açıklaması yapmıştı.

Denize girmek çok farklı bir şey. Denize girmek insanın kendi bünyesiyle ilgili. Kirletici unsurlar deriden geçmiyor. Deriden geçebilmesi için bir kova su yutmanız gerek, o zaman da zaten boğulursunuz. Sizin bünyeniz hassastır, vücudunuzda yaralar çıkar o ayrı. Denk gelir de çok su yutarsanız bağırsak enfeksiyonunuz olur, o kadar. Yüzmeyi bırakın. Daha da önemlisi biz bu sudan besleniyoruz.

Marmara Denizi’nden avlanan bir canlıyı yemek sağlığımıza zararlı mı?

Marmara Denizi kökenli tüm kabuklularının, insan sağlığına zararlı olduğu için, Avrupa’ya girişi yasak. Birçok canlı için de böyle. Sorun da şu; bu tip ağır metal etkileri olan gıdalar size o an zarar vermiyor ama yıllar sonra kanser olabiliyorsunuz.

Kirlenme daha çok evsel atıklardan mı, sanayi atıklarından mı kaynaklanıyor? Bunu ayırt edebiliyor musunuz?

Hepsinden kaynaklanıyor aslında ama hacimsel olarak baktığımızda ev kökenli atıklar sanayi atıklarını ciddi oranda sollamış vaziyette. Bu da gayet normal. Marmara Denizi’nin etrafında çok ciddi bir nüfus yoğunlaşması var. Tüm atıklar denizi buluyor. Ayrıca son yıllarda sanayi tesisleri kendine çekidüzen vermeye başladı. Tabii artık evsel atıklar da sanayi atıklarıyla hemen hemen aynı. Evlerde bulaşık deterjanları, lavabo-aç gibi kimyasallar kullanıyoruz.

Dediğiniz gibi, evlerde sanayi tesislerinde kullanılan malzemeler kullanılıyor artık. Bu duruma nasıl bir önlem alınabilir?

O tür şeylere dikkat etmek gerek ama yapılabilecek bir şey yok. Ekonomik olarak gelişmişlik arttıkça bu tür maddelerin kullanımı da artacak. Mühim olan bunun nihai olarak artırılıyor olması. Ömerli Gölü gibi kirli bir gölden arıtma yoluyla içme suyu elde edebiliyorsanız, bizim bu atıklarımız da, böyle bir arıtma sistemi geliştirilip, içme suyu değil ama 3. sınıf sanayi kullanma suyu haline getirilebilir. Ondan sonra deşarjı gerek kalmaz. O zaman Marmara Denizi’ne evsel atık girdisi de olmaz.

Bu karamsar tabloyu iyileştirmek mümkün mü peki?

Bizim problemimiz Marmara

HiPP

Yaşamdaki en değerli varlık için.

ORGANİK

gelip geçici bir moda değil
bir yaşam biçimidir.

Denizi'nin kendisiyle. Marmara, Akdeniz ve Karadeniz arasında bir bardak gibi. Biz bu bardakla ilgili çevre mevzuatına tam anlamıyla uyar ve Marmara'ya hiç deşarj yapmazsak, geçiş bölgesi olduğu için, Akdeniz'deki ve Karadeniz'deki türler yavaş yavaş buraya geleceklerdir. O zaman 10 yıl içinde Marmara'yı neredeyse eski haline geri getirebileceğiz.

Ama kimse çevre mevzuatına uymuyor tabii.

Bu sorumsuzluğun ve dolayısıyla kirliliğin asıl sorumlusu kim sizce?

Bence birinci suçlu bireyler. Çünkü bireyin bu konuda talep oluşturması lazım. Öğretmenlerin atamalarıyla, memur maaşlarının yetersizliğiyle ilgili insanlar ayağa kalkıyor. Denizlerimiz sadece yaz geldiğinde, deniz

“Ömerli Gölü gibi kirli bir gölden arıtma yoluyla içme suyu elde edebiliyorsanız, sanayi atıkları da, iyi bir arıtma sistemi geliştirilip, içme suyu değil ama 3. sınıf sanayi kullanma suyu haline getirilebilir”

sezonu açıldığında aklımıza geliyor. Hükümeti pek çok konuda eleştirebiliriz ama çok güzel bir çevre mevzuatı oluşturmuşlar. Bu mevzuatla ilgili uygulama yok maalesef. Çevre mevzuatında “5 mg/l'nin altında oksijen ihtiva eden bir alıcı ortama hiçbir surette deşarj yapılamaz” diyor. Peki, kim ölçecek deşarj yapılan yerdeki oksijen miktarını? İşte burada bilimsel kurumların işi ele alması gerekiyor.

O zaman bireyleri suçlu ilan etmek yerine, sorumluluğu onlara yön verecek olan medyaya, bilim insanlarına ve bürokratlara paslamak daha doğru olmaz mı?

Ben bunun araştırmacıların ve bilim insanlarının suçu olduğuna inanmıyorum. Türkiye'de kaç tane üniversitenin kaç tane araştırma gemisi var? Birinci dereceden etkilenen kesim balıkçılar. Balıkçı da bir birey ama harekete geçmiyor. Hükümet zaten üzerine düşen görevi yapmış. Çok güzel bir çevre mevzuatına sahibiz. Başka yapacağı şey, denetlemedir ama bu tür bir bilimsel yapıda denetlemeyi idare yapamaz. Üniversite ve bilimsel kurumların bünyesinde araştırma birimleri olması lazım. Hükümet kendisi böyle bir kurum oluştursa, bu sefer tarafsızlığına ve güvenilirliğine inanmayacağız. İş yine üniversitelerde ve bilim insanlarında. Ama izleme çalışması para getirmeyip, aksine para götürdüğü için bu çalışmalar yapılmıyor. **Ak-Kim Kimya** çalışmalarımıza sponsor olmasa, biz de projeyi yürütemeyeceğiz. ○

KAĞIT "BIOFORE" BİR ÜRÜNDÜR!

Nasıl mı?

Yenilenebilir hammaddelerden üretilir.

Üretim sürecinde biyoenerji kullanılır.

Geridönüştürülebilir ve doğada çözünebilir.

Sürdürülebilir gelişme ilkeleri doğrultusunda üretilen,
çok amaçlı kullanıma sahip, kusursuz bir üründür.

Biofore... Yarı değil, şimdiki!

www.upm.com

UPM – The Biofore Company

UPM, biyo ve orman sanayileri entegrasyonunun, yeni, sürdürülebilir ve inovasyona dayalı bir geleceğe taşınmasında liderlik etmektedir.

Türkiye'nin Ekolojik Bilançosu Çıktı: *Borcumuz Var!*

Ekolojik bütçemizi aşmış olduğumuzu gösteren Ekolojik Ayakizi, Türkiye için ilk kez hesaplandı. Sonuç: Ekolojik limit aşımı yaşıyoruz. Küresel Ayak İzi Ağı işbirliği, MAVVA Vakfı ve Garanti Bankası'nın desteğiyle gerçekleştirilen çalışma, Türkiye'nin tüketim düzeyinin, dünya genelinde kişi başına düşen doğal kaynak kapasitesinin yüzde 50 üzerinde olduğunu gösteriyor. Karar vericiler: Acil önlem şart! Kopya vermek gerekirse, ilk bakılacak yer de karbon salımları...

Küresel Ayak İzi Ağı işbirliği, MAVVA Vakfı ve Garanti Bankası'nın desteğiyle gerçekleştirilen Türkiye Ekolojik Ayak İzi Raporu, 6 Mart 2012 tarihinde Küresel Ayak İzi Ağı Başkanı **Dr. Mathis Wackernagel**'in katılımıyla SALT Galata'da gerçekleştirilen toplantıda karar vericiler, özel sektör temsilcileri ve kamuoyuyla paylaşıldı.

Türkiye'nin Ekolojik Ayak İzi Raporu, doğal kaynakları arazi kullanım biçimlerine, tüketim kategorilerine ve gelir seviyelerine göre incelerken 2050 yılına yönelik senaryolar ışığında ekolojik limit aşımını durdurmak için çözüm önerileri sunuyor. Küresel ve bölgesel eğilimleri göz önünde bulundurarak, Türkiye'nin durumunu inceleyen rapor, ekolojik açığın kapatılmasına yönelik stratejik kararlar için bilimsel bir zemin oluşturuyor.

%46

KARBON

%35

TARIM ARAZİSİ

%11

ORMAN

%3

OTLAK

%3

YAPILAŞMIŞ ALAN

%2

BALIKÇILIK SAHASI

**Türkiye'nin
Ekolojik Ayak İzi Raporu**

Küresel Ayak İzi Ağı Başkanı Mathis Wackernagel, “Ne kadar kaynağımız olduğunu ve bu kaynakların hangi hızla ve kimler tarafından tüketildiğini bilmek, ekolojik açığımızı kapatmak için başlangıç noktasıdır. Dünyada görüldüğü gibi Türkiye’de de, 1970’lerden beri biyolojik kapasite açığı artıyor. Türkiye’nin refahını ve istikrarını tehdit eden ekolojik riskler hafife alınmayacak düzeyde. Ancak doğal kaynaklarının durumunu, sınırlarını ve bağımlılıklarını inceleyen öncü ülkeler, vatandaşlarının refahını ve ülkelerinin zenginliğini garanti altına alabilir. Türkiye bu öncü ülkelerden birisi olabilir” dedi. Toplantıda bir konuşma yapan WWF-Türkiye Yönetim Kurulu Başkanı Uğur Bayar, “Ne kadar kaynağımız olduğunu, bunun ne kadarını kullandığımızı ve kimin neyi kullandığını belirlemeye yönelik bir hesaplama aracı olan Ekolojik Ayakizi, sürdürülebilir bir yaşama ne kadar yakın ya da ne kadar uzak olduğumuzun anlaşılmasını sağlıyor. Ülkelerin ekolojik bilançosunu çıkaran Ekolojik Ayakizi hesaplamaları, sürdürülebilir bir geleceğe doğru ilerlememizin başlangıç noktası. Hazırladığımız Rapor ile Türkiye’nin biyolojik kapasitesiyle Ekolojik Ayakizi’ni dengelemek için çözüm önerilerimizi sunuyoruz. Ekolojik Ayakizi’nin, bir sürdürülebilirlik göstergesi olarak, başta kanaat önderleri olmak üzere toplumun geniş kesimlerince benimsenmesi ve karar verme süreçlerine entegre edilmesi gerekliliğine inanıyoruz” dedi. Bayar’ın da dikkat çektiği önemli hususlardan biri, Türkiye’nin ekolojik limit aşımına neden olan en kritik unsurlardan birinin karbon emisyonlarındaki artış olmasıydı. 1961-2007 arasındaki 50 yıllık eğilimleri inceleyen rapor, sözkonusu açığın en önemli nedeninin bu süreçte yaşanan büyük nüfus artışı ve sanayileşme hamlesi olduğunu açık bir şekilde ortaya koyuyor, ancak

Küresel Ayak İzi Ağı (Global Footprint Network)

Sürdürülebilirliği ölçülebilir hale getiren bir doğal kaynak hesaplama aracı olan Ekolojik Ayak İzi’ni

geliştirerek çok önemli bir işe imza atan Küresel Ayak İzi Ağı, 2003 yılında kurulmuş, kâr amacı gütmeyen, bağımsız bir think tank. **ABD, Belçika ve İsviçre** merkezli kuruluş, ortaklarıyla birlikte bu bilimi daha da ilerletmek ve araştırmaları koordine ederek, metodolojik standartlar geliştirerek ve karar vericilere sağlıklı

doğal kaynak hesapları sağlayarak insan ekonomisinin, dünyanın ekolojik sınırları dahilinde işlemesine yardımcı olmak için çalışıyor. **Ekolojik ayakizi, Ekolojik Borç ve küresel hektar** kavramlarını sürdürülebilirlik literatürüne armağan ederek çok önemli bir pratik hesaplama ve ölçüm yöntemi oluşturan Kuruluş’un başkanlığını, Dr. Mathis Wackernagel yapıyor. www.footprintnetwork.org

sözkonusu ekonomik büyümenin neredeyse tamamen fosil yakıtlara dayandığını ve enerji verimliliğini gözardı etmesi de önemli. Nihayetinde ekonomik büyüme, 50 yıllık bir süreç düşünüldüğünde, belirli bir yaşam seviyesinin altındaki bizim gibi ülkeler için kaçınılmaz bir süreç olarak kabul edilebilir. Ancak önemli olan ve bizim değiştirmemiz gereken ana unsur, bu büyümeyi karbon yoğunluklu olarak devam ettirip ettirmeyeceğiz. Rapor’un ve Uğur Bayar’ın da esas dolarak dikkat çektiği nokta burası: Karbonu kontrol edersek, borcumuzu da kontrol edebiliriz.

Toplantıda konuşma yapan bir başka yetkili ise WWF’in Doğa Koruma İletişimi Direktörü **Richard McLellan** oldu. WWF olarak iki temel amaçlarının, insanlığın Ekolojik Ayakizi’ni azaltmak ve gezegenimizin biyolojik çeşitliliğini ve doğal yaşam alanlarını korumak olduğunu belirten McLellan, “Son 40 yılda küresel ölçekte Ekolojik Ayakizi’nin iki katına çıktığı bir dünyada yaşıyoruz. Yaşamımızı sürdürülebilir kılmak ve ‘tek dünya’ sınırları içinde yaşamak için hep birlikte hareket etmeliyiz” dedi.

Toplantıda söz alan WWF-Türkiye Doğa Koruma Direktörü **Dr. Sedat**

Kalem de, Türkiye’nin de içinde bulunduğu Akdeniz Havzası’nda ekolojik limit aşımının son 50 yılda sekiz kat arttığını vurguladı. İşin daha çarpıcı tarafı ise, toplantıya Küresel Ayak İzi adına katılan bir başka katılımcı **Alessandro Galli**’nin açıklamasıydı. Uzman bilimadamı Galli, bunun sadece Türkiye’ye ait özel bir durum olmadığını, Akdeniz havzasındaki tüm ülkelerin, son 40 yıl içinde kendi ekolojik limitlerinin üzerine çıktıklarını, örneklerle anlattı. Bu durum, ekolojik ayakizi ölçümünün coğrafyalar bazında çok önemli uyarılar taşıdığının da kanıtı aslında.

Türkiye’nin Ekolojik Ayakizi’nin, sahip olduğu yenilenebilir doğal kaynakların iki katı olduğuna da dikkat çeken Dr. Sedat Kalem, Türkiye’nin Ekolojik Ayakizi’nin yaklaşık yarısını Karbon Ayakizi oluşturduğuna da dikkat çekti. “Bu veriler bize, karbon yoğunluğunu azaltmadan ulusal biyolojik kapasite sınırları dahilinde yaşayamayacağımızı gösteriyor” diyen Kalem’e katılmamak elde değil. Türkiye’nin karar vericilerinin, bu son derece önemli rapor’u masalarından üstünden eksik etmemesi gerekiyor. Yoksa bu borcu kapatmak pek mümkün görünmüyor. ○

“Sürdürülebilirlik, Artık Kesinlikle Bir Rekabet Unsuru”

CSR Consulting Turkey'nin iki kurucu ortağı Özlem Çevik Koper ve Bahar Keskin, Türkiye'de şirketlerin sürdürülebilirlik uygulamaları konusunda önemli çalışmalara imza atıyorlar. Uzman görüşlerini sık sık dergimizde de yayınlamaya çalıştığımız Koper ve Keskin, “İş dünyası açısından en kritik nokta, sürdürülebilirliğin rekabeti etkileyen bir unsur olduğunu kabul etmek” diyor ve ekliyorlar: “Şirketlerin bundan sonraki hızı gerçekten şaşırtıcı”.

 Barış DOĞRU

 Özgür GÜVENÇ

CSR Consulting Turkey hakkında biraz bilgi alabilir miyiz?

Şirketlerin sürdürülebilir iş modelleri ve stratejileri geliştirmelerine, bunları uygulamalarına ve iletişimini yapmalarına destek veren **bir strateji ve yönetim danışmanlığı** şirketi CSR Consulting Turkey. Bunları hakkıyla uygulayan şirketlerin **'değer yaratacakları'** ise motomuz. 2009 yılında “Türkiye'nin sürdürülebilir kalkınmasına katkıda bulunmak” misyonu ile yola koyulduk. Geçmiş yıllarda özellikle Bahar, **Hollanda, Güney Kore, Almanya** ve **ABD** gibi ülkelerde kurulu birçok şirkete sürdürülebilirlik alanında danışmanlık desteği vermişti; bu

deneyimi ülkemize aktarmaya karar verdik. İlk projemiz **GRI Sürdürülebilirlik Raporlaması İlkeleri**'nin resmi tercümesini gönüllü şekilde koordine etmek oldu. GRI İlkelerini **Boğaziçi Üniversitesi**'nde düzenlediğimiz ulusal bir konferansta lanse ettik. O günden bu yana bankacılık, telekomünikasyon, dayanıklı tüketim ve hızlı tüketim sektörlerinde lider konumundaki şirketlere danışmanlık hizmetleri ve çeşitli eğitimler vermekteyiz.

CSR Consulting Turkey olarak ne gibi hizmetler veriyorsunuz?

İşimizi "şirketlerin sürdürülebilirlik performanslarını iyileştirme çalışmalarının her adımında destek vermek" şeklinde özetleyebiliriz. Bu alanda toplam 20 yıla varan deneyim ve bilgi birikimimiz sayesinde müşterilerimize tamamen kuruma özel ve yoğun bilgi transferi yapabiliyoruz. Verdiğimiz hizmetlerimizi ideal kronolojik akışa göre sıralarsak; işe önce bir durum değerlendirmesini de içeren sürdürülebilirlik stratejisi geliştirmekle başlıyoruz. Ardından stratejinin uygulamaya konulması için gerekli yönetim sistemlerinin geliştirilmesine destek oluyoruz. Tüm bu çalışmaların bir çıktısı olarak şirketin yönettiği tüm konuları ve performansını paydaşlara duyurmak amacıyla sürdürülebilirlik raporu hazırlıyoruz. Bu süreçte genellikle kurum içinde kapasite geliştirme ihtiyacı ortaya çıkıyor; buna cevaben de kuruma özel eğitim programı geliştiriyor ve uyguluyoruz. Bazı şirketler sürdürülebilirliği kurum kültürüne entegre etmek istiyorlar; onlarla kurum içi iletişim ve çalışan katılımını teşvik eden çalışmalar yapıyoruz. Ayrıca hem kendi düzenlediğimiz, hem de başka kurumların düzenledikleri eğitimlerde eğitici rolünü üstleniyoruz. Örneğin REC tarafından Boğaziçi Üniversitesi'nde, önümüzdeki Nisan ayında başlatılacak 5. Türkiye Kurumsal Sürdürüle-

"Logomuzda bulunan renkler sürdürülebilirliğin üç boyutunu yansıtıyor. Mavi, dünyamız ve doğal kaynaklar; Gri, kurumsal yönetim ve etik; Turuncu ise, müşteriler, çalışanlar ve toplumu oluşturan 'insan' faktörü. Bu üç unsurun denge içinde yönetildiğinde kurumlara 'değer katacağı' ise mottomuz: CSR Adds Value... Sürdürülebilirlik Değer Katar."

bilirlik Sertifika programında eğitici görevi alacağız.

Vereceğimiz eğitim modülünü BM Küresel İlkeler Sözleşmesi'ne dayanarak geliştirilmiş bir masaüstü oyunu olan "**İkilem Oyunu**" ile zenginleştirdik. Bu, katılımcıların "sürdürülebilirlik nedir", "şirketlerde nasıl hayata geçirilir" gibi sorularına cevap veren çok keyifli ve öğretici bir oyun.

Ancak bu ideal süreç neredeyse hiçbir zaman bu akışta ilerlemiyor; her şirketin bu süreçte bulunduğu nokta veya olduğunu düşündüğü yer farklılık gösteriyor. Genellikle şirketler bizden önce raporlama desteği talep ediyorlar. Raporlama şirket üst yönetiminin desteğini gerektiren, oldukça kapsamlı bir çalışma. Bu çalışmayı yapan şirketler büyük fayda sağlıyorlar, iş süreçlerini iyileştirmek, kurumsal itibara katkı, yatırımcıların sorularını yanıtlamak, toplumsal onay bunlardan sadece birkaçı. Verdiğimiz hizmetler arasında tedarik zincirinde sürdürülebilirlik yönetimi ve stratejik karbon yönetimi de yer alıyor.

CSR Consulting Turkey, uluslararası bir şirket mi? Nerelerde faaliyet gösteriyorsunuz?

CSR Consulting Turkey, Hollanda merkezli bir limited şirket olan CSR Consulting International'a bağlı bir ticari marka. İkimiz bu şirketin kurucu ortaklarıyız. Türkiye'deki hizmetlerimizi bu marka üzerinden

sunuyoruz. Amsterdam ve İstanbul'daki ofislerimizde faaliyet gösteriyoruz. Farklı ülkelerde de projeler almakla birlikte, şu anda önceliğimiz Türkiye.

Türkiye'de pek çok şirketin sürdürülebilirlik çalışmalarına çeşitli düzeylerde destek oluyorsunuz. Dolayısıyla şirketlerimizi içeriden tanıma fırsatınız oluyor. Sizce Türkiye'de şirketlerin bu konudaki durumu ne?

Sürdürülebilirlik terimi henüz dilimize tam yerleşmediği için herkes farklı şeyler anlıyor. Dolayısıyla, **EKOIQ**'nun Şubat sayısındaki yazımızda da belirttiğimiz gibi, şirketlerin ne kadar sürdürülebilir iş modelleri uyguladıklarını yargılamak da güç. Yine de bir genelleme yapmak gerekirse, özellikle büyük şirketleri üç gruba ayırabiliriz. İlk grupta sürdürülebilirliği önemseyen, katma değeri olduğuna güvenen ve bu nedenle gündemine alanlar var. Bu şirketler raporlamadan başlayıp kalıcı sürdürülebilirlik stratejileri geliştirmeye kadar adımlar atmış olabiliyorlar. İkinci grupta konuyla ilgilenen fakat henüz harekete geçmemiş şirketler yer alıyor. Bu şirketlerin özellikle üst yönetimleri bu konuda henüz bilinçlenme aşamasında. Üçüncü grubu ise konu hakkında hiçbir bilgisi olmayanlar ya da konuya kayıtsız olan şirketler şeklinde tanımlayabiliriz. Bu grup için sürdürülebilirlik konusu bazen

sadece hayırseverliği veya sosyal sorumluluk projelerini ifade ediyor. Piyasa dinamikleri gereği, bir şirketin sürdürülebilirlik performansını, bu alanda ne kadar itici güç hissettiği belirliyor. Örneğin halka açık büyük bir şirket **Karbon Saydamlık Projesi**'nden davet mektubu almış ise, karbon ayakzini ölçme ve yayınlama konusunda bir karar vermek durumunda kalıyor. Veya bir **KOBİ**, ihracat yaptığı bir küresel markanın sosyal denetiminden geçiyorsa, iş güvenliği ve sağlığı açısından sadece yasaların değil, müşterisinin de beklentilerini karşılamak, rekabet gücünü korumak için bu konuya eğiliyor. Dolayısıyla her şirketin sürdürülebilirlik performansını paydaşların o şirketten beklentisi neyse ona göre ölçmek gerekiyor.

Sürdürülebilirlik deyince artık dünyada çevresel, sosyal ve ekonomik performans anlaşılıyor bildiğiniz gibi. Bizim gözlemimiz bu sacayağının sosyal boyutunda, yani insana dair yaklaşımlar iyileştirmeye ve ilerlemeye açık. Örneğin çalışanların sosyal haklarının korunması ve kullanılmasında çitanın yükselmesi gerektiğini düşünüyoruz...

Sizce kritik eşik veya kritik engel nedir bu konuda? Neyi atlarsak daha hızlı ilerleyeceğiz?

Aslında son birkaç yıldır bu konu ivme kazandı bizce. **EKOIQ**'nun Ocak'tan itibaren her ay yayınlanıyor olması hem ekibinizin titiz çalışmasının ve verdiğiniz yoğun emeğin ürünü, hem de sürdürülebilirlik konusuna ilginin ve bilgilene ihtiyacının artmasının bir sonucu. Biz de bu gelişmeyi sosyal medyada ve katıldığımız etkinliklerde gözlemliyoruz. 2009 yılında **LinkedIn** de kurduğumuz '**CSR in Turkey**' adlı grubun üye sayısı 1000'e yaklaştı. Grup üyeleri arasında paylaşım ve katılım giderek artıyor. Tüketici giderek daha bilinçli hale geliyor ve müşterisi olduğu şirketlere güven

“EKOIQ'nun Ocak'tan itibaren her ay yayınlanıyor olması hem ekibinizin titiz çalışmasının ve verdiğiniz yoğun emeğin ürünü, hem de sürdürülebilirlik konusuna ilginin ve bilgilene ihtiyacının artmasının bir sonucu”

duymak istiyor. Güveni sağlamanın en iyi yolu da kurumsal sorumluluk anlayışıyla hizmet ve ürünler sunmak ve paydaşlarımızla şeffaf ve hesap verebilir bir ilişki kurmaktan geçiyor. İş dünyası açısından en kritik mihenk taşı, sürdürülebilirliğin rekabeti etkileyen bir unsur olduğunu kabul etmek. Genellikle bundan sonra eyleme geçmek, yatırım yapmak ve hızlı ilerlemek konusunda pek çok şirket şaşkırtıcı bir süratle yol alabiliyor.

Türkiye'deki kurumların sürdürülebilirlik konusundaki çalışmalarının önündeki en önemli engel olarak neyi görüyorsunuz?

Son yıllarda dünyada bir paradigma değişimi yaşanıyor; **yeşil ekonomi, sorumlu iş modeli, düşük karbon ekonomisi** gibi kavramlar pek çok ülkede kamu ve özel sektör günde-

minde baş sıralarda. Birkaç yıldır yaşanan küresel ekonomik kriz nedeniyle, özellikle Avrupa ve Kuzey Amerika'da '**finans sektöründe sorumluluk uygulamaları**' da bu listeye eklendi. Bu alanda çıta yükseliyor, sayısız yerel ve küresel girişim var. Müşteriler daha sağlıklı, temiz ve adil şartlarda üretilmiş ürün ve hizmetleri satın almak istiyor. Sadece şirketler değil, ülkemizdeki tüm kurumlar, bu paradigmayı bir an önce fark etmeli ve hızla içselleştirmeli. Bir örnek vermek gerekirse, otomobil üretmek yerine yenilenebilir enerjiye yatırım yapmak veya karayolu haritasını genişletmek yerine çevresel etkisi daha az olan toplu taşımacılığı geliştirmek bizce daha öncelikli olmalı. Tüm bunları hayata geçirmek için kamu kurumlarına büyük rol düşüyor; toplumun ihtiyaçlarını karşılarken çevresel

“Son yıllarda dünyada bir paradigma değişimi yaşanıyor; yeşil ekonomi, sorumlu iş modeli, düşük karbon ekonomisi gibi kavramlar pek çok ülkede kamu ve özel sektör gündeminde baş sıralarda”

etkileri en aza indirmeyi sağlayacak teşviklere ve gerekli yasal düzenlemelere ihtiyaç var.

Diğer taraftan paydaş diyalogunda yaşanan güven sorununu aşmalıyız. Sektörel ve sektörler arası diyalog ve dayanışma arttığı takdirde 21. yüzyılda özlediğimiz ekonomik ve sosyal refaha erişebiliriz. Küresel ekonomik yarışta ancak sektör ve ülke olarak yükselebiliriz, tek bir markanın gelebileceği yerler sınırlı. Çevresel, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirliğini sağlamayı hedefleyen şirketlere esas ticari faaliyeti neyse ona odaklanmalarını öneririz. Yani konuya stratejik bakarak, şirketlerine değer katacak önemli ve öncelikli konuları belirlemeliler. Örneğin **perakende sektöründe** yönetilmesi gereken sürdürülebilirlik konuları deyinse; **organik tarım** ve **GDO'suz ürünler**, **iklim değişikliğiyle mücadele**, **atıkların azaltılması** ve **tüketici sağlığı** aklı gelir. Bir sü-

permarket zincirinin bu alanlardaki performansı finansal başarısını doğrudan etkiler. Dolayısıyla, yatırımlarını kısa vadeli projeler yerine uzun vadeli stratejik programlara yapmaları anlamlı olacaktır.

Engeller konusunda eklemek istediğimiz son bir konu ise, sürdürülebilirlik gündemini yakından takip etmek isteyen şirketlerin henüz sürdürülebilirliği içselleştirmeden **“entegre raporlama”** yapmayı düşünmeleri. Entegre rapor finansal ve sürdürülebilirlik raporunun bütünleşmiş hali için kullanılan bir terim. Dünyada son yıllarda ivme kazanan, kurumun finansal, sosyal ve ekonomik performanslarının bir-biri üzerindeki etkisine odaklanan bir raporlama şekli. Küresel ölçekte bu tür raporları hakkıyla yayınlayan şirketlerin sayısı onu geçmiyor, ki bunların hemen hepsi son 10-15 yıldır sürdürülebilirlik konusunda ciddi ilerlemeler kaydetmiş, örneğin

Bahar Keskin Kimdir?

Sürdürülebilir kalkınma alanındaki uluslararası kariyerine 1995'te başlayan **Bahar Keskin**, Türkiye'de uluslararası bir STK'da program koordinatörü olarak çalıştıktan sonra, İsveç'te III E, Lund Üniversitesi'nde araştırmacı görevini üstlendi ve temiz üretim alanında düzenlenen uluslararası bir konferansın yöneticiliğini yaptı. CSR Consulting Turkey'i kurmadan önce Hollanda'nın önde gelen sürdürülebilirlik danışmanlığı şirketlerinden **BECO Group**'ta uzun yıllar sürdürülebilirlik kıdemli danışmanı olarak çalıştı. **BP, Desso, H&M, SPX Corporation, Posco Steel, TNT Post, WR Grace, Rabobank Group, Achmea (Eureko) ve De Lage Landen** gibi birçok çokuluslu şirket ve finansal kuruma stratejik ve operasyonel alanlarda danışmanlık yapan Keskin'in Türkiye'de destek verdiği kurumlar arasında **Akbank, Arçelik, Unilever Türkiye, Vodafone Türkiye ve Hollanda Krallığı İstanbul Başkonsolosluğu** yer alıyor. Lisans eğitimini ODTÜ Çevre Mühendisliği Bölümü'nde tamamlayan Bahar Keskin, İsveç'teki Lund Üniversitesi'nden Çevre Yönetimi ve Politikaları dalında Yüksek Lisans derecesi aldı.

Philips veya **Electrolux** gibi şirketler. Dolayısıyla entegre raporlamaya geçmek için çok erken. Zaten bu raporların denetimi gibi konularda altyapı henüz hazır değil. Ancak, başarılı ve özümsemiş bir sürdürülebilirlik stratejisi uygulaması sonucunda böyle bir raporu üretmek yerinde olacaktır.

Bu konuda bir sürdürülebilirlik stratejisi oluşturmak, sadece özel şirketlerin sorunu değil bize göre. Belediyelerin, STK'ların, çeşitli kamu kuruluşlarının, sektörel organizasyonların hatta uluslararası spor veya kültür organizasyonlarının da bu tür stratejiler oluşturması lazım değil mi?

Elbette. Artık şirketlerin yanı sıra, örneğin şehirler de sürdürülebilir olma yolunda ilerliyorlar. İngiltere'nin ulusal karbon emisyonlarını azaltma planı var. 2050 yılında 2000 yılına kıyasla emisyonların yüzde 60 azaltılması planlanıyor. Londra ise bu hedefe 2025 yılında ulaşma stratejisini planlayarak, örnek sürdürülebilir şehir olmak istiyor. Daha sürdürülebilir bir geleceğe ancak bir "takım" gibi hareket edersek ulaşabiliriz; bura-

da herkese görev düşüyor. Özellikle günümüzde, hiç kimse birbirinden bağımsız hareket edemiyor. Örneğin atıkların tüketici tarafından ayrıştırılarak toplanmasında en önemli görev bizce belediyelere düşüyor. Ülkemizde geç de olsa bir **Kalkınma Bakanlığı** kurulması da olumlu bir gelişme. Ülkemizin **Rio+20 Zirvesi** hazırlık sürecinin yürütülmesinde ve özel sektördeki iyi uygulamaların bu zirvede yer almasını sağlamada koordinasyon rolünü üstleniyor olmasını ilgiyle takip ediyoruz.

STK'lar özel şirketlerle kendi önem verdikleri konularda diyaloga girebilir. Bunun güzel örneklerini yurtdışında **WWF** ve **Rain Forest Alliance** gibi STK'larla görmekteyiz. **WWF** ve **Unilever**'in 1996'da başlattığı **MSC (Marine Steward-**

“Ülkemizde geç de olsa bir Kalkınma Bakanlığı kurulması da olumlu bir gelişme. Ülkemizin Rio+20 Zirvesi hazırlık sürecinin yürütülmesinde ve özel sektördeki iyi uygulamaların bu zirvede yer almasını sağlamada koordinasyon rolünü üstleniyor olmasını ilgiyle takip ediyoruz”

Özlem Çevik Koper Kimdir?

Kariyerine 1993'te bankacı olarak başlayan **Özlem Çevik Koper**, T.C. Ziraat Bankası ve İktisat Bank'ta çeşitli görevlerde bulunduktan sonra Dışbank Nederland'ın kurucu ekibinde yönetici olarak çalışmak üzere Hollanda'ya yerleşti. Dış Ticaret Finansmanı, Uluslararası Bankacılık ve Kurumsal Pazarlama alanlarında uzmanlaştı. Daha sonra kariyerine yeni bir yön vererek kurumsal sorumluluk alanında çalışmaya başladı. Danışmanlık ve eğitim desteği verdiği kurumlar arasında Türkiye'de **Akbank**, **Arçelik**, **Hollanda Kraliyeti İstanbul Baş Konsolosluluğu**, **Vodafone Türkiye** ve **Arama Yönetim Danışmanlık**, **Hollanda'da IDH** ve **Nyenrode Üniversitesi** yer alıyor. Özlem lisans eğitimini ODTÜ Kamu Yönetimi Bölümünde tamamladı ve İngiltere'de University of Bath'dan Sorumluluk ve İş Pratiği alanında Yüksek Lisans derecesini aldı.

ship Council), bu türden girişimlerin ilk örneklerinden. Tükenmekte olan balıkların hem ekosistem hem de bu ürünleri müşterilerine satan şirketler için bir sorun olacağı gerçeğinden yola çıkarak geliştirilmiş. Ya da bakıyorsunuz **Olimpiyat Komitesi**, düzenlenen etkinliklerin çevresel ve sosyal performansını değerlendirir olmuş. Sektörel organizasyonlardan ülkemizde **çimento** ve **ilaç sektörü** bu konuda bildiğimiz kadarıyla aktif, üyelerinin bu konuda bilinçlenmelerine ve kapasite geliştirmelerine katkıda bulunuyorlar. Bu tür kurumlara aslında büyük görev düşüyor. Ve bize de bu kurumları bilgi ve deneyimimizle desteklemek düşüyor sanırım.

Türkiye ekonomisinin çok büyük bir kısmını KOBİ'lerin oluşturduğunu biliyoruz. Ancak KOBİ'lerin sürdürülebilirlik konusunda strateji geliştirmelerini bırakın, herhangi bir bilgi edinmeleri bile çok zor. Bu konuda neler yapılabilir sizce?

Sektörel birlikler, KOBİ'lere kapasite geliştirmeleri için eğitim ve danışmanlık desteği sağlayabilir. Bu amacı destekleyen özellikle Avrupa kaynaklı çeşitli fonlar da var. Ayrıca KOBİ'lerin ürün ve hizmet sağladığı büyük şirketler de tedarik zincirlerindeki firmaların elinden tutabilirler. 2010 yılında **Hollanda Kraliyeti İstanbul Başkonsolosluğu** işbirliğiyle, özellikle KOBİ'lere yol gösterici amaçlı "Uluslararası Ticarete Kurumsal Sosyal Sorumluluk İlkeleri" adlı kitapçığı yayınladık, websitemizden ulaşılabilir. Bu türden bilgilendirme kaynakları sektöre yönelik seminerlerle de desteklenebilir.

Sürdürülebilirlik danışmanlığına ilgi var mı?

İşimize çok yoğun ilgi var. Düzenli olarak özellikle gençlerden iş ve staj başvurusu alıyoruz, hem yurti-

Sürdürülebilirlik konusunda Türkiye'nin önünün açılmasında önemli bir rolü üstlendiğine inandığımız CSR Consulting Turkey ekibine yakın zamanda Çiğdem Şeftalioğlu da katıldı.

çinden hem yurtdışından. Pek çok deneyimli profesyonel de kariyer değiştirmek ve sürdürülebilirlik alanında uzmanlaşmak için bize danışıyor. Bu bizi çok sevindiriyor. Elimizden geldiğince kendilerine destek olmaya çalışıyoruz. Bu vesileyle mesleğimize ilgi duyanlara buradan seslenelim. Sürdürülebilirlik çok geniş kapsamlı bir konu ve danışmanlığı da multidisipliner bilgi birikimine sahip olmayı gerektiriyor. Örneğin **karbon ayakizi ölçümü** ve **kurumsal yönetim** gibi birbirinden çok farklı iki alanda donanımlı olmanız ve müşterinize değer katmanız için ciddi bir bilgi birikimine sahip olmanız gerekiyor. Mümkünse bu alana odaklanmış lisans ve yüksek eğitimi almaya çalışın. Tabii ülkemizde bu alanda programların bir an önce açılma-

sını ve yaygınlaşmasını da umuyoruz. Konuyla ilgilenen üniversite öğrencileri seçmeli dersler alabilir, profesyoneller yüksek lisans yapabilir veya sertifika programlarına katılabilirler. Bunların yanı sıra belirli bir alana odaklanmak ve bol kitap ve yayın okumak faydalı olacaktır. Bir yandan da özel sektör **yeşil yakalı** diye adlandırılan sürdürülebilirlik uzmanları için daha fazla pozisyon açarsa bu azimli ve istekli kişiler daha iyi bir dünya, refah toplumu ve sürdürülebilir iş modelleri ile çevre, toplum ve işletmeler için kalıcı değer üreteceklerdir. Yönetim danışmanlığı hızlı, yoğun ve yüksek katma değer yaratan bir uzmanlık alanı, şirketler bu katma değeri daha fazla değerlendirdiğinde bu alanın daha da gelişeceğini düşünüyoruz. ○

SIEMENS

Evlerdeki Enerji Tasarrufunun Yeni Adı: EcoPlus

Tek tek her elektrikli ev aletinin ne kadar enerji tükettiğini düşünmekten yorulduz...Tüketici olarak taşıdığınız duyarlılığı, ürünlerini kullanacağınız üreticiden beklemeniz çok doğal. Peki, Siemens Ev Aletleri'nin uzun yıllardır ürünlerini bu duyarlılıkla geliştirdiğini ve "eco PLUS" yaklaşımı ile geleceği gerçek bir çevre dostu olarak düşündüğünü biliyor musunuz? Çamaşır makinesi ya da buzdolabı, evinize aldığınız Siemens ürünü hangisi olursa olsun, eco PLUS özelliği taşıyorsa, mümkün olan en az enerji ve su tüketimi ile çalışıyor demektir. eco PLUS özellikli bir ürün, Siemens'in tüm teknoloji gücüyle ve "ne kadar ihtiyaç, o kadar tüketim" anlayışıyla ortaya koyduğu, erişilmesi güç tüketim değerlerini taşır.

Özellikle 1990'lı yıllarla birlikte, sahip olduğu ileri teknolojiyle en az enerji ve su tüketimi sağlayan ürünler geliştirmeye odaklanan, Ar-Ge çalışmalarını bu alanda yoğunlaştıran Siemens bununla yetinmedi.

ecoPlus yaklaşımının yarattığı fark

"Ne kadar ihtiyaç, o kadar tüketim" mantığıyla geliştirilen ecoPlus yaklaşımı ile Siemens cihazları soğutma, yıkama, durulama, pişirme ve ısıtma soğutma ile ilgili alanlarının tümünde tüketim değerlerini mümkün olan en az seviyeye çekiyor ve en üst düzeyde tasarruf sağlıyor. Bu oran enerji tüketiminde soğutucularda yüzde 73'lere, fırınlarda yüzde 43'lere bulaşık makinelerinde yüzde 50'ye, çamaşır makinelerinde ise yüzde 53'lere, kurutma makinelerinde yüzde 69'lara varıyor. Su tüketiminde ise bu oran bulaşık makinelerinde yüzde 60'e, çamaşır makinelerinde ise yüzde 35'ya varıyor. Siemens, A'dan yüzde 50'ye kadar enerji tüketimine sahip yeni nesil ecoPLUS beyaz esya modelleriyle doğa için doğal fikirler üretiyor.

Siemens'ten ecoPlus mucizesini yaşatan ürünler...

Siemens Ev Aletleri'nin tüketicilerden en çok ilgi gören eco PLUS ürünlerinin başında, sahip olduğu dünyanın ilk akıllı dozaj sisteminden kaynaklanan çevreci özellikleri ile dikkat çeken **WM14SB40TR** ve **WM12YB40TR** model i-Dos özellikli çamaşır makineleri geliyor. Hayatı kolaylaştıran, çevreye saygılı i-Dos enerji ve su tasarrufu sağlayan özellikleri ve ileri teknoloji ile dikkat çekiyor. **Siemens i-Dos** akıllı dozaj sisteminde, 20 yıkama için çamaşır makinesinin deterjan gözünü sadece 1,3 litrelik sıvı deterjan ile doldurmak yeterli. **i-Dos** teknolojisi, kumaşın cinsine, çamaşırın yüküne, kirlilik oranına ve sudaki kireç oranına göre optimum deterjan ve su kullanımıyla da çevreyi düşündüğünü kanıtıyor. **Siemens i-Dos** çamaşır makinesi, temizlik teknolojileri alanında faaliyet gösteren bağımsız **WFK Araştırma Enstitüsü** tarafından yapılan bir çalışmaya göre, su tüketimini yılda 7.062 litre kadar azaltarak, **A+++** enerji sınıfıyla doğal kaynakların etkin kullanımı konusunda örnek bir performans sergiliyor. Çamaşır makineleri ile birlikte kendi kendini temizleyen filtresi sayesinde sadece **A-50%** enerji tüketen **WT 46 W 561/562** ve **WT 46 YTR 860 TR** model Siemens kurutma makineleri de cihazın verimliliğini ve performansını koruyan kendini temizleyen kondanser özelliği sayesinde kendi sınıflarında dünyanın enerji verimliliği en yüksek kurutma makineleri olma özelliğini taşıyorlar. **Siemens jetMaticEco** bulaşık makineleri, sadece Siemens'e patentli bir buluş olan **Zeolit** kurutma teknolojisi sayesinde her damla sudan daha fazla tasarruf sağlıyor. Makine, **Zeolit** kurutma teknolojisi sayesinde **A+++** enerji sınıfından **-10%** daha fazla tasarruf sağlıyor. Yeni lowFrost teknolojisine sahip **Siemens A+++** buzdolabı modelleri, defrost (buz çözme) ihtiyacını klasik çift kaplı ürünler göre çok azaltıyor, drenaj des-teği sayesinde ise defrost işlemi daha kolay ve daha kısa sürede gerçekleştirilebiliyor. Tamamen cam kaplı dış yüzeyi ile mutfaklarınıza yeşilen ve görünüm kazandıran **hydroFresh** özellikli glass edition soğutucu modelleri **KD 49 NS 90 NE**, **KD 49 NS 20 NE** ve **KD 56 NSW 30 A+++** modelleri ise üstün tüketim değerleri ile yüzde 69'lara varan enerji tasarrufu sağlıyor.

*Verilen değer 2011 model Siemens KD 49 NS 90 NE buzdolabıyla 1996 model standart Siemens buzdolabının tüketim değerinin karşılaştırmasıdır.

Hayatın her alanında süren çevreci anlayış...

Dünya mimarları Türkiye'de

Sektör profesyonellerine seslenen yapı sektörünün yeşil zirvesi EKODesign Konferansı Siemens Ev Aletleri ana sponsorluğunda düzenleniyor. Konferans bugüne kadar, dünyada yeşil mimari konusunda önemli işlere imza atmış olan Benedetta Tagliabue ve Farshid Moussavi gibi mimarları ağırladı. EKODesign konferansları kentsel planlama, mühendislik, mimarlık, yapı malzemeleri, gayrimenkul sektörü ve ilgili sivil toplum kuruluşları ile kamuf yerel yönetimleri bir araya getiriyor.

"Gelecek=Çocuk ve Enerji" eğitimleri

2010 Ekim ayından bu yana Santral İstanbul Enerji Müzesi'nde, Siemens sponsorluğuyla gerçekleştirilen "Gelecek=Çocuk ve Enerji" eğitimleri 2012 yılında da devam ediyor. Bu eğitimlerde çocuklar ve gençler, bir kez daha günümüzde artık "gelecek" anlamına da gelen enerji tasarrufu hakkında çok şey öğreniyor. Santral İstanbul Eğitim Birimi tarafından yürütülen, çocuklara ve gençlere yönelik eğitim programları kapsamında "Gelecek=Çocuk ve Enerji" projesini hayata geçiren Siemens Ev Aletleri, 2010- 2011 eğitim öğretim yılında 378 okul öncesi, 2098 ilköğretim 1. kademe, 1115 ilköğretim 2. kademe ve 227 lise olmak üzere toplam 3.818 öğrenciye ulaşmayı başardı.

Siemens Green Power elektrikli süpürge ile yüzde 50'ye yakın enerji tasarrufu mümkün

Siemens Ev Aletleri, Green Power elektrikli süpürge ile yaşanabilir bir dünya için sunduğu geleceğin teknolojilerine güzel bir örnek daha veriyor. Siemens VSZ4GP1266 Z4.0

Siemens Green Power elektrikli süpürge, bu ürüne özel geliştirilen kompresör teknolojisi sayesinde performansını hissedilir derecede yükseltiyor. Süpürge motorunda bulunan, özel olarak tasarlanmış dokuz bıçaklı aerodinamik çarklar sayesinde 1200 watt'lık elektrikle, 2400 watt'lık motorun performansı elde ediyor. Böylelikle yüzde 50'den daha az elektrik tüketimiyle tozun yüzde 100'ü alınıyor. Yenilikçi motor teknolojisindeki aerodinamik hava akış pervaneleri, bütün cihaz içinde mükemmel hava yönlendirmesi ile düşük enerji sarfıyatı ve optimum toz alma kapasitesi sağlıyor.

Amaç Eğirdir'i gelecek nesillere en canlı haliyle bırakmak

Siemens Ev Aletleri, 2008 yılından bu yana, WWF- Türkiye işbirliği ile Eğirdir Gölü'nün geleceği için Yedi Renkli Gölle Yedi Renkli Hayat projesini sürdürüyor. Proje, Türkiye'nin en önemli su kaynaklarından biri ve bölge halkının geçim kaynağı olan, binlerce canlıya ev sahipliği yapan gölün korunmasını, gelecek nesillere en canlı haliyle bırakılmasını amaçlıyor. Projede iki yılı aşkın süre içinde, Eğirdir Gölü havzasının karşı karşıya olduğu tehditler belirlendi, bunlarla mücadele edildi. Çalışmalar tarım, balıkçılık ve turizm olmak üzere üç alana odaklandı. Sonuç olarak bölgede, yöre halkı tarafından da desteklenen sürdürülebilir bir gelişim ivmesi yaratıldı. Siemens Ev Aletleri, önümüzdeki dönemde projenin devam etmesine destek olurken, Eğirdir gölü çevresinde belirlenecek bir pilot bölgede, sürdürülebilir tarım konusunda hayata geçirmeyi planladığı proje için çalışmalarına devam ediyor.

Siemens. Gelecek evinizde.

Bana Yalıtımın Fotoğrafını Çekebilir misin?

Mavi Kale'nin katkılarıyla düzenlenen fotoğraf yarışması Yalıtımın Mavi Yüzü ile deklanşöre bu sefer "ekolojik sürdürülebilirlik" için basıldı. Jüri üyeleri arasında ünlü fotoğrafçılar Bennu Gerede ve Hakan Hatay'ın da yer aldığı yarışmaya katılanlar, enerji tasarrufu ve yalıtım konularına dikkati "fotoğrafla" çekti. Kazananlar 7 Aralık 2011'de düzenlenen ödül töreninde açıklandı.

Malumunuz, enerji kavramı tüm dünyada giderek büyük önem kazandı. Hükümetler çevreyi korumak ve enerjiden tasarruf etmek için yasalar çıkarıyor; büyük-küçük firmalar sürdürülebilirliğe katkı sağlamanın yollarını arayıp, üretim süreçlerini daha çevre dostu hale getirmeye çalışıyor; dünyanın farklı bölgelerinde Yeşil Binalar yükseliyor. Kısacası sürdürülebilirliği ilke edinen herkes, işin bir ucundan tutup dünyanın içine düştüğü ve gelecek yıllarda giderek artacağı öngörülen enerji sıkıntısına çözüm üretmeye çalışıyor.

Yapı sektörüne **Mardav, Kalekim ve Dow Chemical** tarafından deyim yerindeyse armağan edilen **Blue' Safe Mavi Kale** ise, düzenlediği bir yarışmayla, enerji tasarrufuna dikkati fotoğrafla "çekti". "Yalıtım Mavi Yüzü" projesinin esas amacı, enerji tasarrufunun en önemli ayaklarından biri olan yalıtımı fotoğraflarla günlük hayat-

"Yalıtım hayatımızın içinde. İnşaatın duvarında hemen işçinin yanı başında. Yorgun bir emekçiye yatak oluyor." (Bennu Gere)

1. *"Yalıtım, dışarıda bir yerde. Ayağımı ısıtmak için terliğinden başka şeyi olmayan küçük kızın evine uğramayı şimdilik düşünmüyor." (Berker Dalmış)*

2. “Yalıtım, evimizin içinde. Camın ardındaki soğuk havaya inat, elinde dondurma, küçük bir çocuğu gülümsetiyor”. (Gökhan Turunç)

mıza sokmak ve konuşulmasını sağlamaktı. Bunu da ziyadesiyle başardı. Özellikle, aynı zamanda jüri başkanı olan ve sosyal projelerdeki radikal üslubuyla nam salan fotoğrafçı **Bennu Gerede**'nin de proje için fotoğraf çekmesi projeyi medyada ve kamuoyunda oldukça bilinir hale getirdi.

Jürideki diğer isimler fotoğrafçı **Hakan Hatay**, Dokuz Eylül Üniversitesi Fotoğrafçılık Bölümü Başkan Yardımcısı **Doç. Dr. A. Beyhan Özdemir**, Mardav Pazarlama ve Satış Direktörü **Alper Doğruer** ve Kalekim Satıştan Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı **Altuğ Akbaş**'tı.

Toplamda 121 fotoğrafçının 480 fotoğrafla katıldığı yarışmanın birincisi **Berker Dalmış** olurken; İkincilik ödülünü **Gökhan Turunç** ve üçüncülük ödülünü **Cüneyt Çelik** aldı. “Tüm katılanların deklanşörüne sağlık” diyor, çok faydalı ve bir o kadar da eğlenceli bulduğumuz yarışmada dereceye giren ve mansiyon alan fotoğrafları sizinle paylaşıyoruz

3. “Yalıtım, bindiğimiz trende. Camdaki buhar kümesinin üzerine yapışmış küçük bir elde kendini belli ediyor”. (Cüneyt Çelik)

4. “Yalıtım, çadırımızın perdesinde. ‘Merakına yenilip beni biraz daha aralarsan, sıcakımı kaybedersin’ der gibi, korkutuyor”. (Mehmet Fatih Yıldız)

5. “Yalıtım, evimizin manzarasında. Kimbilir nereden alınıp çamurla birbirine iliştilmiş birkaç tuğlayla, yuvanın ince camlarına siper oluyor”. (Erol Sesti)

6. “Yalıtım, hayal gücümüzde. Genç yeteneklerin nadide eserlerine ilham kaynağı oluyor”. (Mehmet Fatih Yıldız)

KoçSistem Genel Müdürü Mehmet Nalbantoğlu: “İşbirliği Yeni Kapılar Açacak”

1995 yılından beri faaliyet gösteren KoçSistem Yayınları, bu yıl oldukça ilginç ve önemli bir kitabı Türkçe'ye kazandırdı: Penguen ve Leviathan. İşbirliği modellerinin neden giderek önem kazandığını anlatan bu kitabı neden seçtiklerini, KoçSistem Genel Müdürü Mehmet Nalbantoğlu şu sözlerle açıklıyor: “2008 yılında yaşanan küresel ekonomik kriz, hepimizi kişisel çıkara dayalı ekonomik sistemlerin yanılmış olabileceği gerçeğiyle yüzleştirdi. İşbirliği artık kaçınılmaz bir model”.

Yochai Benkler'in Penguen ve Leviathan isimli kitabını KoçSistem yayınları tarafından Türkçeye kazandırarak çok yararlı bir çalışma yaptığımızı düşünüyoruz. Peki, neden Penguen ve Leviathan?

Türkiye'nin öncü ve lider bilgi teknolojileri şirketi olarak, 1945 yılından bugüne, teknolojiyi idealleştirerek kurumların hizmetine sunma gayretiyle çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

İş süreçlerini daha verimli ve etkin kılacak kavramları Türk iş dünya-

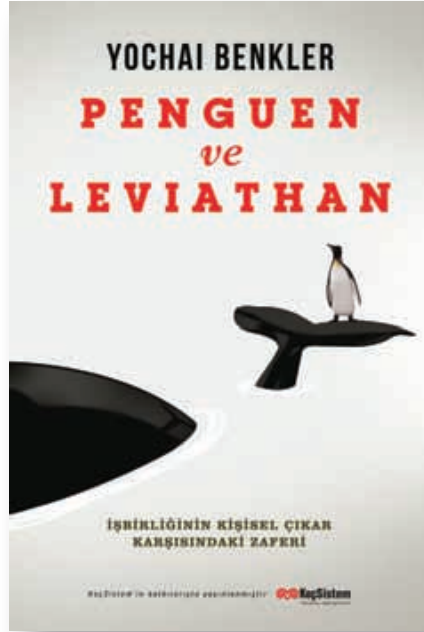
siyla buluşturmayı ise müşteri merkezli yaklaşımımız ve fark yaratma sorumluluğumuzun bir parçası olarak görüyoruz. Bu amaçla, 1995 yılında hayata geçirdiğimiz **KoçSistem Yayınları** kapsamında bugüne kadar; liderlik, pazarlama, teknoloji ve iletişim gibi farklı uzmanlık konularında yazılan 10'a yakın kitabı Türkçeye kazandırdık.

KoçSistem olarak son üç yıldır, serimizi, şirketleri başarıya ulaştıracak farklı iş modellerinin anlatıldığı kitaplarla zenginleştiriyoruz. 2010 yılında, dünyada büyük ses getiren iş modeli Crowdsourcing'in anlatıldığı "**Crowdsourcing: Kalabalıkların Gücü Bir İşe Nasıl Şekil Verebilir**"; 2011 yılında ise bulut bilişim hakkında yazılan en değerli kaynaklar arasında gösterilen "**Bulut Bilişim için Yönetim Stratejileri**" kitaplarını yayınladık. Son olarak, Yochai Benkler'in, işbirliğinin gücünü ve yeni normale adapte olmaya çalışan iş dünyası adına yarattığı fırsatları kaleme aldığı "**Penguen ve Leviathan**"ı Türk okuruyla buluşturduk.

Penguen ve Leviathan, Türk toplumunun ananevi özelliklerinden olan "**yardım severlik**" ve "**birlikte-lik**" duygusunun, iş hayatımızda da "**işbirliği**" olarak karşılığını bulması sürecini enteresan bir yaklaşımla anlatıyor. Şirketlerin bilginin gücüyle rekabette nasıl fark yaratacaklarını, işbirliğinin kazandırdığı kabiliyetler ışığında ortaya koyan Penguen ve Leviathan'ın, Türk iş dünyasına yeni bakış açıları kazandıracağına ve yeni kapılar açacağına inanıyoruz.

Kitabın ana teması, 21. yüzyılda kurumlar, kişiler ve farklı toplumsal kesimler arasında işbirliğinin önemi. İşbirliği neden bu kadar önemli ve sizce bu iş modeli yeni dünya ve ekonomi düzenine neler katacak?

Sorunuzu, kitabın da ışık tuttuğu

"Şirketlerin bilginin gücüyle rekabette nasıl fark yaratacaklarını, işbirliğinin kazandırdığı kabiliyetler ışığında ortaya koyan Penguen ve Leviathan'ın, Türk iş dünyasına yeni bakış açıları kazandıracağına ve yeni kapılar açacağına inanıyoruz"

tarihsel süreç içinde ve ekonomi dünyası ekseninde yanıtlamaya çalışacağım. Yıllardır iktisatçılar, politikacılar ve iş idarecileri, kurumsal ya da kamusal hedeflere ulaşmak için bütün sistem ve örgütlerin teşvik, ödül ve ceza üzerine kurulması gerektiğini varsayarak davrandılar: Suçu azaltmak istiyorsanız daha ağır cezalar koyun; çalışanlarımızdan verim almak istiyorsanız, performansa göre ücret politikası uygulayın. Bütün bu yaklaşımlar "**kişisel çıkarlarımızın güdümünde hareket ederiz**" modeline dayanmaktaydı. 2008 yılında yaşanan **küresel ekonomik kriz**, hepimizi kişisel çıkara dayalı ekonomik sistemlerin yanıl-

mış olabileceği gerçeğiyle yüzleş-tirdi. **Yeni normal** olarak adlandırdığımız bu ekonomik düzen, sitemlerle birlikte, kişisel çıkarın gücüne, teşvikler ve getirilerle onu etkinleştirebileceğimize olan inancı da değiştirdi. Günümüzde sadece şirketler değil ülkeler için kurtarma operasyonları düzenlenir oldu ki bu geniş ağa sahip bir işbirliği üzerinden yürütüldü. Ve gördük ki kurulan sistem domino etkisine sahip, biri devrildiğinde aynı senaryo peşi sıra tekrarlanıyor. Bu kısır döngüyü kırmamıza yardımcı olacak daha sağlam ve işleyen sosyal ve ekonomik sistemlere ihtiyacımız olduğu ortaya çıktı. İşte işbirliği tam da bu noktada kaçınılmaz olmaya başladı. İşbirliğinin önemini ortaya koyan ve bu iş modelini tetikleyen en önemli faktör teknolojide yaşanan gelişmeler oldu. Şöyle ki: Yirminci yüzyılın sonunda teknoloji sektöründe çok önemli gelişmeler yaşandı. Özellikle son on yılda gelinen noktaya baktığımızda, bu gelişim ve beraberinde gelen değişimlerin, toplumsal bir takım değişiklikleri de tetiklediğini görüyoruz.

Teknoloji sektörü, resmîyetten öte, toplumsal katılımın yanı sıra **özerklik ve yaratıcılığa** öncelik tanımasının kritik önem taşıdığı gerçeğini ortaya koydu. Böylece doğru koşullar sağlandığında, insanların örgütün kolektif çıkarına hizmet etmek için kendi özgür iradeleriyle işbirliği yapmayı ve birlikte çalışmayı tercih edebileceği yaklaşımı ortaya çıktı. Mesela internette sosyal üretimin başlaması, iş dünyası adına yeni, ucuz, kolay ve verimli işbirliği platformları yarattı. Eşit koşullarda ortak üretimin yükselişe geçecek olması bundan beş ya da on yıl önce imkânsız olarak düşünülürken, bugün web üzerinde milyonlarca insan internetteki sosyal iletişim ağları aracılığıyla gönüllü işbirliği yapıyor. Her geçen gün daha çok sayıda şirket bu fırsatı görmeye, düşü-

nüldüğü kadar hiyerarşik olmayan örgüt modellerine yönelmeye ve bu modelleri denemeye başlayacak. Öte yandan bu dönüşümler her gün daha çok sayıda şirketi, verimliliğin yanı sıra öğrenme ve inovasyona önem vermeye de zorlayacak.

Rekabetin nereden geleceğini ve rakibin, sizin bilmediğiniz neleri bileceğini bilmiyorsanız, yaratıcı olmak, fark yaratmak ve bunun için de sürekli öğrenmek ve farklı çıkış yolları denemek zorundasınız. Bu da komuta ve kontrol ile değil ancak yaratıcılık ve iç görüyü serbest bırakmakla mümkün olabilir.

İşte bu sebeptir ki son yıllarda şirketler birtakım denemeleri sonucunda insanları kontrol etmek yerine bağlanmalarını sağlayarak daha çok kâr elde edebileceklerini gördüler ve işbirliği modeline dayalı yeni yollar geliştirmeye başladılar.

İşbirliği modelinin, çalışanların bağlılık ve performanslarını ortaya koymada çok etkili bir yöntem olduğunu da söylemeliyiz. Çünkü iş dünyası, kurumsal hiyerarşilerinin dışına çıkamayan ve tüm çalışanlarının fikir ve katkılarını kullanmayan şirketlerin geride kaldığını, zirveye çıkma yarışında en başarılı olanların ise inovasyonun her yerde ortaya çıkabileceğini bilenler olduğunu birçok örnekle deneyimledi. Yakın gelecekte; çalışanlarını içsel olarak motive etmenin ve ortak ilgi ve amaçları olan bir topluluk olarak girişime bağlanmalarını sağlamanın yolunu bulan kuruluşların başarı öykülerini daha sık duyacağız.

KoçSistem'in bu iş modelini temel alan çalışmaları var mı? Ya da planlar dahilinde mi?

KoçSistem'in misyonu sorunuzun yanıtını veriyor aslında: "Paydaşlarından aldığı gücü, onların gelişimi için kullanarak, ülkesi için değer yaratan, güvenilir, yenilikçi ve yönlendirici teknoloji, çözüm, hizmet liderliği yapmak ve sürdürmek".

"Yeşil Bilgi Platformu, İşbirliği Modelini Kullanıyor"

KoçSistem'in en önemli değerleri arasında bulunan kurumsal sosyal sorumluluk çalışması

Yeşil Bilgi Platformu da işbirliği modelini esas alan çalışmalar yürütüyor.

Çevre sorunları konusunda faaliyet gösteren Platform; katılıma ve işbirliğine açık yapısıyla Türkiye'nin çevre konusunda hizmet veren ilk ve tek **"projeler ağı"** olma özelliği taşıyor. Ses getiren projeleriyle kısa zamanda

çevre konusunda bir otorite olarak kabul gören Platform, iş dünyasında özel bir yer edinerek üyesi olan şirketler dışındaki şirketlerle de **"iş ortaklığı"**

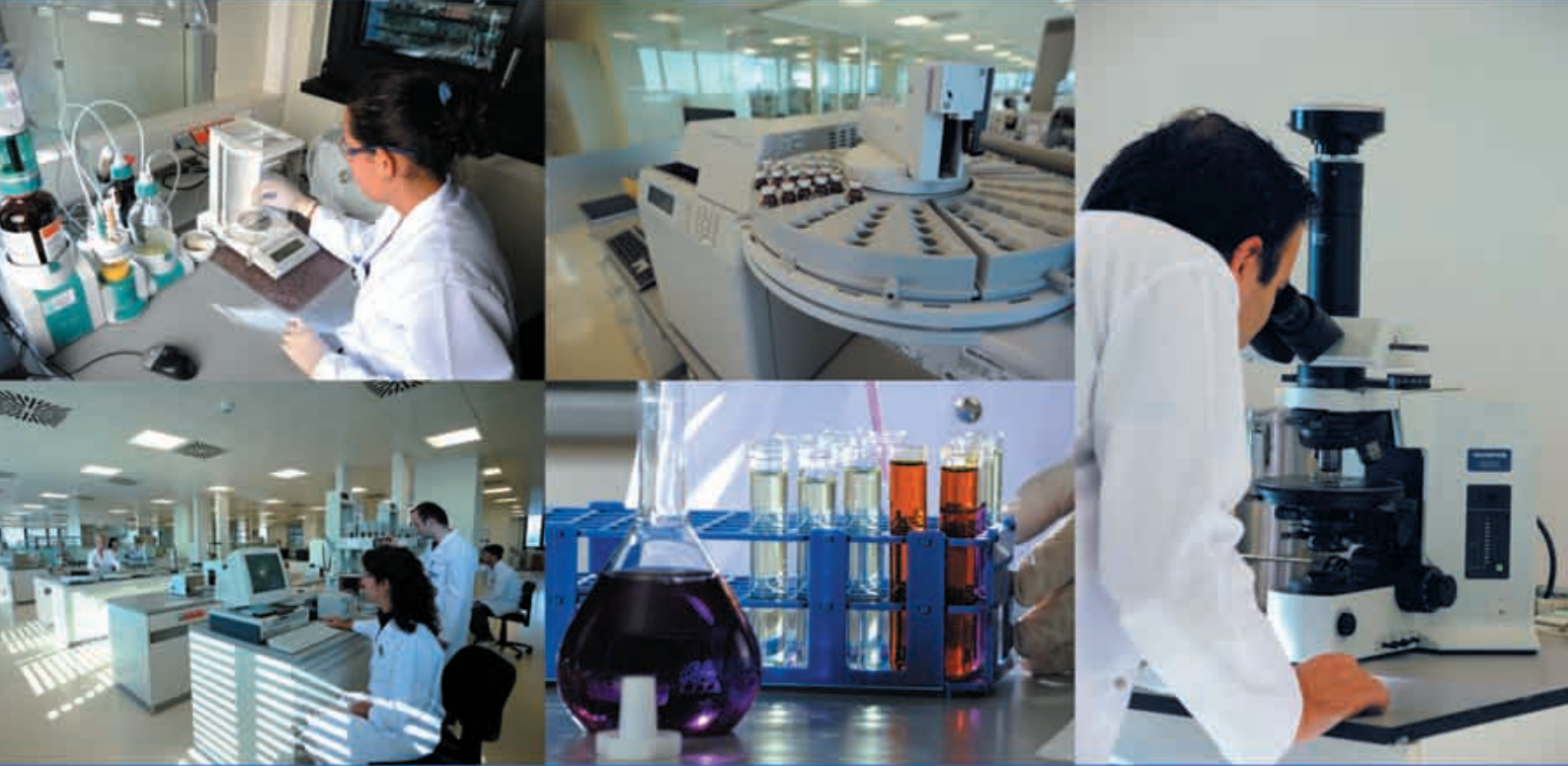
yapıyor. Yeşil Bilgi Platformu'nun, bugüne kadar küresel ısınmadan iklim değişikliğine, orman yangınlarından suyun doğru kullanımına kadar 15 ayrı proje ve uygulamayı, işbirliğinin gücünü kullanarak hayata geçirdiğini söyleyebiliriz.

KoçSistem olarak marka bağımsız hizmet verme anlayışımız doğrultusunda, sayısı 200'ü bulan iş ortağıyla sektörümüze ilham veren projelere imza atıyoruz. Sahip olduğumuz bu değerli işbirliği platformu, bizim en zor projeleri bile zamanında ve başarıyla teslim etmemizi sağlayan en önemli nedenlerinden biridir diyebiliriz.

BT'de hizmet modelini Türk iş dünyasında yaygınlaştıran bir şirket olarak, uçtan uca çözüm stratejimizle müşterilerimizin sadece BT altyapılarına yönelik ihtiyaçlarına yanıt vermiyor, stratejik iş ortaları olarak onları, hedeflerine ulaştıracak kabiliyetlerle de donatıyoruz.

İşbirliği modelinin öncelikleri arasında yer alan çalışanlar, KoçSistem'de de en büyük değer olarak kabul görür. Şirketimizde; iç iletişime, motivasyon çalışmalarına ve çalışanlarımızın geri bildirimlerine öncelikli önem veririz. KoçSistem olarak, şeffaf ve açık iletişim kültürüyle, tüm çalışanlarımızın, şirket yönetimi ve kararlarıyla ilgili olarak paylaşımlarda bulunma, görüş bildirme ve alınan kararlarda ya da yeni gelişmelerde pay sahibi olma haklarına saygı ve özen gösteririz ki her seviyedeki çalışanımız, fikir ve düşüncelerini yönetim kademesiyle özgürce paylaşabilmektedir. ○

ARKASI GELECEK!

Bilim ARGE Merkezi.
Tam 4.500 metrekare laboratuvar alanı.
110 bilim insanı ve
220 son teknoloji ürünü ekipman.
48 ülkeye gerçekleştirilen ihracat.
150'yi aşkın ürün.
Bunların hepsi ne için?
Dünyanın daha sağlıklı bir
gelecekte yaşayabilmesi için.

Sürdürülebilir bir gelecek için; çevresel ve sosyal sorumluluklarımızın yanında ekonomik sorumluluklarımızın da bilincindeyiz. İleri teknoloji ArGe laboratuvarımızla ülkemiz ekonomisi için değer yaratıyoruz. Sağlıklı olmanın değerini biliyor; insanı, kaliteyi ve geleceği önemsiyoruz.

EFQM
Avrupa Kalite
Büyük Ödülü - 2011

www.bilimilac.com.tr

facebook.com/Bilimilac

twitter.com/bilimilacr

bilim
İLAÇ

Tarih Nehri Sürdürülebilirliğe Akıyor!

Her gerçek sanat eseri, insanlığın ve tüm canlıların ortak trajedisini bir yerinden yakalayacak elbette ama İspanyol sanatçı Daniel Canogar, beş yerleştirmeden oluşan Tarih Nehri sergisiyle konuyu tam kalbinden tutuyor: İnsanın değdiği ve insana değdiği yerden. Borusan Contemporary, Rumelihisarı Perili Köşk'te 15 Nisan'a kadar açık kalacak. Ana teması su olan Tarih Nehri sergisi, modern sanat ve sürdürülebilirlik üzerine düşünmek için gerçekten mükemmel bir olanak sunuyor.

 Barış DOĞRU

“Ben konuyu seçmedim, konu beni seçti”. Böyle diyor çağdaş sanatın önde gelen isimlerinden **Daniel Canogar**. İspanyol sanatçının “**Tarih Nehri**” ismini verdiği sergisi, Borusan Contemporary Perili Köşk’te 16 Ocak’tan beri açık. Atık malzemeler ile video projeksiyonunu fotoğraf ve heykel öğeleriyle birleştirerek oluşturduğu çok katmanlı bir modern sanat sergilemesiyle karşı karşıyayız.

Sanatın anlamı ve işlevi üzerine süren tüm tartışmaları aklımızda evirip çevirerek geziyoruz sergiyi. Gerçekten de bir modern sanat eserinden ne beklemeliyiz? Ya da tüm beklentilerin ötesinde ne söyler modern bir sanat eseri bizlere? Toplumun en yaratıcı ve öngörülü zihinleri kabul edebileceğimiz sanatçıların yaratımları, yaşanan tarih ve mekan matrisinin kesişmesindeki hayata dair çok şeyler söylemiştir her zaman. Bir eserin, bir sanat

akımının belirli bir zaman diliminde ortaya çıkmasının tesadüften öte bir anlamı olmalı. İzlenimciler, belirli bir toplumsal formasyonun ürünü değil miydi? Dadaizm, yaşanan dönemin toplumsal uyumsuzluk ve aşırılıklarının bilinçdışına vurumu kabul edilemez mi? Picasso, kübizmin doruklarındayken, hem çoklu toplumsal bakışın hem de bilimsel göreceliliğin çılgınlığını atmıyor muydu?

Sanatın hiçbir zaman çözümler üreten bir maddi pratik olduğunu düşünmedim ama her zaman, yaratıcı sanatçıların elinde, topluma ve dönemin ruhuna dair son derece rafine fotoğraflar olduğuna da sonuna kadar inandım. Canogar tam da bu nedenle, “Kendimi konularını seçen bir sanatçı gibi hissetmiyorum. Daha çok konularım beni seçiyor, hatta bana işkence ediyor. Çünkü çoğu zaman o konuya yönelmeyi istemediğim halde yöneli-

“AKIŞ”

yorum” diyor. Tam da dediği gibi, zamanın ruhu, bu sergide, yaratıcı bir zihin aracılığıyla ışıltıyor; ateşböcekleri gibi bir kaybolup tekrar beliriyor. Bu kaçınılmazlık nedeniyle, modern sanat bugünün temel sorunları, sürdürülebilirlik, çevre, milliyetçilik ve ırkçılık, iletişim-iletişimsizlik alanlarında dolanıp duruyor. Tıpkı Canogar’ın eserlerindeki gibi.

Tarih Nehri, **Madrid**’de bulunan **Fundacion Canal**’den ödünç alınmış beş özgün yerleştirmeden oluşuyor. Ana teması hiç kuşkusuz su ama su bazen akıp geçen zamanın,

bazense doğayı hunharca kullanımımızın bir metaforu. Madrid’e su taşıyan nehirlerden birinin adını taşıyan **TAJO** (Taho okunuyor) yerleştirmesi, 180 adet kullanılmış plastik şişeden oluşuyor. Şişeler mekanın duvarlarında yansırken bir yandan da küçük birer ekran işlevi görüyor. Ellerinizi üzerlerine tuttuğunuzda, Tajo nehrinden anıların görüntüleri önce teninize, oradan da yüreğinize akıyor sanki... Canogar’ın ikinci yerleştirmesi olan ve kullanılmış banyo elemanlarından oluşturulmuş “Akış” da, evlerimizdeki su tüketimimize dik-

Zamanın ruhu, bu sergide, yaratıcı bir zihin aracılığıyla ışıltıyor; ateşböcekleri gibi bir kaybolup tekrar beliriyor. Zaten modern sanat bugünün temel sorunları, sürdürülebilirlik, çevre, milliyetçilik ve ırkçılık, iletişim-iletişimsizlik alanlarında dolanıp durmuyor mu? Tıpkı Canogar’ın eserlerindeki gibi.

“TAJO”

Serginin hiç kuşkusuz en çarpıcı anlarından biri “Meyil”e uzandığımızda gerçekleşiyor. Rögar kapaklarının açıklığında, kanalizasyonun akıntısında kayıp giden çocukların görüntüsü, nefesleri kesebilir. Bir kere daha, gerçek, somut materyallerle dijital görüntünün nasıl ustaca yan yana getirilebileceğini görüyorsunuz.

“MEYİL”

kat çekiyor. Buradaki fikrinsel ve estetik düzey ile mükemmel zanaatkarlık ve dijital teknolojinin olanaklarıyla çocukça hınzırlık, gerçek bir sanat eserinin nasıl olması gerektiği konusunda çok katmanlı bir ders niteliğinde. Ama serginin hiç kuşkusuz en çarpıcı anlarından biri “Meyil”e uzandığımızda gerçekleşiyor. Rögar kapaklarının açıklığında, kanalizasyonun akıntısında kayıp giden çocukların görüntüsü, nefesleri kesebilir. Bir kere daha, gerçek, somut materyallerle dijital görüntünün nasıl ustaca yan yana getirilebileceğini görüyorsunuz. Söylemesi kolay ama gerçekleştirmesi zor bir buluşma. “Basınç” isimli çalışmada ise bu sefer, atık bakır borulardan sihirli bir alem yaratıyor Canogar. Sanatın tüm olanaklarını kullanmayı bilen sanatçı, burada sesi de devreye sokuyor ve bir yandan kentlerimizin altyapılarına, diğer yandan da bedenimizin ve hazım sistemimizin derinliklerine yolluyor bizleri... Son olarak, “Gelgit” çalışmasının ise bizim için ayrı bir önemi var. Bundan dört, beş sayı önce yaptığımız **Büyük Pasifik Çöp Girdabı** haberimizde aktardığımız trajedi, bu çalışmanın da (aslında tüm serginin) ilham kaynağı. EKOIQ'nun sayfalarında hem büyük bir heyecan hem de büyük bir

“BASINÇ”

üzüntüyle aktardığımız, kimilerine göre Teksas büyüklüğündeki Çöp Girdabı'ndan yola çıkan Canogar, büyük bir fotografik ışık kutusuna yansıttığı benzersiz bir photoshop çalışması oluşturmuş. Tamamen insan yaratımı ama insandan binlerce kilometre uzaklıktaki bu çöp yığınının trajedisine insan bedenlerini de dahil etmek, bitkileriyle, balıklarıyla su kuşlarıyla, velhasıl tüm unsurlarıyla doğaya büyük bir özür değil mi? Ya da “Biz insanlar ve doğa, aynı kaynaktan gelen ve aynı kadere doğru ilerleyen bir eş-bedeniz” demenin bundan daha iyi bir yolu olabilir mi? “Olay, kutup-

larda veya Büyük Okyanus'ta bir yerlerde değil, tam da ayakucumuzda gerçekleşiyor” demenin bundan çarpıcı bir yolu olabilir mi?

Evet, iklim değişikliğini, modern sanatın ayak izlerini takip ederek de keşfetmek artık mümkün. Her gerçek sanat eseri, insanlığın ve tüm canlıların ortak trajedisini bir yerinden yakalayacak elbette ama İspanyol sanatçı **Daniel Canogar**, bu sergiyle konuyu tam kalbinden tutuyor: İnsanın değdiği ve insana değdiği yerden. Modern sanat ve sürdürülebilirlik üzerine düşünmek için bundan daha iyi bir kapı olabilir mi?

Daniel Canogar: “Ben Değil, Konu Beni Seçti”

Bu serginin fikri nasıl oluştu?

Fikir, gazetede okuduğum ve Pasifik Okyanusu’ndaki **çöp girdabıyla** ilgili bir makaleyle ortaya çıktı. **Hawaii** ve **Alaska** arasında yüzen devasa bir plastik çöp yığımından bahsediyordu. O kadar büyük ki, bazılarına göre kapladığı alan kıta Avrupa’sının yüzölçümüne yakın. Bu plastik poşetler ve şişeler, okyanus akıntıları nedeniyle 30 metre derinlikte birikiyor. Bu haber beni dehşete düşürdü ve Tarih Nehri projesi üzerine düşünmemi sağladı, projenin tohumlarını bu haber attı diyebilirim.

Sergideki yapıtlardan bahsedersiniz mi?

Beş yerleştirmenin her biri suya farklı birer yaklaşım sunuyor. Çok şiirsel bir meca olan suya bu yönden yaklaşmak yerine, daha toplumsal olan yönüyle ilgili konuları gündeme getirmek istedim. Örneğin yapıtlardan birinin adı **TAJO** (Taho okunuyor), Madrid’e su taşıyan çok önemli bir nehrin adından geliyor ve 180 adet kullanılmış plastik şişeden oluşuyor. Üzerlerine herhangi bir büyük şehirdeki günlük su tüketimimizi anlatan bir animasyon yansıtıyorum. **AKIŞ** isimli diğer bir yapıt, kullanılmış banyo elemanlarından oluşuyor ve burada evlerimizdeki su tüketimine ve onu israf etmemize sebep olan alışkanlıklarımıza değiniyorum. **GELGİT** ise büyük bir fotografik ışık kutusu. Burada suyun altında plastik çöpler arasında sürüklenen insanlardan oluşan bir görüntü var. Pasifik çöp girdabında yüzmenin nasıl bir his olduğuyla ilgili.

Diğer iki yerleştirmeye gelirse, **MEYİL** ayaklarımızın altında akmakta olan kanalizasyon sistemiyle ve kendimizi temizlemek için kullandığımız

“Sanırım her şey, ürettiğimiz çöpün aşırılığının bende yarattığı şaşkınlıkla başladı. Çöplüklere ve çöp dönüştürme tesislerine gittim, buralarda attığımız şeylerin çokluğu beni hayrete düşürdü”

ürünlerin aslında doğayı nasıl kirlendiğiyle ilgili. **BASINÇ** ise bakır borular kullanarak yaptığım bir çalışma ve büyük şehirlerde su dolaşımını sağlayan altyapı sistemlerine göndermede bulunuyor. Böylece suya beş farklı yaklaşımı özetlemiş olduk.

Yapıtlarınızda sıkça çevre sorunlarını işliyorsunuz. Neden çevre?

Konularımı seçen bir sanatçı gibi hissetmiyorum kendimi. Daha çok konularım beni seçiyor, hatta bana işkence ediyor. Çünkü çoğu zaman o konuya yönelmeyi istemediğim halde yöneliyorum. Yaratıcı süreci öngörmek imkansız, sürprizlerle dolu ve sizi hiç beklemediğiniz yerlere

götürüyor. Sanırım her şey, ürettiğimiz çöpün aşırılığının bende yarattığı şaşkınlıkla başladı. Çöplüklere ve çöp dönüştürme tesislerine gittim, buralarda attığımız şeylerin çokluğu beni hayrete düşürdü. Bu görüntülerin fotoğraflarını çekmeye başladım ve bu konuyla ilgili bir şeyler yapmam gerektiğine karar verdim. Rastlantısal bir durumdu önceden karar verdiğim bir konu değildi diyebilirim, konu beni seçti, kesinlikle.

Biraz da, Borusan için hazırlamakta olduğunuz mekana özgü yerleştirmeden bahsedersiniz mi?

Borusan Contemporary’nin lobi alanı için bir **LED** yerleştirme üzerinde çalışıyorum. Şu anda oluşturulmakta olan çok farklı bir teknolojiyle çalışacak bir **LED** heykel. İlk kez bu karakteristik özelliklere sahip bir heykel yapılıyor bu nedenle bu yapıtı İstanbul’da sergileyecek olmak beni çok heyecanlandırıyor, ben de nasıl olacağını büyük bir merakla bekliyorum.

Serginin K rat r  Kathleen Forde: “Ana Temamız Su ve T ketimdi”

Bu çarpıcı serginin küratörü Kathleen Forde: “Uçaktan indim, 24 saat sonra Borusan’a geldim, suyu gördüm ve o anda ‘işte bu, işte odaklanacağımız konu’ dedim”.

Bu sergiyi yapma fikri nasıl oldu?

Yaklaşık bir yıl önce, Daniel’i New York’ta temsil eden galerici Steven Sacks bana geldi ve Borusan ile görüŐtüđünü, Borusan Koleksiyonu’nda yer alan sanatçıların solo sergilerinden oluşan bir seri fikri üzerinde  alıŐtıklarımı ve bu seriye Daniel ile başlamak istediklerini söyledi. Steven bu projeye uygun küratör olarak Borusan’a beni önermiŐ. Daniel’in çalışmalarının zaten büyük bir hayranıyım. Kendisiyle New York’a geldiğinde görüŐtük, serginin kavramsal  er evesi üzerinde çalıştık.

Serginin kavramsal çerçevesini anlatır mısınız?

Daniel’in, tümü su ile ilgili beş yeni yerleŐtirmesini seçtik. Özellikle suyun t k edilmesi ve ziyan edilmesi konularına odaklandık. Tüketim ve ziyan teması Daniel’in yapıtlarında önemli bir yer tutuyor. Bilgisayar teknolojileri, kablolar, teller ve benzeri malzemelere odaklanarak da bu tema üzerine sık sık iş üretiyor. Ancak biz bu sergi için su ile tüketim arasındaki ilişkiye eğilmek istedik.

Su temasını se menizde içinde bulunduğumuz coğrafyanın rolü oldu mu?

Bu sergi için düŐündüđümüz birkaç alternatif tema vardı. Sonra ben buraya, İstanbul’a bir ziyaret gerçekleŐtirdim. Uçaktan indim, 24 saat sonra Borusan’a geldim, suyu g r-

“AKIŞ”

d m ve o anda “işte bu, işte odaklanacağımız konu bu olmalı” dedim. İstanbul’daki su yollarının tarihçesi “Tarih Nehri” fikriyle çok örtüştü. Sergi bir yönüyle çok Őairane, Daniel eserlerinde kullandığı nesnelere barındırdığı anılar ve tarih hakkında düşünürken, öte yandan bu nesnelere içinden çıktığı suyun tarihçesine de göndermeler yapıyor.

İstanbul’daki  ađdaŐ sanat ortamı

hakkında ne düşünüyorsunuz?

Buradaki canlılık, özellikle “new media” sanatındaki gelişmeler beni çok heyecanlandırıyor, buraya gelmeden önce bilgi almak amacıyla New York’ta birkaç kişiyle konuştum, her biri burada açılan yeni sanat mekanlarından, sanatçılardan, küratör ve direktörlerden heyecanla söz etti. Ve müthiş bir hızla geliŐiyor. Bu gerçekten çok heyecan verici...  

NOTE

ECO

ORGANIC NOTEBOOKS

recycled paper

www.noteeco.com

nefes alın

NoteEco defterleri geri dönüşümlü kağıtlardan üretilerek, bitkisel mürekkep ile basılmıştır.

Acar Basım ve Cilt Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Made in Türkiye / ACAR

Beysan San. Sit. Birlik Cad. No: 26, 34524 Haramidere / Beylikdüzü / İstanbul Tel: 0212 422 18 00 Fax: 0212 422 18 04

Yükselebilir çünkü Sürdürülebilir

Her ne kadar ana çalışma alanı inşaat olsa da, yatırımları enerjiden bilgi sistemlerine ve turizme kadar uzanan ve 12 farklı ülkede faaliyet gösteren Yüksel Holding, Küresel Raporlama Girişimi İlkeleri (GRI) C+ uygulama seviyesinde hazırladığı Sürdürülebilirlik Raporu'nu yayınladı. İnşaat sektöründe bir ilke imza atan Yüksel Holding, önüne ciddi ciddi karbon nötr bir kurum olma hedefini koymuş gibi...

Saudi Arabistan'dan Libya'ya kadar 12 farklı ülkede faaliyet gösteren, toplamda 11 binin üzerinde çalışana sahip, 49 yıllık kocaman bir kurum **Yüksel Holding**. Her ne kadar ana çalışma alanı inşaat olsa da, yatırımları enerjiden bilgi sistemlerine ve turizme kadar uzanan böylesi bir kurumdan sürdürülebilirlik raporu vasıtasıyla haberdar olmak gerçekten şaşırtıcı. Ama dile

kolay, Türkiye'de, inşaat sektöründe ve faaliyet gösterdiği diğer birçok sektörde sürdürülebilirlik raporu yayımlayan ilk şirket olma onurunu taşıyor Yüksel Holding. Hem de **Küresel Raporlama Girişimi İlkeleri (GRI) C+** uygulama seviyesinde.

Sürdürülebilirlik raporlarının tanıtıldığı basın toplantısında karşımızda ne yaptığımızı bilen, şeffaf bir şirketle karşı karşıya olduğumuzu daha iyi

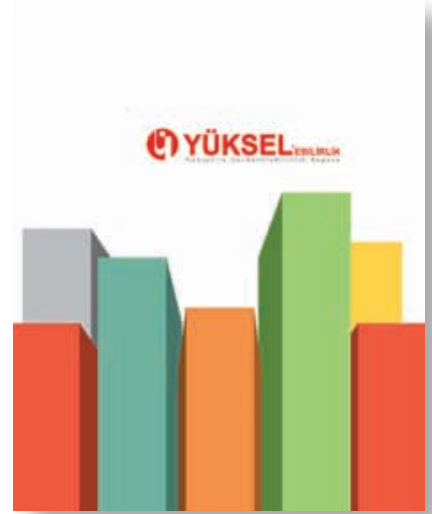
anıyoruz. Holding Genel Koordinatörü ve Yönetim Kurulu Üyesi **Tuna Aksel**, tüm soruları büyük bir açıklıkla yanıtlıyor. Bilmediklerini, eksik yaptıklarını da büyük bir açık yüreklilikle ifade ediyor. Sözelimi kurumun enerji alanındaki yatırımlarından söz ederken çok daha temkinli. Kapasite büyüklüğü nedeniyle gerçekleştirdikleri iki HES projesi için **Gold Standard** alamadıklarını

ama VCS sertifikası (Verified Carbon Standard) kazandıklarını anlatıyor. Bunların, sürdürülebilir projelere dönüşmesi için ellerinden geleni yapacaklarını da açık yüreklilikle ifade ediyor.

Bu noktada, **trendwatching**'in Mart ayı sunumunda gördüğümüz "**Flaw-some**" kavramı geliyor ister istemez aklımıza. İş dünyasında yeni ama son derece hızla gelişen bir eğilimi nitelendirmek için "uydurulmuş" bir kavram olan Flawsome, karakter ve insaniyet sahibi markaları niteliyor. Açıklaması da gerçekten zihin açıcı: Tüketiciler markalardan kusursuz olmalarını beklemiyor çünkü kimse, aynı insanlar gibi kusursuz değil. Tüketiciler tam tersine flawsome, yani hatalarına rağmen harika olmayı başaran markaları *bağırklarına basmaya* hazır: Hatalarını dürüstçe kabul edebilen, empati, cömertlik, tevazu, esneklik, olgunluk gösteren, espri anlayışına sahip markaları. Ama herhalde en önemlisi "şeffaflık". Yüksel Holding, böyle bir şeffaflığın önemli adımlarını atmış görünüyor. Ancak bu ilk adımı da değil Yüksel Holding'in; daha 2006 yılında **Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi**'ne (Global Compact) imza atarak bu yo-

Her ne kadar ana çalışma alanı inşaat olsa da, yatırımları enerjiden bilgi sistemlerine ve turizme kadar uzanan böylesi bir kurumdan sürdürülebilirlik raporu vasıtasıyla haberdar olmak gerçekten şaşırtıcı.

lun yolcusu olduğunu net bir şekilde göstermiş.

Yüksel, Halka Açılacak mı?

Eğri oturalım doğru konuşalım, inşaat bugüne kadar Türkiye'nin en az kurumsallaşmış sektörlerinden biri oldu. Çoğu zaman iş kazaları, deprem ve çevresel facialarla anılan bu sektörün en büyük sorunlarından biri de tabii ki sendikasız, işgüvenlik-siz ve eğitimsiz personellerle anılan kurumlar oldu. Bugüne kadar bu eksiklikler, kârın maksimizasyonu açısından belki de bir avantaj gibi bile görülüyordu. Eğitimsiz ve vasıfsız emek, düşük emek maliyeti anlamına geliyordu. Sigorta ödememiz, sendikayla pazarlık yapmanız, iş kazaları sonucunda tazminat ödememizi zorunlu kılmayan bir tür anarşik sektör. Ama neyse ki 21. yüzyılın şafağında ve artık işler, bildik tarzda yürümeyecek. Firmalar isteseler de

Anadolu'nun En Eski Barajına Destek

Ankara merkezli bir şirket olarak Yüksel Holding'in, Çorum il sınırları içinde kalan ve Anadolu'nun en önemli arkeolojik alanlarından biri olarak kabul edilen **Alaca Höyük kazılarında** 2005 yılından beri destek olması da gayet anlamlı. Bu çalışmayla, Dünya Kültür mirasının önemli parçalarından biri sayılan kazı alanında, Anadolu'nun bilinen en eski sulama barajı olan Alaca Höyük Hitit Barajı ortaya çıkarılmış ve evet, binlerce yıl sonra barajda yeniden su tutulmaya başlamış. 2006 yılında TÜHİD tarafından kurumsal sosyal sorumluluk alanında verilen "**Altın Pusula**" ödülünü taşıyan bu projeye, yöre halkı tarımsal

sulamasını, binlerce yıllık Hitit Barajı'ndan sağlıyor. 2010 yılında kazı alanındaki gelişmelerin aktarıldığı önemli bir kitabın yayınlanmasını da destek olan Yüksel Holding, projeye ayrıca Türkiye KSS Derneği'nin "En İyi İkinci KSS Çözümü" ödülünü de aldı.

Atletizmin Yükselen Yıldızları

Türkiye'nin en prestijli atletizm etkinliklerinden biri olan "Yılmaz Sazak Uluslararası Yaş Grupları Atletizm Yarışmaları"na da en büyük destek Yüksel İnşaat'tan geliyor. 16 yıldır kesintisiz olarak destekledikleri Yarışmalar birçok başarılı genç atletin yetişmesini sağladı. Ayrıca yarışmalar çatısı altında başarılı genç atletlere bireysel sponsorluk desteği sağlayan bir başka proje daha hayata geçirildi: "Yükselen Yıldızlar". Uluslararası arenada büyük başarılar imza atan genç atletlerimizden **Burcu Ayhan** ve **Toros Piliçoğlu** 2007 yılında; **Pınar Aday** ve **Nimet Karakuş** 2009 yılında Yükselen Yıldızlar olarak kurumun desteğini aldılar.

istemeler de bunu riayet etmek zorunda kalacaklar çünkü artık şeffaflık çağına doğru giriyoruz. Son derece lüks evlerinizde rahat rahat otururken bunun altında çevre ve insani sorunların yattığını görmek istemezsiniz. Ve artık gözünüzü kapatsanız bile bunu size zorla hatırlatacak bir enformasyon şebekesi kuruluyor. Bunun farkında olan firmalar da kendilerini buna göre yeniden ve yeniden kurguluyor.

Holding Koordinatörü Tuna Bey de, aynı noktaların altını çiziyor: "Günümüzde iş dünyasının gelişen ve değişen koşullarında kurumların 'sorumlu vatandaşlık' bilinciyle hareket etmeleri kaçınılmaz bir gereksinim olarak karşımıza çıkıyor. Holding olarak kuruluşumuzdan itibaren öncelikli değerlerimizden biri yalnızca ekonomik çıkarlarımızı gözetmek değil, iş yaparken daima içinde bulunduğumuz topluma ve tüm paydaşlarımıza karşı sorumlu davranmak, bu sorumlu iş yapmak bilincini tüm çalışanlarımızla birlikte sahiplenmek oldu."

Toplantıda bulunan tüm gazeteciler aynı konuya dair sorular soruyor: Bütün bu çalışmalar ve Sürdürülebilirlik Raporu, bir halka açık şirket olmanın ilk adımları mı? Bildiğiniz

gibi, sürdürülebilirlik çalışmalarını, hem dünyada hem de Türkiye'de en hızlı benimseyen şirketler halka açık şirketler çünkü yapılan bu çalışmalar en etkili biçimde şirketin itibarında, dolayısıyla "**piyasa değerinde**" yansımaları buluyor. Yapılan tüm araştırmalara göre sürdürülebilir şirketlerin, borsada işlem gören hisselerinde belirgin bir artış gerçekleşiyor. Tuna Bey, bu soruları biraz da gülümseyerek yanıtlıyor: "Şimdilik ortada böyle bir çalışma yok. Bu çabalar, Yüksel Holding'in iklim değişikliği, çevre ve insan hakları sorunları konusundaki doğal refleksi" diyor. Hiç kuşkusuz böyle bir çabanın içinde, çok farklı ülkelerde gerçekleştirilen büyük

çaplı yatırım ve projelerinin de etkisi büyük. Siz dünyaya ne kadar açılırsanız, doğal olarak dünyadaki gelişmelerden de o kadar etkileniyorsunuz. Bu arada, Yüksel Holding'in sermaye piyasalarıyla ilgili bir adımı da zaten attığını öğreniyoruz. Her ne kadar borsada işlem gören bir şirket olmamalarına karşın, 2010 yılında 200 milyon dolarlık bir **Eurobond** ihracı gerçekleştirmişler. Bu çalışmanın, Türkiye'de finans kurumları haricinde yerleşik bir firmanın doğrudan gerçekleştirdiği ilk tahvil ihracı olduğunun altını da, biraz gururla çiziyorlar. Avrupa Birliği yönünde gerçekleştirilen bu tür faaliyetler, sürdürülebilir bir şirket olmadan neredeyse imkansız...

"Ya olduğun gibi görün ya da göründüğün gibi ol". Aslında Mevlana'nın bu sözünün, 21. yüzyıl şirket ve kurumlarının radikal şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleriyle oldukça yakın bir ilişkisi var. Yüksel Holding, sosyal sorumluluk çalışmalarıyla, çalışanlarının tümüne yönelik sürdürülebilirlik eğitimleriyle, attığı uluslararası imzalarla ve tabii son sürdürülebilirlik raporuyla bu yolda en önemli adımları atmış görünüyor. Zaten bu yola çıkamı bir daha tutmak pek kolay gözüküyor (onlar dursalar yurttaşlar durmayacak zaten). Sürdürülebilirlik Raporlarını tanıttıkları toplantıyı "**Karbon Nötr**" olarak gerçekleştirmelerini takdir ederken, 2012 yılındaki tüm toplantılarının karbon emisyonlarını ofsetleme kararı aldıklarını duyup şaşırıyoruz ama daha da ötesi, vizyonları bununla da sınırlı değil: Holding Koordinatörü Tuna Aksel, önlerine ciddi ciddi kurumun tüm faaliyetlerinden kaynaklanan karbon emisyonlarının sıfırlanmasını koymaya hazırladıklarını çığırıyor. Bu arada sürdürülebilirlik raporlarına "Yükselebilirlik" ismi vermeleri de gayet manidar görünüyor, çünkü 21. yüzyılda yüksekselebilirlik yolunu, gerçekten de sürdürülebilir olmaktan geçiyor... ○

Geleceğin markaları için altın değer “Sürdürülebilirlik”

Marka ve Sürdürülebilirlik Liderleri Buluşuyor.

**Sürdürülebilir Markalar
Konferansı**
**Sustainable Brands
Conference**

sm 2012

swissôtel THE BOSPHORUS
İSTANBUL

31 Mayıs 2012

Marka Değerleri Sürdürülebilirlik Ekseninde
Yeniden Tanımlanıyor...

Graham Hales
Interbrand,
CEO, London

Cheryl D. Hicks
Sustainable LifeStyles, 2050
UNEP / Wuppertal Institute,
Project Director

Jeff Melnyk
Futerra Sustainability
Communications,
Managing Director

ve diğer sürpriz
konuşmacılar
çok yakında...

Siz de
Yerinizi
Alın!

EKO10
desteğiyle yayınlanmıştır.

**SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK
AKADEMİSİ**
SUSTAINABILITY ACADEMY

Ana Çözüm Ortağı

U
Unilever

0212 274 25 61 / mervegul@surakademi.com / info@surdurulebilirlikakademisi.com
www.surdurulebilirlikmarkalar.com / www.sustainablebrandsturkey.com

Rachel Carson

Dünya Sanki Onun Bahçesiydi

Bazı hayatlar böyledir; onlar aslında kendilerini gerçekleştirmek için bir şeyler yaparlar ve ne mutlu ki ucu tüm insanlığa dokunur! Modern çevre hareketinin öncüsü, biyolog, yazar Rachel Carson da işte tam böyle bir hayat yaşadı.

 İlknur AYDOĞAN

Bugün hâlâ bir çevre kitabı klasiği olarak kabul edilen Sessiz Bahar, tek bir kişinin, doğru bir bakış ve sabırla ne kadar önemli değişimler gerçekleştirebileceğinin en güzel kanıtlarından biri.

Pensilvanya Kızlar Koleji'nin koridorunda duvara yakın bir şekilde yürüyen küçük Rachel az önce önemli bir seçim yaptı. İlk hikâyesi 10 yaşındayken yayımlanan bu kız, İngilizce Bölümü'nü seçip yazar olma umudundan vazgeçti ve fen bilimlerini seçti. Okul gazetesinde yazıları çıkan Rachel'in bu seçimine okul müdürü üzülmüştü ama onun bilime yönelmesini isteyen fen öğretmeni çok sevindi. Müdür belki de o an için haklıydı ama Rachel Carson'ın ileride "edebi çevreci" diye anılacağını, kitaplarında bilimi ve kaleminin rengini yan yana getireceğini nereden bilebilirdi? 1907 doğumlu Rachel Carson yıllar sonra muteber bir biyolog oldu ve geniş koridorların tam ortasından, emin adımlarla yürüyecek itibarı kendisine kazandıran kitaplar çıkardı. Ama en önemli kitabı sayılan, ona toplumsal bir önem kazandıran kitabı, "**Sessiz Bahar**"dı.

"Sessiz Bahar"la Başladı Her Şey

Rachel Carson II. Dünya Savaşı'ndan sonra **pestisitlerin** (böcek ilacı) çevreyi nasıl etkilediğiyle ilgileniyordu ama "Sessiz Bahar" kitabını yazmasında asıl itici etki, 1958 yılında Carson'ın arkadaşı **Dorothy Freeman**'ın gazeteye gönderdiği bir mektup oldu. Yayımlanan mektupta, devletin sivrisinekleri öldürmek için kullandığı **DDT**'nin (zehirli böcek öldürücü) kendi evinin bahçesindeki kuşların ölümüne de neden olduğu ve zararsız böceklerin

de yok edildiğini yazıyordu. Bu durum halkta da öfke yarattı. Carson konuyla ilgili hükümet yetkilileriyle konuşmak istedi, bilimcilere ulaştı ama devlet tartışma yolunu kesti. Böylece kitabın yazılma süreci başlamış oldu. Carson kolay olmayan bu çalışma için hem seyahat ediyor, hem de laboratuvarlarda gecelerini harcıyordu. Aynı yıl annesi Maria'yı kaybeden Carson'ın 1960 yılında da kendi sağlık sorunları baş gösterdi. Ancak adını anıp geçmenin yeterli olacağı bir anne değil sözü edilen. Maria Carson, kızının anlattığına göre onu çok etkiledi; doğayı sevmek, merak etmek, ona saygı duymak, Rachel Carson'ın annesinden ona geçen en temel özelliklerdi. Kızının yazma yeteneğiyle de ilgili olan Carson ölümüne kadar kızına inanmayı hiç bırakmadı. Onun gerçek destekçisiydi. Biyografi yazarı **Ravenna Helson**'a göre Carson yaptığı işlerde hep desteklenme ihtiyacı duydu. Annesinin ölümünden sonra bu rolü arkadaşı Dorothy yerine getirdi.

Kitap için çalışmaların sonuna gelindiğinde *The New Yorker* dergisi kitaptan bazı parçaları tefrika etti ve bu da ciddi bir merak uyandırdı. DDT'nin zararlı olduğunu bulan Carson, dergide yayımlananlar ve kitabının ardından, pestisit endüstrisinin saldırılarına hedef oldu. Dönemin cinsiyetçi bakış açısını da ortaya koyan suçlamalarla yaptığı işi itibarsızlaştırmaya çalıştılar: "Bilimsel geçmişi yetersiz!", "Kadınsı duygusallığı sebebiyle böceklere

Carson'dan Alıntılar

- "Doğada hiçbir şey tek başına var olamıyor."
- "Önemsiz gibi görünen bir böcek ilacı seçimiyle geleceği belirlemeyi düşünmek ironik."
- "İnsan doğanın bir parçası ve onun doğaya karşı savaşı kaçınılmaz olarak kendisine karşı bir savaş."
- "Yüzyılımızın içinde bulunduğu zaman gösteriyor ki tek bir tür insan var: Dünyayı değiştirme gücünü kazanmış insan."

Diğer Kitapları

Rachel Carson "Sessiz Bahar"dan önce de tanınan, bilinen bir yazardı. Denize olan ilgisi ilk üç kitabının temel odağıydı. Dünyayı evinin bahçesi gibi gören bu kadın, okyanusa da elini yüzdürebildiği küçük su birikintisi gibi davranıyordu sanki. İlk kitabı "Under The Sea Wind" (1941) çıktığında çok övgü aldı.

30'lu yaşlarında çıkardığı bu kitapta okyanusun kıyısında, açık denizde ve derinlerde yaşamı anlatıyordu. Kalemnin, ifadesinin gücü sayesinde bilimle uğraşmayanlar da yazdıklarını anlıyordu. 1940 yılında devlete bağlı "Balık ve Doğal Yaşam Alanları" servisinde çalışmaya başladı. Burada servisin yayınlarıyla ilgileniyor, konuşma metinlerini ve broşür metinlerini yazıyordu. İşinden

artakalan zamanlarda kitap çalışmalarına yoğunlaşıyordu. 1951'de yayımlanan "The Sea Around Us" kitabından parçaları önce The New Yorker dergisi bastı. Bu kitapta okyanusun doğal tarihi ve dünyamızla ilişkisi merkezdeydi ve 32 dilde yayımlandı. 1,5 yıl boyunca en çok satanlar listesinde kalan Carson edebiyatçı olmamasına rağmen bu listede kalmayı başarıyordu. Carson, 1952'de devletteki işinden, 42 yaşında emekli oldu. Çalışmalarına yoğunluk verecek zamanı bulan yazar üçüncü kitabı "The Edge Of The Sea"de (1955) Atlantik Okyanusu'nun üç türdeki kıyısını yazdı. Ve tabii, bu kitapla da kısa bir sürede çok satanlar listesine oturdu.

Rachel Carson'ın ismi, bugün çevreyle ilgili önemli çalışmalara imza atan kadınlara verilen ve 1991 yılından beri her iki yılda bir düzenlenen uluslararası bir ödülde de yansıtılıyor.

bakışında bir mantıksızlık ve hata var!" Ancak bu yöntem tutmadı. Çünkü hem Carson dersini iyi çalışmıştı ve elindekilerle güveniyordu, hem de Başkan Kennedy yönetimi bir Bilimsel Danışma Komitesi görevlendirip Carson'ın görüşlerinin arkasında durdu. Buna göre ABD'de bu ilaçlama yöntemi yasaklandı; yasalar değişti; ardından dünyanın başka ülkeleri de buna uygun davrandı. Carson artık insanların merak ettiği bir bilimciydi. CBS televizyonuna röportaj verdi, kitapları çok satanlar listesinde başı çekti. Artık toplumsal bir figür haline gelen Rachel Carson, bilim ve teknolojinin ilerleme hırsıyla geliştiği Amerika'da yeni bir düşünce yapısını şekillendirdi. İlerleme pahasına çevreye verilecek zararlar onun çalışmaları sayesinde hem ABD'nin hem de endüstriyel dünya ülkelerinin ve çevre hareketinin gündemine girdi.

"Zamanım Olmadı, Evlenmedim"

1960 yılı Carson'ın en görünür olduğu yıldır ama aynı zamanda sağlık sorunlarıyla da

boğuşuyordu. Meme kanseri teşhisi konmuştu, bunun yanında stresten kaynaklanan bazı sağlık sorunları da yaşıyordu. Peki, yalnız biri miydi Rachel Carson? Annesi öldükten sonra kendisi buna evet diyebilirdi belki ama aile bağları kuvvetliydi. Kız kardeşi ölünce beş yaşındaki yeğenini evlat edindi. "Neden hiç evlenmediniz?", sorusuna "zamanım olmadı" dediği biliniyor. Başarılı ve üretici insanların çevrelerinin çok kalabalık olmadığı da başka bir gerçek ama Carson küçüklüğünden beri ördüğü kozasının içine çok az kişi aldı. Merak duygusu onun hem bilimsel uğraşının hem de sanatının temeli oldu. Aslında kolejde o gün hem bilimi hem de yazarlığı seçmişti. Hayat onu iki tutkusundan da vazgeçirmeyip herkesin tanıdığı, dünyayı değiştiren biri yaptı. Carson, 1964 yılında meme kanserinden ve kalp rahatsızlığından hayatını kaybetti. ○

8. GERİ DÖNÜŞÜM, ÇEVRE TEKNOLOJİLERİ VE ATIK YÖNETİMİ ULUSLARARASI FUARI

katı atık

atık gaz

atık su

yeşil enerji

7-10 Haziran 2012

Tüyap Fuar ve Kongre Merkezi İstanbul,

www.rewistanbul.com

Organizasyon

İFO

İstanbul Fuar Hizmetleri A.Ş.

Tarsus Group İştirakidir

Destekleyen

Destekleyen

Vestas

“2012 Rüzgârlı Geçecek”

Dünyanın en büyük rüzgâr türbini üreticisi Vestas'ın Türkiye Ofisi'nin Genel Müdürlüğü'ne kısa bir zaman önce atanan Olcayto Yiğit, rüzgâr enerjisinin gelişmiş pazarlarda bir doygunluk yaşadığını, bu nedenle yatırımların büyüyen pazarlara doğru yöneldiğini söylüyor ve ekliyor: “Türkiye, 2012 yılında rüzgâr enerjisi yatırımlarında hareketli bir yıl geçirecek”.

Öncelikle yeni görevinizde başarılar diliyoruz. Dünyanın en büyük rüzgâr türbini üreticilerinden Vestas'ın Türkiye Ofisi hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Vestas Türkiye Ofisi, 2008 yılında beş kişiyle açılmış ama şimdi 100 kişinin çalıştığı bir şirket. İvmelenme 2009 ve sonrasında gerçekleşmiş. Çok genç, rüzgâra ve yenilenebilir enerjiye inanan arkadaşlardan kurulu bir ofis. İş hayatımda genellikle büyük ve kurumsal şirketlerde çalıştım ama ilk defa spesifik bir felsefi olan ve buna ticari sebeplerin ötesinde inanan bir şirkette çalışma deneyimi yaşıyorum.

Peki, bu durum, sizin ve diğer çalışanların motivasyonunuzu olumlu

etkiliyor mu?

Mutlaka. İnandığımız ve desteklediğiniz bir sebep için çalışıyorsanız, çok şanslısınız demektir. Bir de bu işten maddi kazancınız oluyor, ama bizimle çalışmak için gelen arkadaşlarımızın birincil motivasyonu kesinlikle para olmuyor. Bizi tercih etmelerinin sebebi, yenilenebilir enerjinin yarattığı cazibe. Kimisi bu konuda deneyimli ve gayet bilinçli olarak geliyor, kimisi de en azından yaptığım iş doğru olsun, dünyaya ufak da olsa bir katkı olsun düşüncesiyle geliyor. Ama her gelen, işin farkında olarak geliyor. Elemanlarımızın ortak paydası bu.

Kurum kültürünün mayasını oluşturan bir durum bu, değil mi?

Evet. Genç bir organizasyonuz ama böyle önemli bir ortak paydamız var.

Vestas şu anda Türkiye’de belli bir konuma gelmiş durumda. Kendinizi sektörde nereye yerleştiriyorsunuz?

Vestas, global olarak kendi alanında çok büyük bir şirket. 2011 rakamlarına göre, Vestas, Çin şirketlerinin büyük atağına rağmen yüzde 13 pazar payıyla hâlâ dünya lideri. Listeden Çin’i çıkarırsanız, ortaya çok daha büyük rakamlar çıkıyor. Çünkü Çin’de sadece geçen sene 18 bin MW kadar kurulum gerçekleşti. Global olarak Vestas çok büyük bir şirket ve daha verimli olmak için, doymuş pazarlardan büyümekte olan pazarlara doğru bir transformasyon gerçekleştiriyor. Türkiye’deyse henüz büyümeye çalışıyor ancak çok büyük beklentileri var. Türkiye dünyanın en önemli pazarlarından biri ama Türkiye’de bazı açmazlar var. Bir yanda gerçekten müthiş bir potansiyel var ancak yıllık gelişimin 400 MW kurulum ortalamalarıyla gittiğini görüyorsunuz. Yani hedefle realite arasında büyük açık var. Büyüme planı yapıyoruz ama kendimizi mevcut pazarın kapasitesine göre de konumlandırmak zorundayız. Kısacası pazar, beklentimizden yavaş büyüdü. Ama ben bundan sonra hız kazanacağını düşünüyorum.

Bu kanaatinizi oluşturan etken ne?

Öncelikle bu konudaki bürokratik tıkanıklık aşıldı. İlk defa şu anda Türkiye’de yapılmaya hazır binlerce megavat rüzgar projesi beklemede. Biz projeleri eskiden, olmayan verilerle hazırlardık, varsayımlara dayanarak. Şu an elimizde bir sürü datası olan, izni alınmış proje var. Ancak bir yandan da sorunlar var: Elektrik fiyatları ve finansman sorunları başlıca iki sorun. Finansman piyasasında, global krizden dolayı

“Vestas, global olarak kendi alanında çok büyük bir şirket. 2011 rakamlarına göre Vestas, Çin şirketlerinin büyük atağına rağmen yüzde 13 pazar payıyla hâlâ dünya lideri. Listeden Çin’i çıkarırsanız, ortaya çok daha büyük rakamlar çıkıyor”

ciddi bir daralma yaşandı. Buradaki aktif yabancı yatırımcılar geri çekiliyor; bu durum, fonlama maliyeti açısından lokal oyuncularımıza da yansıyor. Tabii bir de projenin iç karlılığı önemli. Orada da elektrik fiyatları sorun oluşturuyor.

Ama elektrik fiyatlarının fosil yakıtlara bağlı olarak sürekli artacağı tahmin ediliyor...

Artıyor ama finansman ayağına baktığımızda bu artma beklentisini fizibiliteye yansıtmak zor. Fizibiliteye 7,3 dolar cent’lik baz fiyat yansıyor. Rüzgâr maalesef buraya pek katılmıyor çünkü burada oynayabilme-

niz için tahmin vermeniz gerekiyor. Bir rüzgâr santrali buraya girmek isterse, 36 saat öncesinden ertesi günkü üretim değerlerini vermek zorunda. Bu, rüzgârda imkansızla yakın.

Bu durum dünyadaki her yer için geçerli değil mi?

Arada revize yapma şansınız var. Ayrıca, İspanya da tahmin istiyor, ama tahmini sistem planlama için istiyor. Yoksa şebekeye uyguladığımız fiyatlama sabit. Türkiye’de ise tahmini tutturamadığımız zaman ciddi cezalar ödüyorsunuz.

Mevzuatla ilgili hâlâ ciddi sıkıntılar var o zaman...

Tabii. Zaten şöyle bir anlayış var: “Bu piyasa rüzgâr için dizayn edilmedi. Rüzgârda satmak istiyorsanız, buyurun Yenilenebilir Enerji Kaynakları yasasına dahil olun” diyorlar. Yani yatırımcı piyasa oynak fiyatlarından yararlanmak istese de, yararlanmasına engel olacak bir yapı var ortada.

Peki, bu sorun nasıl çözülecek?

İstendiği takdirde rüzgâra belli bir esneklik sağlanabilir. Ya da “biz bu yapıdan istemiyoruz” denir. Şu an üstü kapalı bir şekilde deniyor aslında. Öyle olunca da piyasadaki fiyatların oynaması çok etkilemiyor. Ama dahil olduğunu da varsayarsak burada ciddi bir belirsizlik var çünkü fosil yakıtların fiyatı artacak deniyor ama Türkiye’de ciddi bir sübvansiyon söz konusu. Ne zaman ki bu sübvansiyon gerçek maliyetli fiyatlama döner, ne zaman ki gerçek elektrik fiyatlarına yansır, işte o zaman rüzgâr için ciddi bir potansiyel olur. Yani sübvansiyon kalktığında rüzgâr daha rekabetçi olacak ama bu kısa vadede zor gözüküyor. Şu anda rüzgâr enerjisi yatırımı, uzun soluklu yatırımcının ya da beklentiyi düşük tutanların, yani geri dönüşü orta vadede almayı

Ağaoglu ve Vestas şirketleri, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcısı Murat Mercan ile Danimarka Krallığı Ticaret ve Yatırım Bakanı Pia Olsen Dyhr’in katıldığı törenle iki santralde toplam 21 MW’lık kapasite artışı için anlaşma imzaladı.

göze alanların yapabileceği bir şey. Ama benim gördüğüm kadarıyla piyasadakiler, büyük oyuncular.

Vestas’ın Türkiye’de üretim tesisi yok, değil mi?

Hayır. Ama bazı planlarımız var. Örneğin Türkiye’deki tedarikçilerden rüzgâr türbini kuleleri almaya bu sene başlıyoruz. Kulenin ötesine geçmesi için de pazarın hacminin biraz büyümesi gerekiyor. Çünkü yerli üretimle nakliyeden kazanıyor-

sunuz ama belli bir üretim ölçeğine ulaşamazsanız, o kazandığımızı kat be kat geri verebilirsiniz.

Yine aynı noktaya işin de finansman tarafına geliyoruz. Yerli üretimi artırdığımız ölçüde, kullandığımız export kredilerini azaltacağız. Piyasadaki rüzgâr santrallerinin çoğunda, ülkedeki export kurumlarının sağladığı garantilerle, düşük faizli export kredisi kullanılıyor. Yerli üretim sözkonusu olduğunda, bu sefer de, export kredisinden kaynaklanan düşüşü kompanse edecek bir finansal enstrüman bulmak zorundasınız çünkü export kredi kurumlarının sağladığı avantajı sağlayacak bir kurum henüz yok Türkiye’de.

Peki, tüm bu veriler ışığında rüzgâr enerjisi için yakın ve orta vadede nasıl bir gelecek öngörüyorsunuz?

Yenilenebilir enerji başta çok ciddi bir konu gibi görünmedi. Niş bir alan, hatta bir hobi gibi bakıldı. Fakat sonradan herkesi şaşırtan bir şekilde hacim kazandı. Ben bunun devam edeceğini düşünüyorum. Dünyanın gitmesi gereken başka bir yol, alternatifi yok, o nedenle bunu

zorlamak durumundayız. Yakın vadedeki sıkıntımız, rüzgârı rekabetçi, finanse edilebilir hale getirmek. Önümüzdeki birkaç seneyi sıkıntılı görsem de orta vadede yeni yollar açılacak. Özellikle dünyadaki ekonomik kriz rahatladıktan sonra belli politika destekleriyle de büyümesi hızlanacak çünkü ekonomik kriz, rüzgârı tam patlama anında yakaladı ve pazarı küçülttü. Küçülmenin yanısıra bir de coğrafi kayma yaşan-

Rüzgârdan AI Enerjini: Windmade

WindMade aslında Vestas'ın başlattığı bir inisiyatif. Sektörden olmayan firmaların, enerjilerinin yüzde 25'ini rüzgârdan temin etmeleri üzerine çalışıyor. Türkiye'de geçen sene lansmanını yaptık ve sonrasında, Vestas'ın başlattığı bu proje kendi kimliği olan bir kurum haline geldi.

WWF, Bloomberg gibi Vestas'la işbirliği yapan kuruluşlar iştirak ediyor. Dünya geneline bakınca, daha çok Amerikalı şirketler katılıyor. Geçen sene Ekim ayında 13 tane Amerikalı şirket WindMade üyesi olacağını açıkladı. Türkiye'de hızlı ilerlememesinin sebebi, elektriğini sadece rüzgârdan elde eden az sayıda şirket olması. Ama önümüzdeki dönemde bu konuda da gelişmeler kaydedileceğine inanıyoruz.

dı. Pazar Batı'dan Latin Amerika'ya, Türkiye'ye kaydı. Bu arada rüzgâr potansiyeli olan ülkeler bunun ciddi bir kaynak olduğunu da fark etmeye başladı artık. Türkiye'de de gerçek doğalgaz fiyatları geldiğinde, rüzgâr rekabetçi yapıya oturacak, sektör büyüyecek.

Peki, rüzgâr türbinlerinin verimliliğinde bir artış sözkonusu mu?

Sektör kendini devamlı yeniliyor. Kanat boyları, malzemeleri, makine dairesinin elektronik yapısı değişiyor. Bu alanlarda değişim var. Belli bir yere geldi mi dersiniz, hence geldi. Mesela karada o sınır yaklaşık 3 MW. Bundan sonra nasıl gelişir bilmiyorum ama türbin tiplerinin kendi içinde verimliliğinin artması gibi bir durum var. Ben bundan sonra büyümenin deniz tarafında olacağını düşünüyorum. Şu an 3 MW kullanılıyor ama bu artacak. Offshore'da büyüme potansiyeli

daha fazla. Dünyadaki gelişmeler de bunu gösteriyor.

En son Ağaoğlu'yla Mersin Mut ve Bandırma'da Şah Rüzgâr Santrali projelerine imza attınız. Biraz bahsedebilir misiniz bu projelerden?

Mevcut olan santraller bunlar. Yönetmelikte yapılan bir değişiklik sonucu buralara ek kapasite ekleme imkanı doğunca, Ağaoğlu buraları genişletme yönünde aksiyon aldı. Ek kısımları büyüterek devreye alıyoruz.

Kesinleşmiş başka projeleriniz var mı?

Kayseri'de kurulacak rüzgâr santrali için **Aksu Temiz Enerji** aracılığıyla **Ayen Enerji**'den 36 ünite 2 MW platform siparişi aldık. **Belen'**de 12 MW, **Kapıdağ'**da 3 MW'lık rüzgâr santrali projemiz var. Yani bu sene rüzgâr sektörü için hareketli bir sene olacak. ○

Uygur Özemi
uygar.ozemi@me.com

Sistem Teorisi: Umudun Kaldıraçları

Gezegelimiz büyük ve karmaşık bir sistem, enerjisini güneşten ve yer kürenin derinliklerinden alan ve bu enerjiyle akılalmaz bir çeşitlilik ve birbirini destekleyen döngülerin var olduğu, dinamik bir dengede devamlılığını sağlandığı bir sistem. Gezegelimizi milyonlarca yıllık dilimlerde inceleyen jeologlar ve paleontologlar, bu nedenle, insanın varlığını ve devamlılığını bu uzun zaman dilimleri perspektifinden büyük bir alçakgönüllülükle görürler. Biz olsak da olmasak da yer kürenin kendini daha milyarlarca yıl devam ettireceğini bilirler.

Çevre ve ekoloji mücadelesinde yer alanlar içinse amaç gezegenin yaşam ünitelerinin insan etkisiyle zarar görmeden devamı. Görmek istediğimiz bu dinamik dengenin insanı da barındırır biçimde devamlılığı. Küreselleşen insan toplumu ve ekonomisinin hali hazırda atmosfer başta olmak üzere dünyanın yaşam ünitelerine nasıl zarar verdiğini zaten EKOIQ sayfalarında okuyorsunuz. Gezegelimiz ne denli büyük ve karmaşık bir sistemse insan toplumu da bu sistem içine gömülü aynı derecede büyük ve karmaşık bir sistem.

Bu karmaşık sistemleri inceleyen, yapısını ve prensiplerini anlamaya çalışan düşünceye **Sistem Teorisi** deniyor. Sistem dediğimiz şey birbiriyle etkileşim içinde olan alt sistemler, döngüler ve yapılarından oluşur ve birbirleriyle karmaşık bir ilişkiler ağı içinde var olur ve bir bütün oluştururlar. Geze-

genimizi böyle bir bütün olarak düşünebiliriz. Bu sistemin bütün bileşenlerinin birbirleriyle etkileşimden öğrendiklerini ve uyum sağladıklarını düşünebiliriz, çünkü sistemlerin kendi bütünlüğünü koruma eğilimi vardır.

Dolayısıyla bu karmaşık sistemi anladığımızda, insanın doğanın dinamik dengesi içinde varoluşunu sürdürmesi için elindeki araçları da keşfetmiş oluruz. Sistem teorisi düşünürü **Donella Meadows** analizinde insanı da barındıran bir doğanın varolmasını sağlamak için artan önemde 12 sistem kaldırıcı tanımlar.

12. Sabitler, parametreler ve sayılar (teşvikler, vergiler ve standartlar gibi).

11. Tampon büyüklükleri ve denge sağlayan depolar, depolara dair akışlar (göldeki su veya suyun sıcaklık tutma kapasitesi, mevduat hesabımız gibi).

10. Madde birikimi veya akışların yapısı (ulaşım ağları veya nüfus yapısı gibi).

9. Sistemdeki değişim oranlarına göre gecikme uzunlukları (çözümlerin yapım süreleri gibi).

8. Düzeltilmeye çalışılan etkiye dair negatif geribildirimlerin gücü (bir artışta tesisindeki elektrik maliyetleri gibi).

7. Pozitif geribildirimlerin yarattığı artış (kirletmeyi temizlemek yerine kirleticileri ortadan kaldırmak gibi).

5. Sistem kuralları (cezalar ve sınırlamalar gibi).

4. Ekleme, değişme, dönüşme, evrilme gücü veya kendi kendine örgütlenme yapıları (canlı yapılar veya sosyal hareketler gibi).

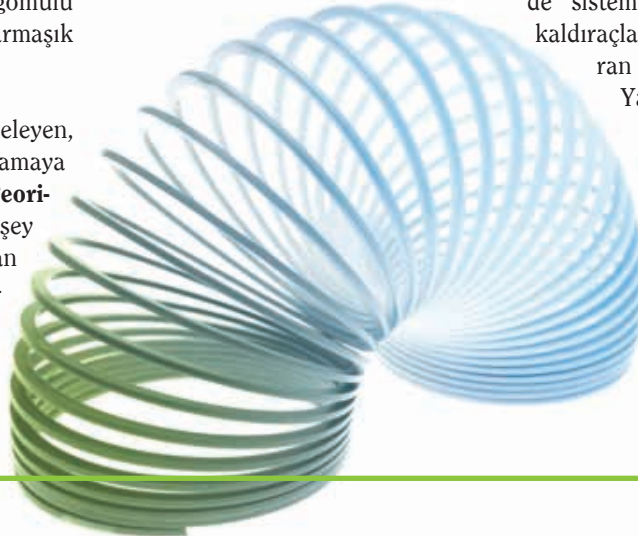
3. Sistemin amacı (amaç değişikliği bütün üstteki kaldıraçları değiştirir, bir üretim ormanını doğa koruma alanı ilan etmek gibi).

2. Düşünce yapısı veya sistemin paradigması (ekonomik büyüme modeli veya doğa insan için var gibi).

1. Paradigmaları aşma gücü (varsayımları sorgulamaktan öte bu varsayımlara neden olan değerleri ve öncelikleri değiştirmek gibi).

Sistemin kendini koruma güdüsünün var olduğunu düşündüğümüzde sistem teorisi ve tanımlanan kaldıraçları bize insanı da barındıran bir doğa için umut verir.

Yapmamız gerekenler son derece açık: Kalbimizi dinleyip, en iyi bildiklerimizi gezegenin hayrına olacak şekilde yapmaya devam ederken, sistem teorisini göz önünde bulundurmak ve paradigmaları aşacak gücü bulmak.

Yeni Nesil İklimlendirme Çözümleri Semineri

17 Nisan 2012

Türkiye'de Bir İlk!

Binalarda ve Endüstriyel
Yapılarda Düşük
Sıcaklıkta Yerden Isıtma
ve Yüksek Sıcaklıkta
Tavandan Serinletme

Prof. Dr. GERHARD
HAUSLADEN katılımı
ile... Technische
Universität München

JÖRG EBERHARDT
REHAU Doğu Avrupa
Bölgesi Yapı Tekniği
Bölüm Müdürü

PROGRAM
13:00 - 17:00

swissôtel THE BOSPHORUS
İSTANBUL
Monte Rosa Salonu

ENERJİDEN EKSERJİYE

Binalar ve Yerleşim Yerlerinde Geleceğin Enerji Modeli

Prof. Dr. Gerhard Hausladen, IB HAUSLADEN

Mimari Projelerde Uygulamalar ve Avantajları

M. Bülent Aydın, STEELIFE, Genel Müdür / Mimar

İnsana Yatırım; Yeni Nesil İklimlendirme Çözümleri ile İş Verimliliği ve Yaşam Kalitesinin Artırılması

Jörg Eberhardt, REHAU Doğu Avrupa Bölgesi Yapı Tekniği Bölüm Müdürü

Sınırlı kontenjan için hemen
kayıt yaptırın.

Katılım Ücretsizdir.

Simültane çeviri yapılacaktır.

Katılım için

0212 274 25 61 / mervegul@surakademi.com / info@surdurulebilirlikakademisi.com
www.surdurulebilirlikakademisi.com / www.sustainabilityacademyturkey.com

EKO

desteği ile yayınlanmıştır.

Yeşil Lojistik'e Giden Yol Intermodal'den Geçer!

 Duygu YAZICIOĞLU Özgür GÜVENÇ

Ekol Lojistik, entegre lojistik hizmetler alanında Türkiye'nin en önemli isimleri arasındaki yerini almış durumda. 2010'da Abu Dabi bazlı Invest AD'yle ortaklık kurarak uluslararası hale gelen şirket, Türkiye'de hizmet verdiği tüm ülkelerde çevreye duyarlı faaliyetleriyle de dikkat çekiyor. Firmanın çevre/sürdürülebilirlik faaliyetlerini, gelecek hedeflerini ve enerji verimliliğini ön plana çıkaran Intermodal taşımacılığı Ekol Lojistik Genel Müdür Yardımcısı Mehmet Özal'dan dinledik.

Genel olarak Ekol Lojistik ve sürdürülebilirlik faaliyetleri hakkında bilgi verebilir misiniz?

1990 yılında kurulan Ekol karayolu taşıma filosunu 1993'te, ilk depolama tesislerini de 1998 yılında hayata geçirdi. Şu anda 2 bin araçlık bir filoyu yönetiyoruz. Türkiye, Romanya, İtalya ve Almanya'da tesislerimiz var. Onun dışındaki bütün ülke ve kıtalarda da geniş bir acente ağıyla hizmet veriyoruz. Coğrafi yakınlığımız ve siyasi ilişkilerimiz nedeniyle, faaliyetlerimizin çoğunu Avrupa ülkeleriyle gerçekleştiriyoruz. Bu özelliğimizin de sonucu olarak, kurduğumuz tesislerde çevre yönetimi konusundaki en son teknikleri kullanıyoruz. Atık yönetiminden enerji verimliliğine ve güneş ışığından daha çok yararlanmaya kadar her alanda çevreye duyarlı olmaya çalışıyoruz.

Güneş enerjisi konusunda ne gibi çalışmalarınız var?

Önümüzdeki sene yatırım yapmayı planladığımız tesislerimizde, tesisin elektrik ihtiyacını güneş enerjisinden elde etmeyi planlıyoruz. Mevcut tesislerimiz de aydınlatmada gün ışığından azami yararlanacak şekilde dizayn edildi. Ama tabii ki bizim en önemli iş kalemlerimizden birisi taşımacılık. Bu alanda enerji verimliliği sağlamak için nele de dikkat ettiğimize gelirsek, biliyorsunuz, karayolu araçları operasyon sırasında karbon emisyonu yayan, çevreyi kirleten, trafik yoğunluğuna neden olan araçlar. 2005'ten beri bu olumsuz etkileri nasıl minimize edebileceğimiz, karayolundaki yoğunluğumuzu nasıl azaltabileceğimiz konusunda projeler geliştiriyoruz. Bununla ilgili birçok kuruluş tarafından ödüllendirilen, AB Komisyonu ve ilgili çevre politikaları tarafından da desteklenen "Intermodal" projemiz var. Bu alanda yaptığımız yatırım 2008'den bu yana 30 milyon Euro'yu geçti.

Bizi Intermodal taşıma yöntemi konusunda bilgilendirebilir misiniz?

Intermodal, farklı taşıma modlarını birbirleriyle kombine ettiğimiz, enerji tasarrufunu ön plana çıkardığımız bir taşıma biçimi. Örnek olarak, buradan Almanya'ya ihracat taşıması yapıyorsunuz. Diyelim İstanbul'dan tırınızı yükleyip karayoluyla Almanya'ya gideceksiniz. Dolayısıyla çok uzun bir mesafeyi mazot tüketerek, trafiği meşgul ederek ve karbon ayakizi bırakarak katedeceksiniz. Yani hizmetiniz nedeniyle çevreye zarar vereceksiniz. Biz aynı hizmet sürelerinde müşterilerimizin bizden beklediği hizmet standartlarını da koruyarak, herhangi bir ek maliyet ve süre getirmeden denizyolu, demiryolu ve karayolunu birbirine kombine ederek bu hizmeti veriyoruz. İstanbul, Mersin ve İzmir'de Ro-Ro limanları var. Ro-Ro gemilerine treylerleri, yani tırın yükü taşıyan römork bölümünü yüklüyoruz sadece. Böylece çekicinin sebep olduğu karbon salımını da engelliyoruz. Buradan **İtalya Trieste Limanı**'na kadar denizyoluyla gidiliyor. Trieste'de gemiden inen araçlar herhangi bir çekici kullanılmadan, vinçlerle vagonlara yükleniyor ve bir günden daha kısa sürede **Almanya**'daki terminalimize ulaşıyor. Yine vinçle, yük trenden indiriliyor ve Alman plakalı çekici filomuz yükü alıp Avrupa içindeki dağıtımını gerçekleştiriyor.

Peki, bu yöntemle ne kadar enerji tasarrufu sağlanıyor?

Avrupa'nın her köşesine sadece karayolunu kullanıp gittiğimizde ortalama her seferde, gidiş-dönüş 7 bin km yol yapıyoruz. Ama Intermodal sistemi kullanarak bu mesafenin karayolu kısmını 2 bin km'ye düşürüyoruz. Yani her seferde tam 5 bin km tasarruf etmiş oluyoruz. Yakıt tasarrufu ise mevsim ve yol şartları gibi değişkenlere bağlı olmakla

Mehmet Özal, Türk nakliyecileri ve lojistik sektörü üyesi olarak, Fransa ve İngiltere arasında yer alan EuroTunnel'i en çok kullanan firma oldukları için teşekkür belgesi aldıklarını gururla söylüyor.

birlikte ortalama bir gidiş-dönüşte 1600 litre civarında gerçekleşiyor. Bu, elbette daha az karbon salımı anlamına geliyor. Ayrıca trafiği daha az işgal etmiş ve gürültü kirliliğini azaltmış oluyoruz.

Bu taşıma sistemi ne sıklıkta çalışıyor?

Trieste ve Almanya arasında her gün bir trenimiz var. Bu sene Mart ayında, haftada sekiz olan tren seferi sayımızı 10'a çıkaracağız. Bunun dışında geçen sene sonu itibarıyla Intermodal ağıımızı geliştirdik. Bir trenimiz de Romanya'ya gidiyor. Yani yarı-römorklarımız Almanya'dan Romanya'ya kadar demiryoluyla taşınabiliyor. Romanya'nın Köstence

Limanı'yla İstanbul'un Pendik Limanı arasında da bir Ro-Ro bağlantısı var. Bu projeye başlamadan evvel Ekol'ün karayolu taşımacılığının yüzde 70'i karayoluyla, yüzde 30'u Ro-Ro'yla yapılıyordu. Şu andaki altyapımızla, taşımalarımızın yüzde 50'sini Intermodal yöntemle yapıyoruz.

Önümüzdeki senelerde bu oran artacak mı?

Tabii ki. Bu sene ilave trenlerimizle taşımalarımızın yüzde 57'sini bu yolla yapacağız. Uzun vadedeyse taşımalarımızın yüzde 70'ini Intermodal'la yapmak ve bu taşıma yolunu Manş Denizi'ne kadar ulaştırmak istiyoruz. Bu, Türkiye'den Belçika'ya kadar karayolu kullanmadan ulaşım sağlamak anlamına geliyor.

Lojistik uygulamaları dışındaki süreçlerinizde de çevre hassasiyeti gözettiğinize değinmiştiniz. Ne gibi faaliyetleriniz var?

Ekol Lojistik olarak aynı zamanda **WWF'nin Yeşil Ofis Programı** üyesiyiz. Ofis içinde hem atık yönetimi hem aydınlatma hem de enerji tüketimi konularında bu programı takip ediyoruz. Bunun dışında BM'nin **Global Compact Küresel İlkeler Sözleşmesi**'ni imzaladık. **ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi** standartlarına sahibiz. Yani ofis yönetiminden Ar-Ge çalışmalarına ve müşterilere yönelik yaklaşıma kadar bütünlüklü bir konsept olarak bu çalışmalarını yürütüyoruz.

Çevre konusunda bu kadar hassas olmanızda, faaliyetlerinizin büyük kısmının AB ülkeleriyle olmasının rolü var mı?

Açıkçası bizim yeşil lojistik konseptimiz pazardan ilgi görüyor, AB'nin çevre politikaları tarafından da destekleniyor. Geçen sene tamamladığımız dört yıl süren bir projemiz vardı mesela; **Cream** isimli, AB'nin Intermodal taşımacılığı destekleme programı. Bu süre zarfında AB 6.

Çerçeve Programı uyarınca, karayolundan demiryolu ve Intermodal taşımacılığa geçişi teşvik etmek amaçlı Ar-Ge çalışmaları desteklendi. Biz de bu konsorsiyumun Türkiye'deki üç üyesinden biri olduğumuz için ödüllendirildik. Bunun dışında, AB Komisyonu tarafından demiryolu ve Intermodal üzerine yapılan operasyonel çalışmaları teşvik eden **Marco Polo Programı** var. Bu programda da yer almak için çalışmalarımız devam ediyor. Biz bu sektöre yatırım yapmaya başladığımızda henüz sürdürülebilirlik, çevre faaliyeti gibi talepler yoktu. Biz tamamen kendi verimlilik hedeflerimize uygun Ar-Ge faaliyetlerimizle Intermodal'e yatırıma başladık. Fakat daha sonra

gördük ki, özellikle uluslararası firmalar ve uluslararası pazar, tedarik zincirinde yeşil lojistik uygulamaları olan tedarikçileri, son kullanıcılar ise çevreye saygılı bir şekilde üretilmiş ürünleri tercih ediyor. Bu bilinç geçen 10 yıl içinde gelişmeye başladı. Bizim firma stratejimiz de pazarın beklentisiyle örtüştü. Şu anda AB'de karayolu aracı kullanmak yasak değil ama demiryolu kullanımı tercih ve teşvik ediliyor. Dolayısıyla karşılıklı olarak ihtiyaçların denk düşmesi gibi bir süreç yaşadık. Açık konuşmak gerekirse biz, lojistik sektörünün geleceğinin Intermodal taşımacılıkta olduğunu öngörüyoruz. Zaten Türkiye'de de son 10 yıldır

demiryoluna ilgi arttı. Demiryollarının altyapısı ve hizmeti geliştirilmeye çalışılıyor. Biz de Türkiye'deki demiryolu hatlarının geliştirilmesini destekliyoruz. Çünkü Türkiye Avrupa, Ortadoğu ve Orta Asya arasında bir geçiş noktası; kendi bölgesinde bir lojistik üs. Dolayısıyla demiryolu yatırımları olmadan bu konununun hakkını layıkıyla veremez.

Peki sizce şu anda Türkiye Yeşil Lojistik konusunda ne durumda?

Yeşil Lojistik konusunda Türkiye daha başlangıç konumunda. Çevreye duyarlı uygulamaların gelişmesini birçok firma henüz gündemine almadı veya yeni yeni alıyor. Demiryolunun yıllarca gerekli önemi görmemesi de bunun nedenlerinden biri. AB'deki demiryolu kullanımına bakarsanız, Türkiye'nin ne kadar geride olduğunu görürsünüz. Bu anlamda işin başındayız ama kötümser değiliz, çünkü en azından neye ihtiyacımız olduğu, Türkiye'nin hangi adımlarla gelişeceği, hangi süreç ve teknolojilerin geleceğimiz olduğunun farkındayız. Ro-Ro taşımacılığının geliştirilmesi de Intermodal sistemin önemli bir halkası olarak, çok olumlu bir gelişme.

Operasyonel zararınız oluyor mu peki? Taşımacılıkta karayolunu tercih eden lojistik firmalarına kıyasla giderleriniz artıyor mu?

Piyasaya baktığımız zaman, herhangi bir sektörde, çevreci süreçler geliştirmek çok ciddi yatırımlar gerektiriyor. İlk yatırım maliyetleri çok yüksek oluyor ve dolayısıyla kısa ve orta vadede firmaların ya da bu maliyeti ürünlerine yansıtmaları gerekiyor. Bizim projemizin özelliği ise, söylediğim gibi karayolu tasarruflarından dolayı ek bir maliyet getirmemesi. O nedenle biz bu işlemi yaparken maliyetlerimizi koruyoruz. Aynı zamanda süreç olarak verimliliğimizi artırmış oluyoruz. ○

Ekol'den Güneş Arabaları'na Destek

Kendi süreç ve faaliyet alanlarımızda enerji tasarrufunu uygularken model olma gibi bir misyonumuz da var. Bu amaçla üniversiteli öğrenci kardeşlerimizin bu alandaki çalışmalarını destekliyoruz. Bu kapsamda, TÜBİTAK'ın düzenlediği Formula G Güneş Arabaları Yarışları'nda Mersin Üniversitesi Tarsus Teknik Eğitim Fakültesi Güneş Arabası takımına sponsor olduk. Geçmiş dönemde de Fransa'da yapılan Güneş Enerjili Araçlar Yarışması'nın sponsoru olmuştuk. Ekol sadece sponsorluk yaparak değil, eğitim faaliyetleri bakımından da üniversitelerin mühendislik fakülteleri ve

lojistik yüksekokullarıyla ortak projeler geliştiriyor. Genç arkadaşlar bizim tesislerimizi ziyaret edip lojistik planlama ve hizmet süreçlerini, Intermodal sistemi seminerlerle öğreniyorlar. Staj programlarımız da var. Dolayısıyla sektöre eğitilmiş gençlerin katılımıyla ilgili çalışmalarımız devam ediyor.

GELECEK YATAYDIR

Angela Merkel ve daha birçok AB liderinin enerji danışmanlığını yapan Amerikalı biliminsanı Jeremy Rifkin, fosil yakıt devlerinin parlak bir yeni enerji ekonomisi karşısında ya kendini uyarlama ya da yok olma seçeneğiyle yüz yüze bulunduğu bir üçüncü endüstri devriminin zirvesinde olduğumuzu düşünüyor. Bu durumun, nedeni iklim değişikliği üzerine sürdürülen tartışmayı geçersizleştirerek, kapitalizmin yeni bir biçimini tetikleyebileceğine ilişkin görüşlerini, İngiltere’de yayınlanan Green Futures dergisinin baş editörü Martin Wright’a anlatan Rifkin, “Yirmi yıl sonra nerede olmak istersiniz? Can çekişmekte olan bir 20. yüzyıl altyapısının günbatımında mı, yoksa yeni yeşermekte olan Üçüncü Endüstri Devrimi teknolojilerinin gündüğümünde mi?” diye soruyor.

 Martin WRIGHT *Ümit ŞENSOY*

Enerjiyi internet gibi düşünün. On milyonlarca kişisel bilgisayarın birbirine bağlanarak enformasyon alışverişi yapması gibi, on milyonlarca kişisel enerji istasyonunun sağa sola elektrik pompaladığını hayal edin.

Hep birlikte çalışarak fosil yakıtları fazlalık haline getirdiklerini, enerji güvenliğiyle ilgili tüm korkuları giderdiklerini ve emsaller arasında bir enerji paylaşım çağı başlattıklarını hayal edin. Ah, tabii bir de iklim değişikliği üzerine belirleyici bir etkiye yol açtıklarını...

Böylece siz de, **Almanya Başbakanı Angela Merkel** ve bir grup AB liderinin danışmanı iktisatçı Jeremy Rifkin'in gözünde canlandırdığı türden bir geleceği hayal etmiş oldunuz.

Rifkin'le yeni kitabımın tanıtımı için apar topar geldiği Londra Langham Otel'de kahve içiyoruz. Çok cana yakın ve rahat biri -ama konuşurken, dinlenilmeye alışkın olduğunu anlıyorsunuz. Bu bize şa-

şırtıcı gelmiyor, çünkü resmettiği görüntü son derece göz alıcı. Burada, enerjinin nerden geldiği ve nasıl dağıldığına odaklanan klasik düşünce tarzını bir kenara fırlatan Facebook kuşağının inisiyatifi ele geçirdiğini görüyoruz. Enformasyon paylaşımı ve tamamen yenilenebilir kaynaklara -güneş, rüzgâr, su ve gelgitler, biyokütle ve daha pek çok kaynağa dayanan yeni, güçlü bir enerji ekonomisi yaratma çabasına tüm sağduyularını adıyorlar. Rifkin, bunun hiç de yeni bir endüstri devriminden aşağı kalmayacağını ve etkilerinin bütün öncekiler kadar köklü ve kapsamlı olacağını vurguluyor.

"Büyük ekonomik devrimler, yeni enerji rejimlerinin daha karmaşık uygarlıklara kolaylık sağladığı ve daha fazla enerji akışının gerçekleştiği zamanlarda meydana gelir" diyor Rifkin, "Ve tarihsel düzlemde iletişim ile enerji devrimleri bir araya geldiğinde, ekonomik ayak izlerini değiştirirler".

Enerji, şimdi enformasyon giderek artan oranda nasıl hareket ediyorsa -milyonlarca kaynak ve tüketici arasında karşılıklı-öyle hareket edecek.

“Bugün fosil yakıt devleri, kabaca bundan on küsur yıl önce müzik iş dünyasının bulunduğu noktada”

Bunun daha önce, buhar enerjisinin baskı maliyetlerini düşürerek, yazının daha önce hiç görülmedik ölçüde yaygınlaşmasına olanak sağladığı ve demiryollarının ulusları ve kıtaları birbirine bağladığı 19. yüzyılda yaşandığını belirtiyor. Bu bize, “Kamu okulları açma ve buhar ile kömür enerjisini kullanabilecek okuryazar bir işgücü yaratma olanağı verdi. Okuma yazma bilmeyen bir işgücüyle bunun altından kalkamazdık; böyle bir iletişim devrimi zorunluymdu”.

Ardından 20. yüzyılda, elektrik ve petrol, radyo, televizyon ve telefon tarafından yönlendirilip pazarlanan, kitlesel düzeyde arabalı bir tüketici toplumunu tetikledi. “Şimdi de” diyor Rifkin, “Üç numaralı devrimin doruğundayız; var olan enerji altyapımızı silip süpürecek bir devrimin. Bu devrim, fosil yakıt tesislerinin ‘elitist, merkezi, yukarıdan aşağıya’ modelinin yerine, bireysel enerji tedarikçileri ve tüketicilerinin birbirlerine gerek duydukları zaman ve şekilde pürüzsüzce elektrik alıp verecekleri, Avrupa çapında akıllı bir şebeke halinde işleyen bir ‘enerji interneti’ koyacak. Özünde enerji, şimdi enformasyon giderek artan oranda nasıl hareket ediyorsa -milyonlarca kaynak ve tüketici arasında karşılıklı- öyle hareket edecek”.

Güçlü bir meydan okuma; peki bu noktaya nasıl ulaşacağız? “Girişimciler ellerinden geleni yapacaklar” diyor Rifkin: “Yenilikçi internet girişimleri **eski bilişim ve müzik endüstrisi devlerinin** kendinden emin rahatlığını nasıl alt ettiyse, onlar da aynı şevkle enerji sektörünün kapılarını zorlayacaklar”. Ancak Rifkin, kimi aşırı iyimserlerden farklı olarak, tek başına serbest piyasanın bizi güçlü bir geleceğe taşıyabileceğine inanmıyor: Eski moda iyi devlet planlamasına da rol düşüyor.

Rifkin’in devriminin beş temel “dayanağı” var. Birincisi hükümetlerin yenilenebilir enerjiyi teşvik etmesi (AB’nin 2020 için belirlediği yüzde 20 hedefi gibi). İkincisi, her binanın bir yenilenebilir enerji tesisine dönüştürülmesiyle, dağıtılan enerji miktarında kapsamlı bir genişleme. Üçüncüsü, enerji depolama sorununa getirilecek bir çözüm -Rifkin en pratik depolama aracı olarak hidrojeni düşünüyor. Dördüncüsü, bir akıllı şebeke oluşturmak ve beşincisi, elektrikli arabaların, çift yönlü bir enerji kaynağı olarak kullanılmasyla bir depolama ‘tankına’ dönüşmesi.

“Eski Moda Düşünüyoruz”

Peki, bunlar ne kadar devrimci? Söylenlerin çoğu kulağa pek tanıdık gelse

de, bunda şaşılacak bir şey yok. Rifkin, enformasyon teknolojisi ile enerji arasında artan yakınlaşma potansiyeline büyük umut bağlayan yeni nesil yeşil iyimserlerle pek çok ortak noktayı paylaşıyor. Ayrıca belirtmek gerekir ki, daha ucuz, daha verimli yenilenebilir enerjiyle çalışacak tamamen elektrikli bir araba filosu ile enerji ağlarını dönüşüme uğratacak bir akıllı şebekeyi bir araya getirecek bir gelecek düşüncesinin hiç de yeni bir fikir olduğu söylenemez.

Öyleyse bu devrimin can suyu gerçekte nereden gelecek? “Her yerden” diye yanıtıyor bu soruyu Rifkin ve ilginç bir nitelemeyle devam ediyor: “İlk başta, güneş için Akdeniz’e yöneliriz, İrlanda’da rüzgâr var, Norveçlilerin su kaynakları zengin vb. şeklinde düşünmeye eğilimliydim... Bunlara yoğunlaşırız, enerjiyi yüksek gerilim hatlarına yükler, oralarından taşıyoruz, diyordum. Birden fark ettim ki, hala 20. yüzyıl tarzı düşünmeye devam etmekteyim. Eğer yenilenebilir enerji her yere dağıtılıyor ve her yerde bulunabiliyorsa, o zaman bunları niye az sayıda yerden toplayalım ki?” Öyleyse, Sahra çölündeki yoğunlaştırılmış parlak güneş ışığına, Kuzey Denizi’ndeki geniş türbin sahalarına veda mı edeceğiz? Ya da İzlanda’daki devasa jeotermal parklara? “Bakın, yoğunlaştırılmış güneş, rüzgâr, jeotermal parklar, hepsine tamam” diye yanıtıyor bizi Rifkin. “Ama bunların hepsi geçicidir. Bizim için başlangıç olarak kaçınılmazdır ancak bu devrimin sadece ufak bir parçasıdır ve dünyanın sorunlarını böyle çözemezsiniz.”

Bunlar yerine, dikkatimizi, “Enerji kullanımının bir numaralı konusuna, iklim değişikliğinin bir numaralı konusuna yani binalara” odaklamamızı istiyor. “AB’de 191 milyon bina var. İşte bizim enerji altyapımız: **Evler, bürolar ve fabrikalar**. Amaç, tek tek her binayı dönüştürerek, herkesin kendi **yeşil mikro enerji tesisine** sahip olmasını sağlamak olmalı. Böylece çatınızdan güneş, duvarlarınızdan rüzgâr, yeraltından jeotermal ve çöplerinizden anaerobik enerji sağlayacaksınız; kıyılarda yaşayanlarsa okyanusun gelgitlerinden faydalanacak vb.”

“Enerji Halka Geçecek”

Ancak elde ettiğiniz enerjiyi depolamak gibi bir sorunumuz var. Rifkin şöyle diyor: “Güneş her zaman parlamaz, rüzgâr devamlı esmez; bunlar kesintili enerji kaynaklarıdır. Bu yüzden ben her tür depolamadan yanayım: **Pompa sıvı (flow) bataryalar, düzentekeleler (flywheel), kapasitörler** ancak ben asıl ağırlığı **hidrojene** veriyorum. Neden? Çünkü evrenin temel ve en hafif elementidir ve modülerdir. Evinizde de, büyük bir tesiste de bulundurabilirsiniz. Böylece fabrikanızın ya da evinizin çatısına güneş vurduğu zaman elektrik üretebilirsiniz. Bu elektriğin hemen kullanmayacağınız kısmını lise kimya derslerinde yaptığımız gibi, [hidrojen üretmek için] suya aktarırsınız. Enerjiye gerek duyduğunuzda geri dönüştürürsünüz. Burada, petrol, gaz, kömür ve nükleer güçle üretilen enerjiyi uzaklardan taşırken uğranan kayba kıyasla, çok az bir **termodinamik** kayıp söz konusudur”.

Aynı durum elektrikli arabalar için de geçerli. Onlar da kendilerince bir mini depolama tesisi işlevini görebilirler, çalışırken şebekeden aldıkları enerjiyi, gerek duymadıkları zaman geri verirler. “İşte” diye devam ediyor Rifkin, “Anahtar burada. Bu beş temel dayanak hep birlikte bir altyapı meydana getiriyor. Bir mega-teknoloji platformu, yepyeni bir ekonomi çağının sinir sistemini oluşturuyor - enerjinin

“AB’de 191 milyon bina var. İşte bizim enerji altyapımız: **Evler, bürolar ve fabrikalar**. Amaç, tek tek her binayı dönüştürerek, herkesin kendi **yeşil mikro enerji tesisine** sahip olmasını sağlamak olmalı”

“Güneş, rüzgâr, jeotermal, ısı pompaları, hepsi gittikçe ucuzlayacak. Ve teknoloji ucuzladığında güneş bedava, rüzgâr bedava, yeraltından gelen ısı bedava olacak”

halka geçmesi. İsterseniz buna **paylaşım-cı (distributive) kapitalizm** de diyebilirsiniz.”

Bunlar gerçekten de ikna edici, zihin açıcı sözler. Pek çok AB liderini ikna ettiği kesin. Rifkin ender rastlanan Amerikalılardan; utangaç olmayan bir Avrupa sevdalısı. Kıtanın üzerine kara bulutlar çöktüğünde bile ona olan inancı yitmediğini, geçenlerde eğer “Euro kuşağı dağılırsa karanlık bir çağa gireriz” diyerek göstermişti.

Son kitaplarından birinin altbaşlığı şöyle: “Avrupa’nın gelecek vizyonu, Amerikan rüyasını nasıl hayli gölgede bırakıyor?” Gönül bağının karşılığını da alıyor. Avrupa Parlamentosu onun “**Üçüncü Endüstri Devrimi**” ilkelerini onayladı; pek çok kişi AB’nin tutkulu enerji ve iklim hedeflerinin her noktasında Rifkin’in parmak izlerini görüyor. Kendilerinden rahat bir yakınlık ifadesiyle söz ettiği birçok AB ülkesi liderine danışmanlık yaptı:

“**Romani Prodi** görevdeyken kendisine bu adımı atmamız gerektiğini söyledim, bunun üzerine ArGe için 2 milyar Euro ayrıldı. Ardından **Manuel Barroso**’nun başkanlığı sırasında 8 milyar Euro, kamu yatırımlarının ve özel sermayenin kullanımına açıldı. **Şansölye Merkel** göreve gelince, kendisine ‘Almanya’nın başı çekmesine izin vermelisiniz’ dedim. O da 500 milyon verdi...” Almanya’nın nükleer enerjiden vazgeçme kararında da Rifkin’in önemli bir rol oynadığını düşünenler var.

Rifkin’in AB kurumlarına ilerleme için sıçrama tahtası olarak beslediği güven Avrupalılara şimdilik çok fazla inandırıcı gelmese de, **IBM, Cisco, Philips, Bouygues Telecom** ve **Acciona** gibi birçok önde gelen şirket için içinde. Rifkin bugün **BM Endüstriyel Kalkınma Örgütü**’ne danışmanlık yapıyor ve **Hindistan Ticaret Odaları Federasyonu**’yla çalışmaya başlamış bulunuyor.

Dosya Paylaşımı Gibi Enerji Paylaşımı

Rifkin'in etkisine şaşmamak gerek, çünkü bulaşıcı bir özgüvene sahip. Yine de, soluklanmak için durduğunda, onda **Pol-yannacı** bir hava seziyoruz. Mükemmel görünen bu olası **enerji ekonomilerini** yaratmayı gerçekten başarabilecek miyiz? Milyonlarca mikro enerji tesisi çelik, kâğıt ve çimento gibi sanayi dallarının ihtiyaç duyduğu ağır yükü taşıyabilecek mi? Kaldı ki, dağıtılmış enerji potansiyelindeki yükselişi görmek başka bir şey, tüm fosil yakıt altyapımızın bir grup teknoloji tutkununun garajlarındakine denk miktarda enerji karşısında çökeceğini hayal etmek başka bir şey. AB'nin (-bu AB'nin!) dadılığı altında...

Rifkin bu kuşkuları alışılmış bir el hareketiyle savuşturuyor. "Bu eski düşünce tarzı, yeni [dağıtılmış, yenilenebilir] enerjilerin her yere yayılacağını ve teknolojinin gittikçe daha da ucuzlayacağı gerçeğini dikkate almıyor. Cep telefonları ile masaüstü bilgisayarların 70'lerin sonlarından 2010'a kadar izlediği seyrin aynısını izleyecekler. O kadar ucuzladılar ki, artık parasız veriyorlar: Hizmeti satın alıyorsunuz, ürünü değil. Aynısı şimdi bu süreçte de yaşanıyor: Sadece şimdilik ilk benimsenme aşamasındayız. Güneş, rüzgâr, jeotermal, ısı pompaları, biyo-dönüştürücüler, hepsi gittikçe ucuzlayacak. Ve teknoloji ucuzladığında güneş bedava, rüzgâr bedava, yeraltından gelen ısı bedava, çöpleriniz bedava olacak. Milyonlarca milyonlarca oyuncu en küçük bir fazlalığı bile toplayıp biriktirdiğinde, bu küçük merkez, nükleer ve kömürle çalışan enerji tesislerinden alınacağını hayal edebileceğiniz her tür enerjiyi kat kat aşacak. Tıpkı **masaüstü bilgisayarlar** gibi: Milyonlarcasını birbirine bağladığınızda, merkezi bir süper bilgisayardan alabileceğinizi fersah fersah geride bırakırlar".

Rifkin bugün, fosil yakıt devlerinin, kabaca bundan on küsur yıl önce müzik piyasasının bulunduğu noktada olduğunu savunuyor. "Milyonlarca çocuk **dosya paylaşımı** yaparken, [**müzik şirketleri**] ilk başlarda bunu ufak bir baş ağrısı olarak gördüler, sonra şaka saydılar, ardından

yasal yollara yöneldiler, arkasından şifrelemeye kalktılar ama sonunda teslim bayrağını çektiler." Ancak, Rifkin'e göre, bunun apaçık bir potansiyel olması kadar önemli diğer bir nokta da, başka tercihimizin bulunmayışı. Bu fosil yakıtlara bağımlılıktan kurtulma şansını değerlendiremezsek, bu kısır iniş çıkışlı gidişe kısılıp kalacağız.

"Yakıt maliyetleri yükseldikçe tedarik zincirinde yer alan her şeyin fiyatı tavan yapacak, çünkü her şey fosil yakıttan üretiliyor: Gübreler, tarım ilaçları, farmakolojik ürünler, ısı ve aydınlatma. Nitekim **2007'de petrolün varili 80 dolara** çıkınca, her şeyin fiyatı yükseldi. Varili 100 dolara çıkınca piyasa spekülörlerin akınına uğradı. 120 dolara ulaştığında ise, buğday, pirinç, arpa ve çavdar fiyatlarının iki ila üç katına dayanmasından ötürü, 22 ülkede isyanlar patlak verdi. BM'nin bildirdiğine göre bir milyar insan zarar gördü. Varili 147 dolara ulaştığında, piyasa durdu. Fiyatlar öylesine ulaşılmaz noktalara vardı ki, tüketiciler alım yapmayı kestiler. Ekonomik bir deprem yaşandı. 60 gün kadar sonra finans piyasalarının çöküşü geçmesiyle bir art sarsıntı meydana geldi".

"Ekonomik Krizin Sebebi de Petrol"

Rifkin petrol için bir çıkış yolu bulunmadığında ısrarlı. "Ne zaman küresel ekonomiyi 2008 Temmuz'undan önceki büyüme temposuyla sürdürmeyi denesek, tüm [ya-

Eski düşünce tarzı, yeni [dağıtılmış, yenilenebilir] enerjilerin her yere yayılacağını ve teknolojinin gittikçe daha da ucuzlayacağı gerçeğini dikkate almıyor. Ama yakın zamanda almak zorunda kalacaklar.

“Nükleer enerji, Çernobil’den sonra ölüp gitmişti. Şimdi bu stratejiye geri dönmek için öne sürülen tek gerekçe şu: ‘İklim değişikliğinin kurtarıcısı biz olabiliriz.’ Ama bu kesinlikle doğru değil”

kıt] fiyatları fırlıyor, onunla birlikte her şeyin fiyatı da tırmanıyor, satın alma gücü düşüyor ve ardından çöküş yaşıyoruz. Bunun tamamen aynısı şimdi yine oluyor. 2009 yılında tüm dünyada ekonomi durduğundan, petrolün varili 30 dolara indi. 2010’da stoklarımızı yenilemeye başlar başlamaz, yine petrol tırmanışa geçti, satın alma gücü düşmeye ve ekonomi çökmeye doğru yol aldı. Bu dört yıllık bir aralıkla yaşandı. Motoru yeniden çalıştırıp stoklarımızı doldurmaya her başladığımızda fiyatlar yükseliyor ve petrolün varili 125-150 dolar seviyesine ulaştığında, motor stop ediyor. Bu dört yılda bir **büyüme-çöküş döngüsünden** kurtulabileceğimiz kanısında değilim. Çok tehlikeli bir durum, son oyun. Eğer bu duvarı aşmanın bir yolu varsa, biri bana ne olduğunu söylesin lütfen.”

Tabii ki petro-iyimserler, “**Peak Oil**” yandaşlarının kimi basit iddialarını sarsan, Latin Amerika’da yeni keşfedilen dev petrol yataklarını, tortul kaya gazları ve katran kumlarını gösterecekler. Rifkin’e göre bunların problemleri ağırlaştırmaktan öte bir işlevi yok: “Kirliler, karbondioksit salıyorlar ve tortul kaya gazları muazzam miktarda su kirliliği yaratıyor.”

Ya nükleer enerji? Rifkin onu ciddiye almıyor. “Ben olsam **nükleer enerjiye** hiç zaman harcamam; zaman kaybından başka bir şey değil çünkü.” Peki ama, bir dakika, ya **Mark Lynas** ya da **George Monbiot** gibi sayıları giderek artan, nükleer enerjiyi ısınmakta olan dünyamızda en az kötü seçenek olarak gören çevrecilerin ileri sürdüğü kanıtlara ne diyeceğiz?

“Bakın” diye karşılık veriyor Rifkin, “Nükleer enerji, **Çernobil**’den sonra ölüp gitmişti. Şimdi bu stratejiye geri dönmek için öne sürülen tek gerekçe şu: ‘İklim değişikliğinin kurtarıcısı biz olabiliriz.’ Bakın şu anda dünyada toplam 400 nükleer enerji tesisi var. Bunların hepsi eski, devreden çıkacaklar, üstelik tüm enerji üretimimiz içindeki payı sadece yüzde 6. İklim bilimcileri bize bunların iklim değişikliği üzerinde minimum etkide bulunabilmesi için, -ki bunları yenilemek için ileri sürülen tek gerekçe bu- toplamın yüzde 20’sine ulaşmaları gerektiğini söylüyor. Bu açıklama-

ya göre, 2000 nükleer tesise ulaşmamız lazım. Mevcut 400 tanesini yenilemek ve 1500 dolayında yeni tesis kurmak zorundayız. Bu, önümüzdeki 50 yıl boyunca, trilyonlarca dolar maliyetle, 30 günde bir üç santral kurmak demek. Böyle bir şeyin gerçekten altından kalkabilir miyiz? İkincisi, henüz nükleer atıktan kurtulmayı başaramıyoruz. 60 yıldır buna bir yanıt bulamadık. Üçüncüsü, 2035 yılında sadece mevcut 400 tesisimizle bile, ciddi bir uranyum açığıyla karşı karşıya kalacağız. Uranyumu geri dönüştürerek plütonyum elde edebiliyoruz, ama böyle bir belirsizlik çağında dünyanın her yanında plütonyum bulunmasını gerçekten arzu eder miyiz?”

“Son olarak, yeterli suyumuz yok. Fransa’daki tatlı suyun yüzde 40’ı nükleer reaktörleri soğutmakta kullanılıyor. Kullanılan su ısınmış olarak geri döndüğünden, tarımsal ekosistemde susuzluğa yol açıyor. 2003 yılında Avrupa’da yaşanan kuraklık sırasında çekilen su sıkıntısı birçok Fransız nükleer reaktörünü ya kapanmak ya da düşük kapasiteyle çalışmak zorunda bıraktı”.

Ama tatlı su kullanmak zorunda değilsiniz... “Evet, tuzlu su santralleri da kurulabilir, ama o zaman da daha şiddetli hava koşulları olasılığına karşı hazırlıklı olmanız gerekecek. Dolayısıyla hepsini bir arada alınca, iş dünyasının gözüyle baktığımda, var olan 400 santralin yarısını yenilememiz halinde, bunun bize toplam enerjinin yüzde 2’sini sağlayacağını bilmek beni şoke ediyor.”

Gelelim nükleer füzyona. “Füzyon boş hayalden başka bir şey değil. Her zaman belirsiz geleceğe ait bir hayal olarak kalmıştır. Ancak asıl önemlisi” diye devam ediyor Rifkin, “Bunların hepsi -nükleer, kaya gazları, daha ne varsa işte- merkezîyetçi düşünce tarzının ürünleri. Yani eski kafa. Asıl sorun şu: Geçmiş gitmiş bir endüstriyel devrime dayalı bir dünyada ekonomiyi nasıl yeniden büyütebilirsiniz? Yanıt: Büyütemezsiniz.”

Ardından bana soruyor: “**Yirmi yıl sonra nerede olmak istersiniz?** Can çekişmekte olan bir 20. yüzyıl altyapısının günbatımında mı, yoksa yeni yeşermekte olan **Üçüncü Endüstri Devrimi** teknolojileri-

Sosyal ve Etik Bir Düşünür: Rifkin

Doğumu: Denver, Colorado, 1945
Ödüllü bir iktisat öğrencisi. Siyasi farkındalığı 1966 yılında “okul arkadaşlarının” Vietnam savaşını protesto edenleri döverek “içlerindeki yaşam ışığını söküp aldıklarına” tanık olmasıyla başladı. Barış eylemci ve çevreci oldu. 1973’de Boston Çay Partisi’nin 200. yıldönümünde limandaki boş petrol varillerini yuvarlayarak “**Boston Petrol Partisini**” sahneledi. Ekonomik, çevre ve iklim değişikliğiyle ilgili pek çok konuyu işleyen **Ekonomik Eğilimler Vakfı**’nı kurdu (www.foet.org).

Onu kimi zaman “sosyal ve etik bir peygamber” diye (*New York Times*), kimi zaman da “bilimin en tehlikeli adamı” diye (*Time Magazine*) tanımlayanlar oldu. Avrupa Parlamentosu’na ve aralarında Angela Merkel’in de bulunduğu birçok AB liderine danışmanlık yaptı.

Parlamento tarafından benimsenen “Üçüncü Endüstri Devrimi” ilkeleri, AB’nin enerji ve iklim politikalarını etkilemektedir.

Belli başlı kitapları: *Entropy: A New World View* (1980); *The Hydrogen Economy* (2002); *The European Dream: How Europe’s Vision of the Future is Quietly Eclipsing the American Dream* (2004).

nin gündeğümünde mi?” Rifkin, onun en büyük gücünün, sağlamlığının enerjinin geleceğinin yatay olmasında yattığını iddia ediyor. “Siz de benim gibi eski kuşağa mensupsanız, enerjiyi yukarıdan aşağıya doğru düşünürsünüz ama çocuklar yan yana, yatay olarak düşünürler.”

Bir saati aşkın bir süre konuşarak, yayınının koyduğu süreyi epeyce aştık. Rifkin 66 yaşında olmasına rağmen, etkileyici bir enerjik yapıya sahip. Yaptığı uçak yolculuğunun kendisini yorduğunu söylediği halde, bunu hiç belli etmiyor ve çevresinde dolanıp duran halkla ilişkiler görevlisini, yüzündeki gülümsemeye, “Tamam tamam, keyfimiz yerinde” diyerek başından savıyor.

Ardından görüşmemizi belirgin bir iyimserlik gösterisiyle sonuçlandırıyor. “Hayal etmeye çalışın, 2050’de yatay enerji ve internet zemininde yetişen üç kuşağımız var. Onlar bu merkezîyetçi 20. yüzyıl fikirlerinin kendilerini kuşatmasına izin veriler mi? Hadi canım, çocuklar bunları silip atacaktırlar.” ○

Sürdürülebilir Kâğıt ve Yaşanabilir Bir Dünya

Sanıldığıının tersine, kâğıt en sürdürülebilir malzemelerden biridir. Tabii sürdürülebilir ormanlardan üretildiğinde, geridönüştürüldüğünde ve üretiminde yenilenebilir enerji kullanıldığında... Dünyanın önde gelen orman endüstrisi kuruluşlarından, Finlandiya merkezli UPM'in yöneticileri, elektronik medyanın geleneksel yayıncılığı öldürmeyeceğini, çevre üzerindeki etkiyi en aza indirmek için ikisinin birlikte kullanılması gerektiğinin altını çiziyor.

Eski Mısır'da yaratılışından beri insan hayatının vazgeçilmez bir parçası olan kâğıdın, sürdürülebilirlik kavramının en temel unsurlarını karşılayan bir ürün olduğu söylenebilir. Kâğıdın sürdürülebilir bir ürün olması, dünyada azalan kaynaklar nedeniyle de birçok kurum için önemli bir konu haline gelmiş durumda. **İngiltere Sürdürülebilirlik Geliştirme Komisyonu Başkanı Jonathan Porritt**, "Çevremizde gerçek anlamda sürdürülebilirliği yakalayabilecek çok fazla sektör yoktur. Ancak selüloz ve kâğıt sektörü doğal yapısı gereği bu sektörlerden biridir" diyerek kâğıt sürdürülebilirliğinin önemine işaret etti kısa bir süre önce. Bildiğiniz gibi, kâğıdın başlıca hammadde si olan odun, tamamen doğal ve yenilenebilir bir kaynaktır. Bunun yanı sıra kâğıdın kendisi de, geridönüştürülebilir özelliği nedeniyle defalarca yeniden kullanılabilir.

Bugün Avrupa'da üretilen kâğıdın yüzde 50'den fazlası geri dönüştürülmüş elyaf tan elde ediliyor. Elyaf, kâğıt üretiminde kullanılamayacak kadar zayıflayana dek birçok kez dönüştürülebilir. Ayrıca kâğıdın temel kaynağı olan ormanlar da sürdürülebilir bir şekilde yönetildiklerinde, karbonu hapsederek iklim değişikliğini yavaşlatmaya da yardımcı oluyor.

Bir başka önemli ve vurgulanması gereken nokta da, kâğıdın, yenilenebilir enerji kullanılarak da üretilebileceği. Kâğıt sektörü, Avrupa'daki tüm üretim alanları içindeki en büyük yenilenebilir enerji kullanıcısıdır. Kâğıt üretiminde kullanılan enerjinin yarısının biyoenerjiden elde edildiği hesaplanıyor.

Orman endüstrisi, Avrupa'daki ormanlık alanların genişletilmesine önemli ölçüde katkıda bulunmuş durumda. Araştırmalar, Avrupa'daki ormanlık alanların 1950 yılından beri yüzde 30'dan fazla büyüdüğünü gösteriyor. Bunun yanı sıra **Avrupa Kâğıt Sanayileri Konfederasyonu** bilgilerine göre, federasyona üye ülkelerde, orman alanlarında 2005 ile 2010 yılları arasında 512 bin hektarlık bir büyüme gerçekleşmiş durumda.

UPM ve Sürdürülebilir Kâğıt

Orman endüstrisinin öncü kuruluşlarından UPM, sürdürülebilir gelişimi çevresel, sosyal ve ekonomik performansını sürekli iyileştirecek bir yolculuk olarak görüyor; biyo ve orman sanayileri entegrasyonunun yeni, sürdürülebilir ve inovasyona dayalı bir geleceğe taşınmasına liderlik etmeye çalışıyor.

Bu anlamda UPM temel amacını, elyaf bazlı faaliyetlerde, enerjiyle ilgili iş alanla-

rında ve tasarlanmış ürün birimlerindeki uzmanlığını ve teknolojileri birleştirerek, yenilenebilir ve geri dönüştürülebilir malzemelerden değer yaratmak şeklinde tanımlıyor. Halihazırda şirketin kâğıt üretiminde kullandığı toplam elyaf hammaddesinin yaklaşık yüzde 30'u geri dönüştürülmüş kâğıttan sağlanıyor. Bu veri, UPM'i grafik kâğıtlarında dünyanın en büyük geri dönüştürülmüş kâğıt kullanıcısı haline getiriyor.

UPM kâğıdında sürdürülebilirlik, öncelikli olarak sürdürülebilir şekilde yönetilen ormanlardan üretim anlamına geliyor. UPM fabrikaları her yıl yaklaşık 17 milyon metreküp odun kullanıyor ve kullanılan odunun yüzde 11'ini kendi ormanlarından elde ediyor. Sadece Finlandiya'daki UPM ormanları, şirketin Finlandiya ve Almanya'daki selüloz ve kâğıt fabrikalarının ürettiği emisyon kadar karbonu, her yıl yetişmekte olan ağaçlarda hapsediyor. Uzun vadeli yatırımlar ve süregelen enerji verimliliği iyileştirmeleri sayesinde UPM, 1990 yılından bu yana fosil karbondioksit emisyonlarını bir ton kâğıt başına yüzde 40 azaltmayı da başardı.

UPM'de kâğıt üretiminde karbon ayakizinin düşük olmasının yanı sıra su tüketimi de sürekli olarak azaltılıyor. Firma, üretim

Kendisini bir "Biofore" şirketi olarak konumlandıran UPM için "Biyo", geleceğe odaklanmayı, sürdürülebilir çözümler üretmeyi ve mükemmel çevre performansını ifade ederken, "fore" ise ormanı, ileri görüşlülüğü ve önde olmayı vurguluyor.

Her ne kadar elektronik medyanın basılı medyadan daha fazla çevre dostu olduğu algısı toplumda yaygınlaşmış olsa da okunan gazetenin üretimi sırasında oluşan karbondioksit miktarı, bir bilgisayarın yalnızca 30 dakika çalışarak ürettiğinden yüzde 20 daha az.

sürecinde kullanılan su miktarını 2020 yılına kadar bir ton kâğıt başına yüzde 15 oranında düşürmeyi amaçlıyor.

Ürünlerin aldığı eko-etiketler de şirketin sürdürülebilirlik taahhüdünün kanıtı olarak geçerliliğini korumayı sürdürüyor. UPM, geleceğe liderlik eden kurum olma misyonuyla, **PEFC (Orman Sertifikasyonu Onaylama Programı; www.pefc.org), FSC (Orman Koruma Konseyi; www.fsc.org)** ve **EU Ecolabel** sertifikalarına sahip. FSC ve PEFC sertifikaları orman yönetimini ve hammadde olarak kullanılan odunun kaynağını temsil ederken, EU Ecolabel, ürünün yaşam döngüsünün temel unsurlarına ve azaltılmış çevresel

etkiye odaklanıyor; ürünün hammaddesinin çevre sorumluluğu gözetilerek temin edildiğini ve üretim sürecinde kullanılan kimyasalların, enerji tüketiminin, üretim emisyonlarının ve atık yönetiminin sıkı çevresel şartları karşıladığını garanti ediyor.

Yenilenebilir enerji alanında da UPM son on yılda 1 milyar avroluk yatırım yapmış bulunuyor. Global olarak fabrika alanlarında kullanılan yakıtların yüzde 60'tan fazlası yenilenebilir kaynaklardan temin ediliyor. Finlandiya'da ise bu oran yüzde 80'e ulaşıyor.

Önümüzdeki birkaç yıl içinde, ikinci nesil biyodizel üretimi ile yenilenebilir ve yüksek kaliteli biyoyakıt üretiminde de önemli bir oyuncu olmayı hedefleyen UPM, şu anda, üretim teknolojilerini belirlemek için farklı pilot testler uyguluyor; uygun iş modellerini oluşturmak için çalışmalarına devam ediyor.

Gelecekte Sürdürülebilir Kâğıt

1970'li yıllarda şirketler, gelecekte kâğıtsız ofis kavramının hayatımıza gireceğini öngörüyordu. Gelişen teknoloji araçlarıyla birlikte kâğıdın yerini yeni medya araçlarının alması kaçınılmaz son olarak tahmin ediliyordu. Fakat 2000'li yıllarda kâğıt, hâlâ insan hayatında önemini koruyan bir madde olarak işlevini sürdürüyor. Yeni medya araçları önem kazansa da insanlar hala geleneksel medyayı ana haber kaynağı olarak algılıyor.

Her ne kadar elektronik medyanın basılı medyadan daha fazla çevre dostu olduğu algısı toplumda yaygınlaşmış olsa da okunan gazetenin üretimi sırasında oluşan karbondioksit miktarı, bir bilgisayarın yalnızca 30 dakika çalışarak ürettiğinden yüzde 20 daha az oluyor. Bu nedenle önemli olan elektronik medya ile kâğıda bağlı geleneksel medya arasında bir tercih yapmak değil, çevre üzerindeki etkiyi en aza indirmek için ikisinin birlikte kullanımını sağlamak oluyor. Gelecek için en yararlı sürdürülebilirlik kavramını gelecek nesillere taşımak için iki değişik türdeki medyanın, birbirini tamamlayan unsurlar şeklinde hareket etmesi için çalışmak olacak. ○

icci® 2012

ufi
Approved
Event

18.

Uluslararası **Enerji ve Çevre**
Fuarı ve Konferansı

Fuar > Konferans > B2B

25-26-27 Nisan 2012
İstanbul Fuar Merkezi 9-10-11. Salonlar / Türkiye

Organizasyon

sektörel
FLUOROLUK

ufi

KOSGEB

www.icci.com.tr

"BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TOBB (TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ) İZİNİ İLE DÜZENLENMEKTEDİR"

Greenpeace Uluslararası Direktörü Kumi Naidoo: “Dikkat Odada Fil Var”

Balkan TALU

Caner ÖZKAN

Tüm dünyada çevre politikaları konusundaki en etkin örgütlerden biri olan Greenpeace'in Genel Direktörü Kumi Naidoo, Mart ayında ülkemize geldi. Apartheid rejimine muhalefetle başlayan eylemci kimliğini, Oxford'da siyaset doktorası ve bugün de iklim adaleti mücadelesiyle birleştiren Naidoo, "Greenpeace olarak eğriye eğri, doğruya doğru diyoruz. Şirketler kötü şeyler yaptıklarında yerden yere vurur, doğruya yöneldiklerinde de gocunmadan takdirlerimizi sunarız" diyor.

İsterseniz ilk olarak küresel stratejilerinizi konuşalım. Önceliğiniz nedir iklim değişikliği mi enerji politikaları mı, nükleerin dünyadan silinmesi mi?

Önceliğimiz tabii ki iklim değişikliği. İklim değişikliğini vurgulamak için stratejik anlamda ilk olarak enerji politikaları üzerine gidiyoruz. Bu yüzden **İklim ve Enerji** başlığı altında da bir kampanyamız var. Onun dışında önceliklerimizden biri de **ormanlar ve biyoçeşitlilik** çünkü bildiğiniz gibi, ormanlar en büyük karbon tutaklarından biridir. Üçüncü önceliğimiz ise **okyanuslar**. Özellikle aşırı avlanma ve atık deşarji gibi problemler de karbon konsantrasyonunun artışına neden oluyor.

Konuşmalarınızda kullandığınız "Climate Apartheid" terimiyle ne demek istiyorsunuz?

Burada ilk olarak **iklim adaleti** kavramını açmak gerekiyor. Bugün karbon emisyonlarından en az sorumlu

olanlar iklim değişikliğinin en çok ceremesini çekiyorlar. Bu konuyla ilgili en ciddi çalışan kurumlardan biri de **Kofi Annan Vakfı**. Vakfın Bangladeş gibi ülkelerde yaptığı çalışmalar sayesinde, deniz seviyesinin yükselmesinin nasıl iklim göçlerine yol açtığını daha iyi kavrayabiliyoruz. Bu arada diğer ülkeler kirli yakıtları kullanarak büyük kârlar elde ettiler. Bu yüzden hem finansal olarak hem de teknolojik olarak yoksul ülkelere destek olmak gibi bir yükümlülükleri var. İşin apartheid kısmına gelince: Önce en büyük tüketiciler kimler ona bakmak gerekiyor. Sadece enerji tercihleri olarak değil, satın aldıkları ürünler açısından da baktığımızda bir tarafta aşırı tüketim devam ederken, diğer tarafta Asya ve Afrika halkları bu tüketimin bedelini ödemeye devam ediyor.

İklim değişikliğinin ilk vurduğu bölgelerden biri de Afrika kıtası.

Kopenhag'dan Durban'a uzanan süreç çok da iyi gitmedi. Bu konuda ülkelerin adım atmaktan imtina etmesi Afrika'ya olan genel tavırlarını yansıtıyor olabilir mi?

Bu demin konuştuğumuz apartheid konusuyla birebir bağlı zaten. Deminki sorunuzun cevabını siz çok güzel vermiş oldunuz böylece. Kopenhag müzakereleri ilk başladığında benim Greenpeace'de sadece üçüncü haftamdı ve o sırada arkadaşlarla bir anlaşma çıkmamasına sert bir tepki verelim diye konuştuk. Katıldığım panelde son konuşmacı bendim ve şu soruyu sordum: Bu konuya öncelik vermememizin sebebi nedir? İklim değişikliğinden etkilenecek ilk ülkelerde doğalgaz ve petrol gibi fosil kaynaklar olmaması mı? Nüfuslarının düşük ve ehemmiyetsiz olması mı? Siyasi olarak gözden çıkarılabilir olmaları mı? Yoksa mesele bazılarımızın derilerinin rengi mi?

Güney Afrika'nın iki tane kömür santrali kurmaya hazırlandığını söylüyorsunuz. Türkiye'de de dahil olmak üzere altyapıdaki yoksunluklar bu tür projelerde hep kullanılır: "Öbür türlü evinizde elektrik olmaz, karanlıkta kalırsınız" denir. Sizce böylesi şantajlar nasıl aşıllacak?

Greenpeace'den önceki kariyerimde çok uzun süre yoksullukla mücadele programlarında çalıştım. Alınacak tedbirler konusunda karar vericilerle konuşurken de hep istihdama vurgu yaptım. Bu tür ülkelerde bir an önce düşük karbonlu ekonomiye, sürdürülebilir, yeşil ekonomiye geçiş yapılması gerektiğini vurguladım. Zaten yeşil teknolojilere yapılan yatırımlarla yaratılan istihdam hacmi, yüksek karbonlu enerji yatırımlarından ya da nükleer tesislerden çok daha fazla. **Almanya'da** yıllarca, nükleer enerjiye milyarlarca dolar teşvik akıtıldı ve nükleer enerji günümüzde sadece 30 bin

"Sadece enerji tercihleri olarak değil, satın aldıkları ürünler açısından da baktığınızda bir tarafta aşırı tüketim devam ederken, diğer tarafta Asya ve Afrika halkları bu tüketimin bedelini ödemeye devam ediyor"

kişilik bir istihdam yaratabiliyor. Ondan çok daha genç olan yenilenebilir enerji sektörü ise 300 bin kişiye istihdam yaratabiliyor ama bazen siyasetçiler çok dar görüşlü olup "onlar yaptıysa biz niye yapamayalım" kompleksine girebiliyor. Hâlbuki esas çıkış noktası iklim değişikliği olmalı. Nitekim Türkiye de bu anlamda iklim değişikliğinin yan etkilerinden muaf olmayacak. Bu

rada tartışmaya açmamız gereken şeylerden biri de büyüme kavramı...

Evet, bazı uzmanlar büyümeyi yavaşlatmak bir yana özellikle sanayileşmiş dünya ülkelerinin küçülmesi gerektiğini söylüyor. Peki küçülme fikri, biraz fazla ütöpik değil mi sizce?

Öncelikle büyüme kavramı hep işgücünün minimize edilmesi üzerine kuruldu. Dolayısıyla daha çok büyüme, daha çok iş getirmede ve zengin ile yoksul arasındaki makas açılmaya devam etti. Bir de artık **odada büyük bir fil** var ama insanlar bunu görmeyi hâlâ reddediyor. Odadaki fil ise şu: Bugün herkes Avrupalı, Amerikalı gibi yaşamaya başlarsa bir değil beş gezegene ihtiyacımız olacak ama biliyoruz ki dört gezegenimiz daha yok. İnsanların şu anda tüketimden ne anladıklarını, bunun düzgün seviyesinin ne olması gerektiğini bir an önce sorgulamaları gerekiyor. Örneğin Amerika'nın otomotiv merkezlerinden biri olan **Detroit**'te bir adam büyük bir övünçle karısının bir çift Cadillac sahibi olduğunu anlatıyordu. Dolayısıyla yüzde 1'lik bir kesimin aşırı tüketimi, yüzde 20'lik bir alt sınıfın bedel ödemesine sebep oluyor. Sosyal psikolojide **bilişsel çelişki** diye bir tabir vardır. Birkaç istisna dışında dünya siyasetçileri de böyle bir ruh hali içindeler. Benzetmek gibi olmasın ama bana arkadaş dumanlar tüterken, kameralara "Her şey kontrol altında" diyen Saddam Hüseyin'in Enformasyon Bakanı'nı hatırlatıyorlar. O yüzden küçülme bir ütopya değil bence.

Bu arada hatırlayın, **Dünya Ekonomi Forumu**'nun bu yılki sorularından biri de **"Distopyan Bir Dünyaya mı Gidiyoruz"** idi. Biz bugünkü yaşam biçimlerimizle yaşadığımız gezegenin yapısını bozduk ve bu şekilde devam edemeyiz. Bugün **CIA** ve **Pentagon** bile geleceğe yönelik en büyük tehlike iklim değişikliği diyor.

Kumi Naidoo Kimdir

1965 yılında Güney Afrika'da doğan Kumi Naidoo Greenpeace Uluslararası Direktörü titrinin yanı sıra aynı zamanda bir insan hakları aktivisti olarak tanınıyor. Naidoo, **apartheid** rejiminin hüküm sürdüğü 70 ve 80'li yıllar boyunca "Yardımcı Eller Gençlik Örgütü"nde çalıştı. Henüz 15 yaşındayken kompozisyon ödevinde idolü olarak Nelson Mandela'yı yazdığı için liseden atıldı. Hocası Naidoo'yu azarlarken "Hepimizi Öldürtecek misin" diye bağıırıyordu. Bir süre yeraltında yaşamak zorunda kalan Naidoo, **Oxford**'da siyaset bilimi eğitimi alıyor ve Siyaset Sosyolojisi alanında doktora yapıyor. Apartheid rejimi yıkıldıktan sonra tekrar ülkesine dönen Naidoo, "**Yoksulluğa Karşı Küresel Eylem Örgütü**"nün genel sekreterliğine kadar yükseldi. Greenpeace'in ilk Afrikalı direktörü olan Naidoo aynı zamanda "İklim Eylemi İçin Küresel Kampanya" hareketine önderlik yaparak çevre ve yardım kuruluşları, dini cemaatler, sendikalar, bilim insanları ve insan hakları örgütlerinin katılımlarını da kapsayan etkinlikler örgütlemeye çalışıyor. Naidoo, 2011 yılında **Kuzey Buz Denizi**'ndeki sondaj çalışmalarını protesto etmek için **Cairn Enerji** şirketine ait bir petrol platformuna tırmandığı için hapis cezası aldı. Naidoo önce Danimarka'ya sınırıldı edildi, sonra Amsterdam'da serbest bırakıldı. Kumi Naidoo Greenpeace'in başına geçtiği ilk andan itibaren düşük karbonlu ekonominin sözcülüğünü yapıyor ve İklim Değişikliğiyle mücadele için konunun bütün taraflarıyla iletişim kurmaya özen gösteriyor.

Güney Afrika, Hindistan ve Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin sürdürülebilirlik ve yeşil iş konularına yaklaşımını nasıl buluyorsunuz?

Bence politikacılar artık silahlanma ya da uzay yarışı bir kenara bırakılmalı. Artık dünyada belirleyici olan yarış, **yeşil yarış** olacak. Bugün bunun farkında olan ülkelerden biri de **Çin**. Yenilenebilir enerjiyle ilgili çok büyük atılımlar yapıyorlar. Şu anda Avrupa'da kullanılan güneş panellerinin yüzde 90'ı Çin malı. Ayrıca Çin'de çok büyük bir rüzgâr enerjisi atılımı var. Güney Afrika, Türkiye ve Hindistan'da da yenilenebilir kaynaklarla ilgili hareketlenme var ama hem çok geç harekete geçtiler, hem de çok az yatırım yapıyorlar. Bu yüzden bu ülkelere, "Kömür ve nükleer gibi kaynaklara yatırım yapmayı bırakın, rotayı yeşil ekonomiye çevirin" diyoruz. Çünkü bütün bu ülkeler özellikle güneş potansiyeli konusunda çok şanslılar ve bu potansiyellerinin yüzde 1'ini bile kullanmıyorlar. Rüzgâr için de aynı geçerli. Bunun için bir an önce yeşil ekonomiye geçiş yapmalıyız, bunu yaparken de ekonomiyle ilgili, kapitalizmle ilgili refleks ve algılarımızı gözden geçirmeliyiz. Sürekli daha fazla pazar isteyen, kâr isteyen

zihniyetimizi değiştirmeli, gerçek ihtiyaçlarımızı bilmeli ve odadaki filin farkında olmalıyız. Çünkü şu anda üretilen malların yüzde 60'ından fazlasının ortadan kalkmasıyla insanlık ayakta kalır, üstelik daha mutlu bile olur.

Greenpeace uzun yıllardır iş dünyası ve çevre hareketi ile kurduğu denge konusunda eleştirilir. Bu yüzden çok fazla anti propaganda yapıyor. Siz bunu nasıl dengeliyorsunuz?

Biz şirketlerden ve devletlerden para almıyoruz. Gücümüzün büyük kısmı bu bağımsızlığımızdan geliyor. Bu gücümüz sayesinde en büyük şirketlerin CEO'larıyla toplantı alabiliyoruz. Tabii bu arada **eğriye eğri, doğruya doğru** diyoruz. Mesela, destekçilerimizin tepkisini çekmek pahasına, **Coca Cola**, bundan böyle soğutucularında bir seragazi olan **HFC**'yi (hidroflorakarbon) kullanmayacağını açıkladığı zaman bunu takdir ediyoruz. Dünyadaki hiçbir şirket kalıcı dostumuz ya da düşmanımız değil. Biz birlikte toplantı yaptığımız şirketler kötü bir şey yaptığında onları teşhir ederiz, yerden yere vururuz ama doğru tutum aldıklarında, gocunmadan bunu da ilan eder ve takdirlerimizi sunarız. ○

Eczacıbaşı'ndan Çevre Dostu Temizlik Ürünleri Green Care

Eczacıbaşı Grubu'nun sürdürülebilirlik konusundaki çalışmalarını hemen herkesin malumu. Bu adresten en son haber ise Eczacıbaşı Girişim'den geldi. Tana Professional tarafından üretilen ve Ecolabel, Nordic Swan, ISO 14001 gibi iddialı sertifikalara sahip Green Care markası altındaki çevre dostu temizlik ürünlerinin Türkiye distribütörlüğünü alan Eczacıbaşı Girişim'in Gebze'deki Üretim Tesisleri'nde de yeşil enerji ve su tasarrufu konusunda ciddi atılımlar yapılıyor. Tüm bu çalışmalarla ilgili sorularımızı, Eczacıbaşı Girişim Endüstriyel Pazarlama Müdürü Pelin Özbilgin yanıtladı.

Green Care serisi hakkında biraz bilgi verebilir misiniz?

Green Care ürünleri bizim Türkiye distribütörlüğünü yaptığımız **Tana Professional** markasına ait çevre dostu bir ürün serisi. Almanya merkezli bu şirketin sürdürülebilirlik çalışmaları, hammadde kullanımından ambalajlama ve nakliye kadar olan bütün aşamaları kapsıyor. Bütün bu özellikleri nedeniyle firmanın ürünleriyle uzun süredir ilgileniyorduk. Sonunda distribütörlük haklarını aldık ve 2012 yılının başında da ilk lansmanımızı yaptık. Satış ekibimizi bile daha yeni oluşturduğumuzu söyleyebilirim. Onun için, sürdürülebilirlik bağlamında gerçekten çok yeni bir ürün grubundan söz ediyoruz.

Genel temizlik, mutfak ürünleri ve özel ürünler gibi alt kategorileri bulunan Green

Green Care, AB'nin Ecolabel ve İskandinavya'da kullanılan Nordic Swan sertifikalarının yanı sıra, Avrupa Komisyonu'nun EMAS ve Uluslararası Sabun, Deterjan ve Bakım Ürünleri Birliği tarafından verilen AISE ve ISO 14001 sertifikalarını almaya hak kazanmış bir marka.

Care serisi ürünlerin yaşam döngüsündeki hammaddeler tamamen geri dönüştürülebilir malzemelerden oluşuyor. Ürünlerin ambalajları için de aynı şey geçerli. Green Care'in üretim aşamasında faydalanılan tedarikçiler de sertifikalı. Hatta bu tedarikçilerin tesislerinin yakın mesafelerde olmasına bile dikkat edildiğini biliyoruz. Hammadde olarak keten ve pamuk yağı gibi doğal maddeler kullanılıyor; içeriklerinde kullanıcıya zararlı herhangi bir kimyasal bulunmuyor. Zaten bu özellikleriyle Green Care, AB'nin **Ecolabel** etiketini, İskandinavya'da kullanılan **Nordic Swan** sertifikasını, gene Avrupa Komisyonu tarafından geliştirilmiş olan **EMAS**, Uluslararası Sabun, Deterjan ve Bakım Ürünleri Birliği tarafından verilen **AISE** ve **ISO 14001** sertifikalarını almaya hak kazanmış.

Diğer sertifikalar hakkında bilgimiz var ama EMAS ve AISE, çok iyi bilmediğimiz sistemler. Bunlar hakkında daha fazla bilgi verebilir misiniz?

Uluslararası Sabun, Deterjan ve Bakım Ürünleri Birliği (AISE) Avrupa'da bu sektörün resmi temsilcisidir. Söz konusu kurumun sürdürülebilirlikle ilgili çok sıkı kriterleri bulunuyor. Bu sertifikayı almaya hak kazanacak şirketler su

Green Care'in Püf Noktaları

- Sürdürülebilir ekonominin temel kriterlerinden biri de hammaddenin yeniden kullanımı. Bu yüzden Green Care ürünlerinde yenilenebilir hammaddeler kullanılarak, karbon ayakizi azaltılıyor. Şirket, ambalajlarda da geridönüşümlü malzeme kullanmaya özen gösteriyor.
- Tana'nın genel merkezinde satış ve dağıtım kanalında kullanılan araçlar yakıt tasarruflu olanlarla değiştirildi.
- AB-Ecolabel sertifikasyon sistemi, ürünlerin doğada 28 gün içinde yüzde 60 oranında çözünmesini talep etmesine rağmen, Green Care markası yüzde 70'in de üstünde çözünülebilirlik sağlayabildiğini açıklıyor.

ve atık miktarı, kimyasal güvenlik ve biyoçözünürlükle ilgili ciddi bir takım kriterleri karşılamak zorundalar. Tam ismi "Eko-Yönetim ve Denetim Şeması" olan **EMAS** ise 1993 yılında Avrupa Komisyonu tarafından geliştirildi. Gönüllü bir çevre yönetim belgesi olan EMAS,

kurumlara çevresel performanslarını sürekli geliştirme ve yönetme imkânı sağlıyor. EMAS'a kayıtlı olmak için, organizasyonların AB-EMAS yönetmeliklerine uymaları gerekiyor. Şu anda EMAS'a kayıtlı 4600'den fazla kuruluş ve 7900 tesis bulunuyor.

“Green Care’in lansmanını 2012 yılının başında yaptık. Satış ekibimizi bile daha yeni oluşturduğumuzu söyleyebilirim. Onun için, sürdürülebilirlik bağlamında gerçekten çok yeni bir ürün grubundan söz ediyoruz”

Gebze’de Çevre Dostu Üretim

Gebze Organize Sanayi Bölgesinde 9400 m2 kapalı alan üzerine kurulan ve yıllık 20 bin ton üretim kapasitesine sahip olan fabrikada, **Maratem** endüstriyel temizlik ürünleri, **Selin** ve **Egos** markalı ürünler ile diğer kişisel bakım ürünleri imal ediliyor. Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi FDA tarafından belirlenen İyi Üretim Uygulamaları’na (Good Manufacturing

Practices-GMP) uygun şekilde tasarlanmış olan Gebze Üretim Tesisi çevre dostu bir fabrika olma özelliği de taşıyor. Tesiste güneş enerjisi ve işlemden geçirilmiş yağmur suyu kullanılıyor. 2008 yılından beri hizmet veren fabrikada benzer işletmelere göre yüzde 50 daha az su kullanılıyor ve yüzde 50 daha az atık su oluşuyor.

Green Care’in diğer konvansiyonel ürünlerle karşılaştırıldığında bir ek maliyeti var mı?

Konvansiyonel ürünlere göre yüzde 3-5 fiyat farkı var ama müşterilerimize bunu hemen hemen yansıtmıyoruz diyebilirim. Bir de bizim müşterilerimiz, oteller ve restoranlar gibi üst düzey kurumlar olduğu için bunu çok fazla dert etmiyorlar. Özellikle oteller ve AVM’lerle çalıştığımız için, atıksu ve atık ambalaj konularında oldukça hassaslar.

Kurumlara Green Care ürünleri satarken nasıl bir danışmanlık hizmeti veriyorsunuz. Ürünlerin kullanımıyla ilgili dikkat edilmesi gerekenler neler?

Genellikle ürün hakkında eğitim verirken hangi yüzeyde hangi dozajların kullanılması gerektiği üzerinde duruyoruz. Ürünler daha çok endüstriyel temizlikte kullanıldığı için kullanıcılara verilen dozaj ekipmanları da satılan pakete dahil oluyor. Bulaşık ve çamaşır makinelerine yönelik dozaj ekipmanları da buna dahil.

Peki, sizlerin kendi tesislerinizde yeşil ürünler imal etmekle ilgili bir girişiminiz oldu mu?

Pamukova tesisimizde fosfatsız deterjan üretmek konusundaki çalışmalarımız halen devam ediyor. Fosfatsız deterjanların içerdiği aktif maddeler biyolojik olarak çözünebildiği için arıtma tesislerinde problem yaratmıyor ve her türlü çamaşırda, bütün sıcaklıklarda kullanılabilir.

Sürdürülebilirliğe yönelik ürünler ve yatırımlar biraz da talep kar müşteriler sayesinde şekilleniyor. Bu anlamda size de zorlayıcı talepler geliyor mu?

Özellikle dozaj azaltımı ambalaj atığı, su tasarrufu ve düşük sıcaklığa yönelik talepler geliyor. ○

TASARIMIN YEŞİL ZİRVESİ

EKODesign Konferansı bu yıl sadece yapı ölçeğinde değil dünyaca ünlü konuşmacıları ve konu başlıkları ile tasarımın her alanında sürdürülebilirliği tartışmaya açarak "yeşil tasarımı" gündeme taşıyacak, beşinci yılında mimarıktan moda, ürün tasarımından kentsel planlamaya, tüketici eğilimlerinden pazar araştırmalarına kadar tasarımın birçok alanına değinecek.

Konferans 12 Nisan - Workshop 13 Nisan 2012
9:00-17:00 9:00-17:00

"5 yıldır EKODesign'ı takip ediyorum, çünkü..."

And Akman, Y. İç Mimar/Yapı Biyoloğu

"Geleceğe devredilebilir mimari hareketleri sektörümüzle buluşturan son derece önemli bir platform."

[ecosistema urbano] José Luis Vallejo + Belinda Tato, Mimar ve Kent Plancıları

"Mimarlık, mühendislik, planlama, politika, teknoloji, malzeme, medya, toplum ve ekonomi alanlarından farklı izleyicileri bir araya getiren bu atmosferi ilham verici buluyoruz."

Emre Çamlıbel, İnşaat Y. Mühendisi

"Ekolojik dengeleri korumayı hedefleyen ve sürdürülebilir mimari çalışmalar yürüten sektör profesyonellerine ulusal ve uluslararası fikir ve uygulamalardan yararlanma fırsatı sağlıyor."

Ayşe Hasol Erkin, Y. Mimar

"Yeşil binaların, dünyada ve Türkiye'deki öncüleriyle bir araya geliyor ve yenilikleri izleyebiliyorum."

"Bu yıl EKODesign konuşmacıları arasındayım, çünkü..."

Prof. Dr. Tuncay Neyişçi, Orman Mühendisi

"Dünyayı ve yaşamı ciddiye alıyorum."

24H-Architecture Boris Zeisser + Maartje Lammers, Kurucu Mimarlar

"Dünyadaki ekolojik tasarım hareketine katkıda bulunmak istiyoruz."

Francesco Morace, Sosyolog

"Tüketim ve davranış eğilimlerini çalışmak adına İstanbul'un en ilginç ve yenilikçi laboratuvarlardan biri olduğunu düşünüyorum."

Prof. Dr. Pinar Mengüç, Makina Mühendisi

"Tabiatla uyum içinde tasarım ve mühendislik yapmanın doğanın kendisi olduğuna inanıyorum."

Ana Sponsorlar

Alt Sponsorlar

Hizmet Sponsorları

İletişim Sponsorları

Destekleyen Kurumlar

Bizi takip edin!
www.facebook.com/YEMEtkinlik
www.twitter.com/YEMEtkinlik #ekodesign2012

EKODesign Konferansı 2012 ile ilgili detaylı bilgi ve katılım için
www.ekodesignkonferansi.com

YEM YAPI-ENDÜSTRİ MERKEZİ

Güneş Enerjisi için 10 Önemli Sebep

Güneşin kendini nihayet göstermeye başladığı bu günlerde, EKOIQ dergisinde güneş enerjisi ile ilgili son yazımı yazıyorum, bundan sonraki yazılarımda ekoloji-ekonomi ilişkisinin günümüzdeki değişimi ile ilgili düşüncelerimi ve tespitlerimi sizlerle paylaşmak istiyorum. Bir önceki yazımda “güneş enerjisinin karşısındaki 10 önemli engeli sizlerle paylaşmıştım. Şimdi sıra güneş enerjisini tercih etmek için 10 önemli gerekçede. Güneş enerjisine geçmek için, devletin ve son kullanıcıların motivasyonları farklı olacaktır.

 Ateş UĞUREL

Güneş enerjisi konusundaki Türkiye ve dünyadaki gelişmeleri dünyanın en büyük iş sosyal ağı olan linkedin.com'da tartışıyoruz, orada solarbaba grubunu arayın ve üye olun. Bilgi paylaştıkça anlamlı ve işe yarar hale gelecektir.

1 İleri Demokrasiye Uygun: Çünkü Göküzü Herkesindir

Güneş enerjisi dünyanın her tarafında mevcut olan, belli coğrafyaların ve ülkelerin tekelinde olmayan tek enerji türüdür. Evet, daha az güneş alan yerler vardır, daha çok güneş alan yerler vardır. Bu biraz daha fazla güneş paneli kullanarak aynı enerjiyi elde edebileceğinizi gösterir sadece. Halbuki petrolünüz, kömürünüz, doğalgazınız ve hatta suyunuz, jeotermal kaynağınız yoksa yoktur, ancak ithal ederek bu kaynaklara ulaşabilirsiniz. Güneş enerjisinin dünyanın her ülkesine ulaşması, zaten aynı zamanda önündeki en büyük engeli oluşturuyor yıllardır. Dünyanın yüzde 80'i karanlık yüzde 20'si güneşli olsa bakın nasıl birincil enerji kaynağımız olmuştu bile. Bu sefer de Afrika'dan aldığımız güneş elektriğine gelen zamları konuşuyor olurduk, **Rus doğalgazı** yerine.

2 Yerli Üretim Yapılabilir:

ARGE Şansı da Var

Şu anda Türkiye'de enerji kaynaklarından elektrik üretimini sağlayan tüm altyapı ve ekipman ithal edilmektedir. Teknolojinin daha gelişeceğini ve hatta yeni güneş paneli teknolojilerinin önümüzdeki 10 yılda piyasaya çıkacağını öngörmek mümkün. Böylece hem hâlâ **ARGE** yapma imkanı, hem de gerekli pazar oluştuğunda ve doğru ortaklık yapıları kurulduğunda, yüzde 100 yerli üretime geçmek mümkündür. Tekerleğini üretip taktığımız bir arabaya nasıl yerli demek mümkün değilse, hücrelerini ithal edip montajını yaptığımız güneş paneline de yerli demek pek doğru değil.

3 Dağınık Güç ve Bağımsızlık Sağlar: Aynen İnternet Gibi

Güneş enerjisi merkezci bir enerji türü değildir, 100-200 MW'lık güneş santralleri yapmak da akılcı bir yaklaşım değildir. Temel felsefe küçük kurulu güçlere sahip onbinlerce güneş sisteminin şebekeye bağlanması, öncesinde de bağlandığı noktanın enerji tüketimini karşılamasıdır. Hızla geçilmesi gereken akıllı şebeke altyapısı ile birlikte aynen internet gibi bir **powernet** oluşturulması temel hedef olmalıdır. Böylece çok sayıda noktadan ve çok farklı kaynaklardan elektrik üretimi yapılacaktır. Bu tip bir arz güvenliği öncelikle devlet ve enerji politikaları, nihayetinde enerji bağımsızlığı için elzemdir.

4 Cari Açığı Kapatır: Bedava Yakıt

Güneş enerjisine uzun zamandır gerekli destekleri vermekten imtina eden devlet büyüklerimizin en büyük argümanlarından biri de cari açığı (ithalatı) arttıracacağı yönündeydi. Belki sistem fiyatlarının 4 EUR/W olduğu dönemlerde bu ekonomik olarak bir tartışma konusu olabilirdi, ancak bugünkü ve yarın ulaşacağımız fiyatlarla bu artık anlamını yitirmiştir. Teknolojisi yerli, yakıtı ithal bir enerji türünün cari açığa katkısı, teknolojisi ithal ama yakıtı yüzde 100 yerli ve bedava olan bir enerji türüne göre kat ve kat daha fazladır. Cari açığa sebep olan enerji çevrim teknolojisi değil, yakıt ithalatıdır. Tüm yenilenebilir enerji kaynakları cari açığın kapanmasında çok önemli rol oynarlar.

5 İstihdam Sağlar: MW Başına 60 Kişi

Güneş enerjisinin çok önemli bir dağınık güç olmasına bağlı olarak, en çok istihdamı bu enerji türünde yakalayabiliyoruz. Yerel hizmet verecek birçok güneş enerjisi firması, bunların lojistik ihtiyaçları, muhasebecileri, montajcıları, web sayfasını tasarlayanlar vs. derken MW başına 30-40 kişilik bir istihdamdan bahsediyoruz. Yani Türkiye için çok küçük bir hedef olan 1-2 GW'lık bir dağınık kurulu güçte bile 60 bin kişilik hiç de fena olmayan bir sayıya ulaşıyoruz. Diğer hiçbir enerji türünde böyle bir iş gücü ihtiyacı yoktur.

6 Pik İhtiyaçları Karşılama:

Özellikle Yazları

Türkiye'nin önümüzdeki yıllarda ve yazlarda en büyük problemi ortalama hava sıcaklığının 30 derece ve üstüne çıktığı gün sayısının artmasıyla birlikte iklimlendirmeye bağlı elektrik tüketiminin bu zaman diliminde hızla artması olacaktır. Rüzgârın esmediği, barajların boşaldığı ve hatta termik ve nükleer santrallerde üretime soğutma sorunları nedeniyle ara verildiği bu dönemde oluşacak anlık çok büyük enerji talebini minimize edecek yegane enerji kaynağı güneş olacaktır. Türkiye'nin yazlık pik enerji ihtiyacı ile güneş enerjisinin pik enerji üretimi birbirine denk gelmektedir.

7 Ölçeklenme Özelliği: "Az Güneş Enerjisi Lütfen"

Türkiye'ye özel bir durumdur, gittiğiniz köftecide "yarım inegöl" ve "az çorba" sipariş edersiniz. Açlığınız devam ettiği sürece (ve cüzdanınızdaki para yeterli ise) yarım porsiyon köfte daha alırsınız, hem de sıcak sıcak gelir. Güneş enerjisi bu konuda size benzer şekilde hizmet verecek tek enerji türüdür. Artık pek pahalı değil ama hâlâ pahalı mı geliyor, 100kW değil 50kW gücünde bir sistem kurun fabrika çatınıza, bakın nasıl çalıştığına. Performansından pek mi memnun kaldınız, fiyatı daha da mı ucuzladı, gidin bir 50kW daha kurun bir sonraki sene. Üç sene sonra fabrikanızı mı taşıyacaksınız, en fazla 1-2 günde sistemi sökün, yeni çatınıza takın.

8 Ölçeklenme Özelliği: “Az Güneş Enerjisi Lütfen”

Türkiye’ye özel bir durumdur, gittiğiniz köftecide “**ya-rım inegöl**” ve “**az çorba**” sipariş edersiniz. Açlığımız devam ettiği sürece (ve cüzdanınızdaki para yeterli ise) yarım porsiyon köfte daha alırsınız, hem de sıcak sıcak gelir. Güneş enerjisi bu konuda size benzer şekilde hizmet verecek tek enerji türüdür. Artık pek pahalı değil ama hâlâ pahalı mı geliyor, 100kW değil 50kW gücünde bir sistem kurun fabrika çatınıza, bakın nasıl çalıştığına. Performansından pek mi memnun kaldınız, fiyatı daha da mı ucuzladı, gidin bir 50kW daha kurun bir sonraki sene. Üç sene sonra fabrikamızı mı taşıyacaksınız, en fazla 1-2 günde sistemi sökün, yeni çatınıza takın.

9 Uzun Ömür ve Finansal Getiri: 25 Yıl Tıkır Tıkır

Bir sanayi ürününün çok uzun ömürlü olması pek de tercih edilen bir şey olmayabilir tüketim endüstrisi açısından. Şu anda bir güneş paneline verilen standart garanti süresi 25 yıldır. İçinde oturduğumuz evin en az 25 yıl ömürlü olmasını bekleriz, belki bir arabadan beklentimiz 10 yıldır. Yine mobilyalarımız için benzeri bir ömür beklentimiz olur. Onun dışında herşeyin bozulması, değiştirilmesi, bir üst modeline terfi edilmesi üze-

rine kurulu bir hayat içindeyiz hepimiz. Köpeğimizin veya sevgili kedimizin bile 12-14 yıllık ömrü olduğunu düşünürsek, bakım ihtiyacı sifıra yakın olan bir güneş enerjisine yatırım yapmak oldukça mantıklı gözüküyor. Bugün 8-9 yılda, yarım belki 5-6 yılda kendini amorti etme özelliği taşıyacak bir başka emtia hayatımızda pek mevcut değil. Para vererek aldığımız her şey, o an itibariyle değer kaybetmeye başlarken, satın aldığımız bir güneş enerjisi sistemi o an itibariyle size para kazandırmaya başlıyor. Bugün 15-20 yıldır çalışan birçok güneş kurulumu, en fazla yüzde 10 verim kaybı ile hâlâ sorunsuz şekilde elektrik üretmeye devam ediyor.

10 Mutluluk: Fazla Söze Gerek Yok

Bu hayat içinde çalışarak kazandığımız paraları çok farklı şekillerde harcıyoruz, bazen bir yaz tatili, bazen bir lüks araba, bazen bir giysi oluyor hayalimizdeki. Bunları almak için temel motivasyonlarımızın en önde geleni mutluluk. Diğer tüm dokuz sebebi unutabilir, sadece mutlu olmak, hem kendiniz hem de öldürmekte olduğumuz bu mavi gezegen için iyi bir şey yaptım demek için de, ömür boyu gurur duyacağınız bir temiz enerji yatırımı yapabilirsiniz. Pişman olmayacaksınız.

Türkiye’de Güneş Enerjisinden En Çok Para Kazanan 5 Sektör

- (1) Enerji, yapı ile ilgili fuarlar
- (2) Paralı seminerler
- (3) Reklam alan dergiler, internet siteleri
- (4) Fuar standı tasarlayanlar
- (5) Broşür, kartvizit basan matbaalar

Not: Bir gün Türkiye’de elbette bu listeye bir güneş enerjisi şirketi de girecektir.

5. ULUSLARARASI Güneş Enerjisi & Teknolojileri Fuarı

12 - 14 Nisan 2012
İSTANBUL FUAR MERKEZİ
www.solarexistanbul.com

PLATINIUM SPONSOR

GOLD SPONSOR

SILVER SPONSOR

DESTEKLEYENLER

SOLAREX

İSTANBUL

SOLAR & PV TECHNOLOGIES EXHIBITION

ihlas
Fuarcılık

0212 454 25 03
info@solarexistanbul.com

KOSGEB

BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TOBB
(TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ)
İZİN İLE DÜZENLENMEKTEDİR.

Balkan Talu
balkan@ekoIQ.com

Beyaz Saray'ın Çatısındaki Güneş Panelleri

2011 yılında da büyük enerji açığımız var demeyi başarmışız. 1977'de de ABD'de enerji açığı varmış. Ne mi yapmışlar? Beyaz Saray çatısına güneş paneli koymuşlar. Hem de ABD'nin 39. Başkanı Jimmy Carter'ın talimatıyla...

Biz daha çocuktuk, hatta buralar dutluktu, büyüklerimiz hep dediler ki enerji açığımız var. En son ne zaman kullanmışız bu cümleyi diye biraz internette gezeyim dedim. Şimdilik 2011 yılının Ocak ayında Enerji Dergisi'nde kömürcülük sanayisinin liderlerinden Torbapak Madencilik Yönetim Kurulu Başkanı Nurettin Aslan'ın verdiği demeci bulabildim. Haberin başlığı "Büyük Enerji Açığımız var". Aslan, bu açığın kömürle kapatulmasını istiyor. Diyor ki "Kömür etkin kullanılırsa enerji bu kadar pahalı olmaz"

Fosil yakıtlarla ilgili büyük sorun yaşayan ülkelerden biri de ABD tabii ki. ABD şu anda Çin'den sonraki en büyük enerji tüketicisi ve fosil yakıt bağımlısı olarak kabul ediliyor. ABD'nin enerji kaynaklarının yüzde 37'si petrolden, yüzde 21'i kömürden, yüzde 25'i de doğalgazdan sağlanıyor. Bu arada dünyadaki kaynaklar hızla tükendiği için ham petrolün varil başına fiyatı 100 doları geçmiş durumda. Bu yüzden yöneticiler ve uzmanlar kara kara düşünüyorlar.

Yönetici ve uzmanların sundukları reçeteler arasında Alaska'da da sondaj yapıp petrol çıkarmak dahi var. Küresel ısınma, buzulların erimesi, Alaska ve sondaj kelimelerini yan yana dizdiğinizde ise tuhaf hislere gark olmanız pekâlâ mümkün.

Bu noktada sizlere bir müjde verebiliriz. Bu konuda reçete yıllar önce yazılmış. Reçetenin girizgâhını huzurlarımıza sunuyorum: "Zaman,

bencil ya da çekingen olma zamanı değil. Kaynaklarımız hızla azalırken enerji taleplerimizde bir denge tutturmak zorundayız". Cümle şöyle devam ediyor: "Enerji tedarikimizin yüzde 75'ini oluşturan doğalgaz ve petrol kaynakları tükeniyor."

Bu cümleler eski ABD Başkanı Jimmy Carter'a ait. Carter bu sözleri 1977 yılında devletin enerji politikalarını anlatmak için yaptığı bir ulusa sesleniş televizyon kaydında sarf ediyor. 1977 yılında, 1973 OPEC ambargosundan kaynaklanan petrol krizinin etkileri devam ediyor haliyle. Diğer bir deyişle "ABD'de büyük bir enerji açığı var". O kadar ki ABD'de güneş enerjisine yönelik ilk ciddi yatırımlar 1977 yılında yapılıyor. Hatta Carter, Beyaz Saray'ın çatısına da güneş panelleri yerleştiriyor.

Carter henüz 1977 yılında çok önemli hedefler belirliyor. Evlerin yüzde 90'ında izolasyon yapılmasını öngörüyor. 2,5 milyondan fazla hanede güneş enerjisine geçilmesi ve benzin tüketiminin yüzde 10 azaltılması hedefleniyor. Yıllık ener-

ji talep büyümesinin yüzde 2'nin altına çekileceği söyleniyor. Jimmy Carter'ın 1977-1985 zaman dilimi için belirlediği hedefler bunlar. Jimmy Carter'dan sonraki başkan Ronald Reagan 1981 yılında işbaşına geliyor. Reagan'ın yaptığı ilk işlerden biri Beyaz Saray'ın çatısındaki güneş panellerini sökmek oluyor. Sonrasında da o dönem yardımcısı olan George H. W. Bush ve muhtelif petrol şirketlerinde hissedar olan diğer neocon'ların sesi giderek daha gür çıkmaya başlıyor. Bunun sonuçlarından biri de Kaliforniya'da sıfır emisyon yasasının ve General Motors'un elektrikli araba projesinin iptal edilmesi oluyor mesela. Ya da Irak'ta yaşananlar...

Evet, enerji gerçekten çok pahalı: Ekvador'da Chevron yüzünden 30 bin kişi yakınlarını çeşitli hastalıklardan kaybetti. Irak Savaşı'nda ölü sayısı 100 bini geçti ama illa dolar üzerinden bir maliyet çıkarılması gerekiyorsa, ABD merkezli Doğal Kaynakları Koruma Merkezi onu da yapmış. Merkezin araştırması, iklim değişikliğinin küresel maliyetinin 2025 yılında 271 milyar doları bulacağını öngörüyor. Kissadan hisse fosil yakıtlar, öyle zannedildiği gibi ucuz değil son derece pahalı bir kaynak aslında. Çare içinse 1977'ye, tekrar Beyaz Saray'ın çatısına dönmek gerekiyor; sonra da gerçekten barışçıl bir dünya hakkında yeniden yeniden düşünmek gerekiyor galiba.

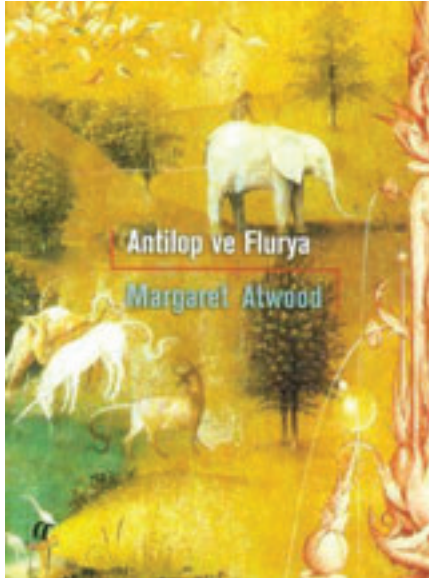
Son'un Başlangıcı

Daha çok kitap tanıtım ve eleştiri yazılarından tanıdığınız Heyzen Ateş de EKOIQ yazarlarının arasında katıldı ve ilk yazısında Zerdüşt'ten Margaret Edwood'a, Ursula Le Guin'den D. H. Lawrence'a uzanan büyük yazarların kaleminde "Son'un Başlangıcı"nı, yani edebi metinlerde katastrofinin ve tabii ki umudun izlerini sürdürdü...

 Heyzen ATEŞ

Adı yeni yeni konya da, çevreye duyarlılık edebiyatta yeni ortaya çıkan bir konu değil. Yüzlerce yıldır pek çok yazar doğa-insan ilişkisini ele alan metinler yazıyor. Özellikle de çevre felaketleriyle tasvir edilen kıyametlerin her yeni akımla yeniden kaleme alındığını görüyoruz. Patlayan **Vezüv**'ün koca bir şehri yok edişi, ortaçağda didaktik mesellere, Rönesans'ta acıklı aşk hikayelerine konu oluyor. Roma edebiyatında gökten ateş yağdığını anlatan destanlara rastlıyoruz. **Tufan** oluyor, gemiye hayvanları doldurup kurtaran adamın hikâyesi kalıyor geriye; Venedik'te veba salgını baş gösteriyor; yazarlar şehre hapsedilen ve yavaş yavaş ölen insanların kaderini yazıyor. Seller, depremler, hastalıklar, yarıdağ patlamaları, insanların ve insanlığın kaderini değiştiren doğa felaketleri... Hepsisi efsaneleşiyor elbette, hepsi edebiyata dönüşüyor.

Genel olarak bu anlatıların temelinde yatan şey hep aynı: İnsanlar bir yanlış yapıyor, uyarıldıkları halde bu yanlış düzeltmiyor ve sonrasında doğa tarafından ve/veya doğa aracılığıyla cezalandırılıyorlar. Ve tüm bunlar genelde bir krizden sonra ortaya çıkıyor. Çerçeve bu, bu olmasına da, onu ilk kimin belirlediğini söylemek güç. 3000 yıldır insanlar bir felaket beklentisi tutturmuştu gidiyorlar. Sürekli olarak birileri dünyanın sonunun yakın olduğunu yazıyor (şimdilerde bir de bilimsel verilerle destekleniyor bu iddialar), bu nedenle de "Son"un edebiyata tam olarak ne zaman girdiğini kestirmek güç. **Greg Garrard** gibi araştırmacılar, MÖ 1200'leri ve İranlı şair **Zerdüşt**'ü kaynak gösteriyorlar. (En azından doğadan kopmayla gelecek felaket kavramının tohumlarını onun ektiğini söylüyorlar.) MÖ 11'den sonra da pek çok yazar ve şair, çoğu aslında ekolojik olan bu felaketlere anlatılarında ve eserlerinde yer veriyor.

Margaret Atwood, "Antilop ve Flurya" romanıyla, ölümcül bir virüsün insanlığı neredeyse yok ettiği bir dünyada, genleriyle oynanmış bitkilerin ve hayvanların önlenemez yükselişini anlatarak büyük yankı uyandırdı.

Yani dile kolay 3 bin yıldır eskimeyen bir tema bu. Doğal olarak modern edebiyat eserlerinde de benzer distopyalara rastlıyoruz. İyi ama çevre felaketlerini veya eko-kıyametler sonrasında ortaya çıkan yeni dünyaları anlatan kitaplar arasında

neler var? İlk akla gelen **Margaret Atwood**'un "*Antilop ve Flurya*"sı. Roman, ölümcül bir virüsün insanlığı neredeyse yok ettiği bir dünyada, genleriyle oynanmış bitkilerin ve hayvanların önlenemez yükselişini anlatıyor. Atwood'un çizgisinin dışına çıkarak kaleme aldığı karanlık yapıtlarından biri (**Ursula Le Guin**'in Atwood'la yaptığı "Bu romanlara bilimkurgu demeli mi dememeli mi" kavgasına konu olan eserlerden de biri aynı zamanda). Zaten ikinci akla gelen yazar da az önce adını andığımız Le Guin. Le Guin aslında tüm yapıtlarında çevre duyarlılığını hissettiren bir yazar ama *Dünyaya Orman Denir*, bu meselenin altını çizdiği yapıtı. Konusu eminim hepimize tanıdık gelecektir: Dünya "gelişe gelişe" ağaç dahi olmayan bir gezegene dönüşmüştür. Derken insanlar evrene "medeniyet götürürken" **Athshe** adlı yemyeşil dünyayı keşfederler (Athshe, orman demek, kitabın adı buradan geliyor. Dünya "Doğa"dır demeye getiriyor yazar). Bu gezegenin ırkı doğayla uyum içinde yaşayan barışçı bir halktır. Ta ki dünyanın ahşap ihtiyacını gidermek ve gezegenlerini şehirlerle donatmak isteyen insanlara direnmek zorunda bırakılana kadar. (*Avatar*'ı hatırladınız, değil mi?) Tahmin edebileceğiniz üzere, *Dünyaya Orman Denir*, aslında eko-edebiyat denilen altbaşlığın modern başyapıtlarından biri.

Ama başta da belirttiğim gibi, çevreci temalar ve çevreci felaketler, edebiyatta insanların bu başlıkları/adları/tanımları icat etmesinden çok öncesinden beri var. İnsanlığın geleceği için endişelenen tüm yazarların, doğa-insan uyumuyla ilgili endişelerini işledikleri bir dönemde oluyor. Geçen yüzyılın en önemli isimlerinden **D.H. Lawrence**'ı düşünelim. Önde gelen ekolojistlerden **İvan Janik**'in incelemeleri, Lawrence'ın evren hakkında yaşadığı dönem için devrim sayılabi-

lecek düşünceleri olduğunu gösteriyor. (Gerçi sınıflar arası yasak aşkı sayfalara taşıyarak edebiyatta zaten ufak çaplı bir devrim yapmıştı, zamanı olsa bitkilere de el atacmış.) Üstelik Lawrence aslında botanikçi; "...entelektüel altyapısı doğa sevgisinden besleniyordu" dedirtecek kadar da iç içe bu konularla. Doğayı ne kadar iyi gözlemlediği zaten eserlerinde hemen kendini belli ediyor. *Gökkuşacağı*'nın birinci bölümü, göğün yerle birleşimini anlattığı bölüm bunun en güzel göstergelerinden biri: "Sonbahar rüzgârlarıyla gelen bir çıplaklık, kuşların yuvalarında gizlenmeye değer bir şey kalmadığını gözler önüne seriyor. Kuşlar çoktan uçup gitti. Artık ineklerin sütlerinin erkeklerin ellerine bulaştığı mevsimdeyiz." *Gökkuşacağı*'nın kahramanlardan **Ursula Brangwen**'in biyoloji dersinde yaşadıkları da bir diğer örnek: "Mikroskoptaki çekirdeği incelerken aniden zihninde bir ışık yandı. Sanki bilginin ışığıyla aydınlanan bir dünyaya adım atmıştı. Gördüğünün ne olduğunu anlamasa da mekanik enerjiden ibaret olmadığını biliyordu, oradaki kendini koruma arzusundan, kendi var etme ihtiyacından ötesiydi. Varoluşun sonsuzluğa uzandığının ispatıydı."

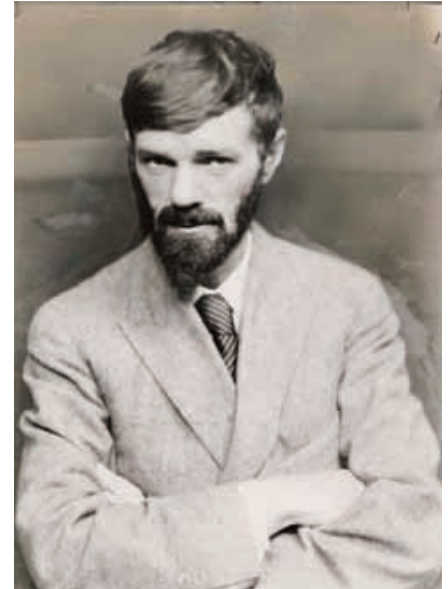
"İyi de kıyamet, üç kuşağın kadınlarını anlatan bir romanın neresinde?" dediğinizi duyar gibiyim. Hemen söyleyeyim, 1915'te yepyeni bir felaket edebiyatına kapıları açacak kilit cümlesinde: "İnsan dediğin, büyük bir hata. Kaybolup gitmeli." Şöyle tarif ediyor yazar, Ursula'yı örneğin: "İnsanlıkla ilgili çirkin gerçeği çok iyi biliyordu. İnsan ırkının sessiz sedasız yok olup gitmeyeceğine emindi. Önlerinde kirli bir yol vardı, çirkin ve çileli bir süreç..." Elbette Lawrence'ın doğaya dönüp, insana küsmesinde I. Dünya Savaşı'nın etkisi kaçınılmaz ama onun öfkesi, bugün bile yansımalarını gördüğümüz

müz türden.

Yine de bunca felaket tellallığının temelinde aslında karamsarlık değil, umut var. Bahsi geçen yapıtların çoğu uyarı amacıyla yazılmış, insanı doğayı sahiplenmeye, daha sorumlu davranmaya yönlendiren eserler. Gidişatın iyi olmadığını gören ama insanların değişebileceğine, sorumluluk sahibi varlıklara dönüşebileceğine ve dünyanın kurtarılabilmesine inanan yazarların bu değişime katkıları. **Schiller**'in lafını devşirecek olursak: "İnsan dediğin ya doğadır, ya doğayı arar." Galiba mesele, bu arayışta içten ve akıllı olmaktır... ○

Ursula Le Guin, "Dünyaya Orman Denir" romanıyla, D. H. Lawrence ise "Gökkuşacağı" eseriyle, doğa ile insan arasındaki ilişkiye ve muhtemel sorunlara dair esaslı sözler söylemeyi başarmış iki büyük edebiyatçı.

Caner Demir: “İklim Gönüllüleri Programı Geliyor”

Bugüne kadar Yurtiçi Kargo, Vodafone, Türk Traktör, Form Temiz Enerji, Dinamo İstanbul gibi birçok firmaya, sürdürülebilir enerji ve iklim servisleri hizmeti veren Demir Enerji Danışmanlık'ın kurucusu Caner Demir, Bölgesel Çevre Merkezi (REC) ile ortaklaşa sürdürecekları “İklim Gönüllüleri” (Climate Volunteers) Programı'nın müjdesini verdi söyleşimizde. Demir, “Böylece iklim, enerji ve seragazi konularındaki genel farkındalığı, büyük kurum ve kuruluşlar düzeyinden daha küçük ölçeklere, hatta bireylere indirebileceğiz” diyor.

Barış DOĞRU   Özgür GÜVENÇ

Demir Enerji Danışmanlık olarak ana faaliyetiniz konusunda bilgi verebilir misiniz?,

Demir Enerji, sürdürülebilir enerji ve iklim servisleri olarak nitelenebilecek bir alanda etkinlik yürütüyor. Bu konu Avrupa'da belki son 15-20, Türkiye'de ise herhalde son 5 yılın konusu. Kamuoyunda yeterli ivmenin yaratılabildiği, kamusal iradenin ağır ağır da olsa yerinden doğrulduğu(!), sivil alanda, özel sektör tarafında ise sektörel oluşumun başladığı, farklı hizmet alanlarının ayrışmaya başladığı, uluslararası firmaların radarına girmeye başladığımız, kalite ve standart konularıyla ilgili farkındalığın işaretlerini görmeye başladığımız bir dönemeç. Demir Enerji ekibinin yetişmesinde AB deneyiminin içinden geliyor olmasının önemini vurgulamak isterim. Kısaca hatırlarsak; AB'nin bu alandaki öncü ve en başarılı kurumlarından **Ecofys**'in iklim ve karbon danışmanlığı, enerji verimliliği, yenilenebilir enerji politikaları ve uygulamaları projeleri bizim de okulumuz oldu. Bu deneyimi onlarla birlikte Türkiye'ye taşımaktan hâlâ gurur duyuyoruz. Gerçekten de Türkiye'de birçok öncü çalışmaya imza attık, ilk büyük sektörel iklim stratejisi planlarını hazırladık, karbon ticaretinde öncülük yaptık, Türkiye'nin ilk **BREEAM** sertifikalı yeşil binalarına danışmanlık hizmeti verdik vb.

Bugün de Demir Enerji aynı konularda danışmanlık hizmeti vermeye devam ediyor. Türkiye'de akıl-fikir satmanın zorluklarını da düşünürseniz, bu konuda öncülüğün ne kadar meşakkatli olduğunu takdir edebilirsiniz. Şimdi de yeni projemizle karşınıza çıkmaya hazırlanıyoruz.

Nedir bu yeni proje?

Bir bakıma bunu ilk kez kamuoyuna açıklıyoruz. İklim, enerji ve seragazi konularında toplumun genel farkındalığını, bilgi ve görgüsünü yükseltmek, bu uyanışı büyük

kurum ve kuruluşlar düzeyinden daha küçük ölçeklere, hatta bireylere indirmek için “**İklim Gönüllüleri**” ya da “**Climate Volunteers**” programını başlatıyoruz. Dünya-daki mevcudiyetimizin çevresel, iklimsel etkilerini algılamak, ölçme yöntemlerini öğrenmek, tüm dünya ile aynı metrikler ve dil üzerinden anlaşmak, ayaklarımızı küçültecek önlemlerin neler olduğunu öğrenmek, farklı önlemlerin, hareketlerin etkilerinin farkında olmak, bununla ilgili bir girişimde bulunmak, mesele buralarda kilitleniyor. “İklim Gönüllüleri” adlı yeni projemiz ile bütün bu bilgilendirme, ölçme-değerlendirme-dengeleme hizmetlerini asıl olarak internet bazlı bir araç üzerinden vermeyi amaçlıyoruz. Bu alan pek çok ülkede oldukça gelişmiş durumda, Türkiye’de yeni ama hızla geliyor. Bizler de tecrübelerimiz doğrultusunda uluslararası standartlara uygun olarak geliştirdiğimiz hesaplama araçlarını geniş bir yelpazede kullanıcıların/çözüm ortaklarının hizmetine sunmayı planlıyoruz. Bu projeye Türkiye’nin bu konulardaki en saygın ve bilinen kuruluşlarından **Bölgesel Çevre Merkezi (REC)** ile birlikte adım atıyoruz. Yakın zamanda işbirliğimizi çeşitli vesilelerle duyuracağız.

Firma olarak şimdiye kadar hangi firmalarla çalışmalar yaptınız?

Daha önce de belirttiğim gibi, yıllarca pek çok öncü çalışma yaptık Türkiye’de. Şimdi de Demir Enerji olarak **Yurtiçi Kargo, Vodafone, Türk Traktör, Form Temiz Enerji, Dinamo İstanbul** ile birlikte çalıştık, çalışıyoruz. Türkiye’nin ileriye doğru bakan firmaları farklı düzeylerde enerji-iklim-seragazi konularını başdaştırarak, hesap verebilirlik, saydamlık programlarına başladılar. Bu konuda birçok uluslararası girişim mevcut.

Sadece firmalarla mı çalışıyorsunuz? Yerel yönetimler karbon salım

hesaplamaları konusunda hareketlendi. En son Kadıköy Belediyesi bir ilki gerçekleştirerek kurumsal seragazi hesaplamalarını bitirdi. Sizin böyle bir çalışmanız var mı?

Yine Ecofys döneminden “sürdürülebilir yerleşimler” konusunda birikimimiz var. Bildiğiniz gibi AB’de gerek ülkeler düzeyinde gerekse çerçeve programlarında çok öne çıkan konular bunlar. Biz de çeşitli proje ve programlar geliştiriyoruz. REC’in İklim Dostu Belediyeler Programı’ndan haberdarsınız. Zaten Kadıköy Belediyesi’nin seragazi envanterini de bu kurum üstlenmişti. Bu tür çalışmaların artacağını, yerel yönetimlerde iklim ve enerji bilincinin yükseleceğini düşünüyoruz.

Karbon emisyon hesaplamaları ne kadar zor sizce bir şirket için? Şirketler biraz da korkuyor bu işin büyüklüğünden. Gerçekten zor mu?

Aslında çok da korkulacak bir süreç değil. Şirket üst yönetiminin karbon ayakizi ölçümleme ve azaltma konularına vereceği destek, konu için şirketin farklı birimlerinden oluşturulmuş inanan bir ekip ve iyi bir süreç yönetimiyle başarılı olmamak mümkün değil. Öncelikle nerede

durduğumuzu ve nereye varabileceğimizi görmek yola çıkarkenki ilk işimiz olmalı.

Hangi aşamalardan geçiyor çalışma?

Genellikle üç aşamalı bir çalışma yürütüyoruz. Birinci aşama, Karbon ayakizi ölçümlemesi oluyor ve şu adımlardan oluşuyor:

- Metodolojinin belirlenmesi
- Operasyonel sınırların ve temel yılın belirlenmesi
- Veri toplama
- Modelin geliştirilmesi
- Karbon ayakizi ölçümleme ve referans durumun raporlanması
- Büyüme senaryolarının geliştirilmesi
- Hedef yılların belirlenmesi

İkinci aşama ise salım azaltım seçeneklerinin değerlendirilmesi. Bu aşama da, azaltım seçeneklerinin belirlenmesi ve seçeneklerin çevresel, teknik, ekonomik, ve operasyonel açıdan analiz edilmesinden oluşuyor. Üçüncü aşama ise salım azaltım yol haritasının oluşturulması olarak özetlenebilir.

Başka nelere dikkat edilmesi gerekiyor?

Şirket süreçlerini iyi anlamak ve

çalışmanın sınırlarını iyi belirlemek gerek. Sonrasında seçeceğimiz metodolojiyle proje kendiliğinden şekilleniyor. Envanteri çıkartırken veri toplama esnasında bir takım güçlüklerle karşılaşabiliyorsunuz ancak iyi bir organizasyon ve şirket çalışanlarını doğru yönlendirmeyle verimli sonuçlar almak çok kolay. Aslında buraya kadar anlattıklarım-dan da anlaşılacağı üzere, karbon ayakizi ölçümleme, farkındalığın ve bu konuda birşeyler yapmak istiyorum mesajını vermek demek.

Bunu bir adım öteye götürmek, azaltım için stratejiler geliştirmek, sektördeki yerini görmek üzere kıyaslamalar (**benchmark**) yapmak, çeşitli APG'lerle verimliliğini artırdığını, karbon ayakizini azalttığını izlemek istediğinde biraz daha zorlu bir süreç bekliyor firmaları. Şirket bu aşamaya geldiğinde yeni fikirlere ve değişime açık bir yönetim ve organizasyon yapısı önem kazanıyor. Bu aşamada şirketleri ikna etmek bizlere düşüyor. Çeşitli fayda/maliyet analizleriyle karbon ayakizini azaltmanın şirkete ve çevreye katkısını gösterdiğiniz vakit zaten bu desteği de alıyorsunuz.

Hangi sektörler için daha kritik sizce bu çalışmalar? Kimler hızla yol almalı?

Türkiye açısından hangi sektörlerin önemli olduğunu **Ulusal Bildirim Belgesi**'ne bakarak görebilirsiniz. Kural olarak enerjiyi yoğun tüketen, tükettiği enerji de yüksek seragazi salım potansiyeli olan sektörler önceliklidir. Örneğin ilk büyük çalışmayı çimento sektöründe yapmıştık çünkü bu sektör demir-çelikle birlikte salım konularında en önde gelen alanlardan biridir. Buna karşılık bir de kolay sonuç alınabilecek sektör ya da alt-sektörlere de bakmak lazım. Türkiye'de ekonomik olarak **KOBİ**'lerin önemini gözönüne aldığınızda bu alanda büyük bir potansiyel olduğu görülüyor. Türkiye'de

“Enerji verimliliği konusunda oldukça yol katedilmiş durumda ama rakamlara baktığınızda Türkiye'nin katma değer yaratmakta yüksek enerji harcadığını, ‘kirli büyüdüğümüzü’ söylemek sanırım mümkün”

yapılarda enerji tüketiminin yüzde 40'lara ulaştığı biliniyor, yine bu sektör de **“alçak dallardaki meyva”** tanımını hak ediyor. Yani göreceli olarak daha az maliyetli çabalarla, örneğin yalıtım, doğru mimari, güneş enerjisinin yaygın kullanımıyla, büyük aşamalar kaydetmek mümkün. Büyük, birbirine bağlı teknik sistemlerde değişim de zor oluyor, örneğin **ulaşım**. Buna karşılık, farkındalık artıyor, ölçmek ve öğrenmek için yarı sayılır. Uluslararası bağlantıları olan, görünürlüğü fazla olan, küreselleşmiş ürün ve hizmetlerin üreticilerinde farkındalık tabii ki daha yüksek. Öncü şirketlerin oralardan çıktığı görülüyor.

Peki, Türkiye'de hangi alanlarda hareketlilik görüyorsunuz? Ve genel olarak Türkiye'nin sürdürülebilirlik çalışmalarının düzeyi ve

gelişimi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Yukarıda belirttiğim gibi, uluslararası ortakları olan, gelişmiş pazarlara son ürün ihracatı gerçekleştiren ya da çok farklı nedenlerle bu konuyu öncelikli olarak ele alan firmalar ve sektörler var. Konuyu en baştan, **“toplam maliyetlerin düşürülmesi”** meselesi olarak ele almak da mümkün; enerji faturaları nedeniyle, oradan iklim bağlantılı konulara geçmek daha kolay oluyor. Ulusal düzeyde program hazırlığımızın özlediğimiz AB düzeyinden oldukça uzak olduğunu görmek mümkün. Yalnızca AB değil, yenilenebilir enerji düzenlemeleri ve yaygınlaşması, yerel inisiyatifler ve programlar konularında çok daha ileri düzeylere ulaşmamız lazım. Enerji verimliliği konusunda oldukça yol katedilmiş durumda ama rakamlara baktığınızda Türkiye'nin birim katma değer yaratmakta yüksek enerji harcadığını, **“kirli büyüdüğümüzü”** söylemek sanırım mümkün. Geleceğin iklim rejimiyle ilgili pozisyonumuzun daha net, uzun vadeli program ve hedeflerin yerinde, önümüzdeki on yıllarda iklim esaslı teknoloji transferinden daha çok pay almak için kararlı ve makul kamusal politikalar arıyoruz diyebilirim. ○

Üç Ekoloji; Gönüllü Sadelik, Ekolojik Yaşam

Ekolojik yaşam deneyiminin farklı boyutlarıyla tartışılmasının, mümkün olduğunu kanıtlama çabasından daha zor olduğunu kabul etmek gerek. Ekolojik yaşam ana başlığının altında ele alabileceğimiz organik üretim, ekolojik tarım, permakültür, kent tarımı, balkon bahçeciliği, geçiş kasabaları, vejetaryenlik, ekoköyler, kır komünleri vb. mevcut endüstriyel sistemin kirli havasının içinden sıyrılarak o kadar temiz bir koku yayıyorlar ki, bu denemelerin ve örneklerin politik anlamı üzerinde düşünmek ve tartışmak kolay olmayabiliyor.

Bu dosyanın da bu tartışmayı başardığını iddia etmiyoruz. Ama meseleye yepyeni bir perspektifle yaklaşan, yani ekolojik yaşamın mümkün olabilmesi geçirmemiz gereken ilk zihinsel dönüşümü gönüllü sadelik kavramı çerçevesinde tartışan ilk yazı başta olmak üzere, dosya yazılarının tartışmaya başlamak için bir deneme olduğu söylenebilir. Ekolojik yaşam bir ütopya da olsa, bir zorunluluk da, eleştirel bir yaklaşımı hak ediyor. Aslında bunu her şeyden önce ekolojik yaşam deneyimlerini başlatanlar, öncülük yapanlar ve hayatlarını adayanlar hak ediyor.

Üç ekoloji'nin bu sayısı, ekolojik yaşamın öncülerinden VİCTOR ANANIAS'ın değerli anısına adanmıştır..

“Başarının Ölçütü Artık Toplumsal Kârlılıktır” SÜRDÜRÜLEN’PR

“Anındalık çağını farkındalık çağına dönüştürmek!” Türkiye’de iletişim danışmanlığı alanında ilk sürdürülebilirlik raporu bu başlığı taşıyor. “Gelecek yönetimi için iletişim yönetimi” şiarıyla kurulduğu yıldan bu yana 150’nin üstünde markaya stratejik iletişim danışmanlık hizmeti vermiş olan N’PR’nin yönetim kurulu başkanı Nur Başnur’la bu raporu konuştuk.

Bir PR şirketi olarak Sürdürülebilirlik Raporu yayınlamak. Nasıl bir süreç? Bu noktaya nasıl geldiğinizi aktarır mısınız?

Bu uzun ve bilinçli adımların atılmasını gerektiren bir süreç. Bizim serüvenimiz 2005 yılında **ISO 9001-2000 Kalite Yönetim Sistemi Belgesi** almamızla başladı, diyebilirim. Bir yıl sonra Uluslararası İletişim Danışmanlığı Birliği’nin (ICCO) Danışmanlık Hizmeti Yönetim Standardı Belgesi’ni (CMS) aldık ve Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanmış olan **Küresel İlkeler Sözleşmesi’ni (Global Compact)** imzaladık. Bu insan hakları, insanca çalışma koşulları, çevreyi koruma ve yolsuzluk karşıtlığı gibi dört ana başlık altında, 10 evrensel ilkedен oluşan sözleşmeyle ilgili her yıl ilerleme raporları yayınladık ve bunları kamuoyuyla ve iş ortaklarımızla paylaştık.

2009 yılında N’PR Sürdürülebilirlik Ekibi kuruldu. Ve 2011’de de iletişim sektörünün ilk sürdürülebilirlik raporu olan **SÜRDÜRÜLEN’PR** yayımlandı. Bu rapor, dünyanın önde gelen raporlama kurumlarından **Küresel Raporlama Girişimi (GRI)** kıstaslarına göre hazırlandı.

Saniyorum, bu raporu yayınlatabilmek için çevreyle dost iş süreçlerinin yanı sıra, farklı başka yükümlülükler de söz konusu. Biraz bunlardan söz edebilir misiniz? Kesinlikle. İlk önce kurumsal profi-

le bakılıyor. Ne iş yapıyor, kurumsal yapısı ve raporlama dönemindeki değişiklikler, alınan ödüller gibi olgular belirtiliyor. Sonra enerji tüketimi, enerji ve kaynak tasarrufu, ürün ve hizmetlerin çevresel etkilerini azaltma faaliyetleri gibi çevresel performans göstergeleri sıralanıyor. İstihdamla ilgili eğitim, düzenli performans değerlendirmesi, personel devir hızı gibi kıstaslar ele alınıyor. Bunu zorla zorunlu çalıştırma, çocuk hakları, ayrımcılık yapmama gibi insan hakları performansı göstergeleri izliyor. Yolsuzluk karşıtı duruş ve müşteri memnuniyeti de ciddi olarak ele alınıyor.

Raporunuzda dikkat çeken bir sayfa da finansal performansınızla ilgili. 2008-2010 yılları arasındaki net dönem kârınızı ve net satışlarınızı da açıklıyorsunuz.

“Prof. Muhammed Yunus’un ülkemizi ziyaretinden sonra Bursa Gemlik bölgesindeki zeytinyağı üreticisi kadınlarla bağlantıya geçtik. Kadınların ürettiği zeytinyağını ZENNAN markasıyla kurumsal hediyemiz haline getirdik”

Bizim bütün hesaplarımız şeffaftır. 2010 yılında N’PR İletişim toplam 293.110,25 TL vergi, 142.915,56 TL SGK primi ödemiştir. Ayrıca bütün hesaplarımızı bağımsız bir denetleme kuruluşuna denettirdik.

Raporunuzda çalışma ortamıyla ilgili verilerin yanı sıra, bir de çalışanların gönüllülüğüne değiniliyor.

Küresel İlkeler Sözleşmesi’ni bütün paydaşlarımızın içselleştirmesi için çabalyoruz. Paydaşlarımızın en küçük birimini oluşturan çalışanlarımız da gönüllülük temelinde değişik projelerde faaliyet gösteriyorlar. Engellilere ücretsiz tekerlekli sandalye sağlanması çalışmalarını bir ilk oldu. Sürdürülebilirlik ekibimiz kurulduktan sonra da her çalışmamız gerek özel yaşamında, gerekse müşterileri nezdinde sürdürülebilir yaşamla ilgili pek çok etkinliğe imza attı.

Raporda bir ZENNAN’dan söz ediliyor. ZENNAN nedir?

Bu 2009 yılında başlattığımız “Mikro Krediden Makro Kadınlara” projemizin ürünü bir zeytinyağı markasıdır. Mikro kredi sosyal organizasyonunun kurucusu Prof. Muhammed Yunus’un ülkemizi zi-

20'ye 1 Kala N'PR İletişim'in Kilometre Taşları...

1993 - N'PR İletişim Ankara'da kuruldu.

2003 - N'PR İletişim İstanbul Ofisi açıldı.

2004 - İletişim Danışmanlığı Şirketleri Derneği'nin (İDA) 11 kurucu üyesinden biri oldu.

2004 - İletişim yönetimine dair farkındalığı artırmaya dönük olarak şirket çalışanları tarafından hazırlanan "N'PR Communication" adlı 3 aylık sanal bülteni yayınlanmaya başladı. "N'PR Communication"ın her sayısı 650 kişiye ulaşıyor.

2005 - ISO 9001: 2000 Kalite Yönetim Sistemi Belgesi olarak sektöründe ilkler arasına girdi.

2006 - Uluslararası İletişim Danışmanlığı Birliği (ICCO) tarafından yayınlanan Danışmanlık Hizmeti Yönetim Standardı (Consultancy Management Standard) belgesi alan 7 firmadan biri oldu.

2006 - Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan "Küresel İlkeler Sözleşmesi"ne (Global Compact) imza attı.

2006 - 37 ülkede 17 ofisi bulunan halkla ilişkiler ve iletişim ağı Whiteoaks International'ın kurucu üyesi oldu.

2009 - N'PR Sürdürülebilirlik Ekibi kuruldu.

2009 - Mikro kredi'den Makro Kadınlara projesini başlattı.

2009 - Kurumsal hediyeliği Zennan Zeytinyağları'nı hayata geçirdi.

2011 - İletişim sektörünün ilk sürdürülebilirlik raporu SÜRDÜRÜLEN'PR'ı yayınladı.

"Günümüz koşullarında başarının ölçütü artık finansal kârlılık değil, toplumsal kârlılıktır. Bugünün iş dünyasında önemli olan şirketlerin ekonomik getirilerinden ziyade, bu ekonomik getirilerin ne kadarını toplumsal getiriye dönüştürebildiğimizdir"

yaretinden sonra Bursa Gemlik bölgesindeki zeytinyağı üreticisi kadınlarla bağlantıya geçtik. Kadınların ürettiği zeytinyağını ZENNAN markasıyla kurumsal hediyemiz olarak iş dünyası profesyonellerimize ve sosyal paydaşlarımıza tanıttık. ZENNAN 2012'de hizmete girmesi planlanan Kaş Marina tanıtım etkinliğinde kullanılmak üzere ZENNAN Zeytinyağları özel bir tasarımla Makmarin'in hediyeliği oldu.

Son bir soru: Size, "kâr ediyor musunuz" diye soran oluyor mu?

Evet, bu soru soruluyor. Elbette kâr ediyoruz, yoksa firma ayakta kalamaz. Ama doğayı ve gezegeni felaketlerin eşiğine getiren agresif ve kural tanımaz bir iş yapma tarzımız yok. Dolayısıyla şirket olarak "başarı" tanımımız kâr maksimizasyonuna dayanmıyor.

Günümüz koşullarında başarının ölçütü artık finansal kârlılık değil toplumsal kârlılıktır. Bugünün iş dünyasında önemli olan şirketlerin ekonomik getirilerinden ziyade, bu ekonomik getirilerin ne kadarını toplumsal getiriye dönüştürebildiğimizdir.

Bu nedenle küresel kaynakların tükenme riskiyle karşı karşıya olduğumuz günümüzde "başarı"nın koşullarından birinin bize iş alanı sunan dünyaya kattığımız artı değerlerin niteliği ve niceliği olduğu inancındayız. Topluma ve dünyaya katkıda bulunmanın, sürdürülebilir iş alanı yaratmanın kurum kültürü olarak içselleştirilmesi gerektiğine inanıyor, sorumlu yönetim anlayışımız gereği önceliğimize sürdürülebilirlik ilkesini koyuyoruz. Amacımız anımsal çağını farkındalık çağına dönüştürmek. ○

Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi ve N'PR

BMKİS İlkeleri

N'PR Yaklaşımı

İnsan Hakları

1. İş dünyası ilan edilmiş insan haklarını desteklemeli ve bu haklara saygı duymalı
2. İş dünyası, insan hakları ihlallerinin suç ortağı olmamalı

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ni benimseyen N'PR, insan kaynağının en kıymetli varlığı olduğu bilinciyle, ortak akli besleyecek çalışma ortamları yaratır.

İletişim Danışmanlığı Şirketleri Derneği'nin kurucu üyesi olarak, IPR, IPRA, CERP ve ICCO tarafından benimsenen Meslek Ahlakı İlkeleri'ni benimser, uygular ve paylaşır.

Çalışma Standartları

3. İş dünyası çalışanların sendikalaşma ve toplu müzakere özgürlüğünü desteklemeli
4. Zorla ve zorunlu işçi çalıştırma uygulamasına son verilmeli
5. Her türlü çocuk işçi çalıştırılmasına son verilmeli
6. İşe alım ve işe yerleştirmede ayrımcılığa son verilmeli

N'PR iş ilkeleri gereği, anayasal bir hak olan işçilerin sendikalaşma hakkına saygı duyar, çalışanlarının her hakkını kanunlar çerçevesinde savunur ve destekler.

N'PR, hiç bir şekilde zorla ve zorunlu işçi çalıştırmaz. Her çalışanın grev, sorumluluk ve yetkinlikleri tanımlanmış olup, ihtiyaç duyulduğu anda bu kriterler güncellenir ve ilan edilir.

N'PR çalışanlarının tümü 18 yaşın üstünde ve hepsi Sosyal Sigortalar Kurumu güvencesi altındadır.

N'PR işe alım süreçlerinde hiç bir şekilde dil, din, ırk, cinsiyet ayrımı yapmaz ve yapmayacaktır. 2009 yılından beri yürütmekte olduğu toplumsal yatırım projesi Zennan Zeytinyağları ile çalışma ortamında kadınlara dönük negatif ayrımcılığın karşısında durur.

Çevre

7. İş dünyası çevre sorunlarına karşı ihtiyati yaklaşımları desteklemeli
8. Çevresel sorumluluğu artıracak her türlü faaliyete ve oluşuma destek vermeil
9. Çevre dostu teknolojilerin gelişmesini ve yaygınlaşmasını desteklemeli

N'PR sorumlu kurumsal vatandaşlık bilinciyle, çevresel atıklarını geri dönüşüm için düzenli olarak biriktirir, oluşturduğu N'PR Ormanı ile yıllık olarak hesapladığı karbon ayakizini siler.

N'PR kendisinin ve müşterilerinin iş süreçlerinin topluma etkilerini de gözetir. Sürdürülebilir bir dünya için ekolojik dengeyi koruyan, doğaya saygı duyan projeler geliştirir ve destekler.

N'PR ofislerinde enerji verimliliğini ön planda tutar, çevre dostu ürünler ve teknolojiler kullanır.

Yolsuzlukla Mücadele

10. İş dünyası rüşvet ve haraç dahil her türlü yolsuzlukla savaşmalıdır

N'PR meslek itibarını zedeleyecek tüm yolsuzluklarla savaşmayı taahhüt eder. Meslek Ahlakı İlkeleri gereğince sektöründe ortaya çıkabilecek her türlü haksız rekabet ortamıyla mücadele eder.

Sosyal İnovasyon Dertlerimizin Çaresi mi?

İyi bir fikirden daha iyi olan tek şey, hayata geçirilmiş iyi bir fikirdir. Doğru söze ne denir? Doğru fikirleri kuvveden fiile çıkarmak için 2011 Eylül'ünde yola koyulan Sosyal İnovasyon Merkezi'nin kurucusu Suat Özçağdaş, "Sadece bireysel ve toplumsal sorunlara çözüm arayan bir perspektifle yola çıkmadık. Sloganımızı bile 'insan, toplum ve gezegen için sürdürülebilir ve kaliteli bir yaşam' olarak belirledik" diyor.

✍ Barış DOĞRU   📷 Özgür GÜVENÇ

**İnovasyon genel olarak yabancı olma-
dığımız bir kavram ve yaklaşım. Peki,
Sosyal İnovasyon'un, genel inovasyon
başlığından nasıl bir farkı var?**

İnovasyon uzun zamandır gündemimizde olan ancak genellikle teknoloji, AR-GE ve iş dünyası ile ilişkili bir kavram. Sosyal inovasyon ise yenilikçi süreç, ürün ve kavramların toplumsal sorunların çözümünde kullanılması.

İnovasyon gelişme için çok önemli ancak kendi başına toplumsal sorunları çözme potansiyeline sahip değil. Hatta bazı durumlarda toplumsal sorunların kaynağı bile olabiliyor. Sosyal inovasyon ise belirli bir toplumsal sorunun çözümünde inovasyonun kullanılması perspektifi. Bu haliyle bakıldığında inovasyon, prosedürler, kurumlar, yasal süreçler, insan kaynağı ve mali kaynaklar gibi sorunun çözümünde katkı yapan unsurlardan bir tanesi.

En özet haliyle söylemek gerekirse, biz sosyal inovasyonu "**karşılanmamış toplumsal sorunlara yenilikçi çözümler üretmek**" olarak tanımlıyoruz. Bu toplumsal sorunlar, bireysel, sosyolojik, kültürel, ekonomik ve çevresel boyutlara sahip olduğu gibi çözümler de çok farklı özelliklere sahip. Bazen yeni bir ürün, hizmet veya program yaratmak; bazen bir program veya hizmeti sunmak için yeni bir strateji veya yaklaşım sunmak; bazen önceden ihmal edilmiş bir gruba ihtiyaçlarını karşılamak için yeni bir alan açmak; bazense yeni bir fikir, kurum, iş-

gücü kaynağı, organizasyon yapısı, süreç, politika ya da kaynak geliştirme ve iletişim çalışması sosyal inovatif süreçlerin gerçekleştirilebileceği yöntemler olabiliyor.

Kavram yeni mi kullanılmaya başlandı?

Aslında sosyal inovasyon kavramsal olarak görece yeni popüler olmasına rağmen oldukça uzun bir tarihi var. Sosyal inovasyon uygulamalarının insanlık tarihinin ilk dönemlerine kadar gittiğini söyleyebiliriz. Modern anlamda sosyal inovasyona ilişkin yaklaşımların kökenleri 1700'ü yıllara ve **Benjamin Franklin**'e kadar gidiyor. **Marx**, **Weber** ve **Durkheim** gibi sosyal değişim ile ilgilenen düşünürlerin ardından "yıkıcı yaratıcılık" teorisile inovasyonu sosyal değişim unsuru olarak ilk kez gören **Joseph Schumpeter** oluyor.

Bir terim olarak sosyal inovasyon 1960'larda **Peter Drucker** ve **Michael Young**'ın çalışmalarında görülüyor. **Michael Young**, Benjamin Franklin gibi birçok sosyal inovasyon projesini de hayata geçiren bir isim. Açık Üniversite, Tüketiciler Derneği, tüketicilere bilinçli seçimler yapma şansı veren "Which?" dergisi/web sitesi ve sosyal inovasyon alanında en önemli sivil toplum örgütlerinden biri olan **Young Vakfı**'nın da kurucusu. Sonuç olarak sosyal inovasyon, 1970'lerden bu yana kullanılan bir kavram. Ülkemizde ise ancak son yıllarda bilinmeye başladı.

Bize biraz da Sosyal İnovasyon Merkezi (SİM) ile ilgili bilgi verebilir misiniz?

Sosyal İnovasyon Merkezi, 2011 Eylül'ünde kuruldu. Özellikle 2011 yılının başından itibaren sivil toplum ve akademik alanda çalışan bir grup arkadaşımızın tartışma süreciyle şekillendi. Çok sayıda toplumsal, kültürel, ekonomik ve çev-

Peter Drucker, Michael Young ve Joseph Schumpeter, Sosyal İnovasyon düşünce ve yaklaşımının ortaya çıkışında, teorik çalışmalarıyla rol oynayan üç yaratıcı zihin olarak dikkat çekiyor. Ama yaklaşımın düşünsel temellerini, Marx, Weber ve Durkheim gibi öncü sosyologlara kadar götürmek gerektiğini düşünenler de var.

resel sorunlar yaşayan ülkemizde, sorunlara farklı boyutlarıyla birlikte bakabilecek, hem sivil toplumun enerjisini hem de akademik disiplini getirebilecek bir sosyal inovasyon merkezi kurulmasının yararlı olacağı görüşü oluştu. Kurucuları arasında Türkiye'nin önemli sivil toplum örgütlerinde görev yapmış arkadaşlarımız olduğu gibi akademik bir kariyere sahip öğretim üyesi arkadaşlarımız da var.

"Çevre ve sürdürülebilirlik" tüm bu sosyal inovasyon çalışmaları içinde nerede duruyor?

Gezegemimizin ciddi ekolojik sorunlar yaşamının öncesinde -hatta yavaş yavaş içinde- olduğu bir sır değil. Gerek çevreci örgütler ve aktivistler, gerekse bilim insanları neredeyse her gün bizi uyarıyorlar. Sosyal İnovasyon Merkezi'ni kurarken sadece bireysel ve toplumsal sorunlara çözüm arayan bir perspektifle yola çıkmadık. Sloganımız bile "insan, toplum ve gezegen için sürdürülebilir ve kaliteli bir ya-

şam". Gezegen için sürdürülebilirlik dediğimizde ilk başta yadırgandığını söyleyebilirim. Ancak biz buna inanıyoruz. Bazen gezegen için bir şeyler yapmayı insan ve toplum için çalışmanın bile önüne koymanız gerekebilir. Çünkü insan ve toplum için yaptığımız şeyler, gezegenin sürdürülebilirliği için tehlike doğuruyor olabilir. Genel olarak çevre ve sürdürülebilirliğin maliyetli olduğu yönünde, çoğu zaman yanlış olan bir kanı var. Oysa sosyal inovatif bir yaklaşımla bir yandan çevresel etkinizi azaltabilir, bir yandan da maliyetlerinizi kontrol edebilirsiniz. Çoğu kurum ve şirket, üretim ve operasyon süreçlerini bildikleri biçimde yapma eğilimindedir. Oysa ihtiyacımız olan şey, yapıp ettiklerimizi başka türlü gerçekleştirmenin mümkün olup olmadığını işletmenin tüm unsurları ile birlikte gözden geçirmek. Çoğu zaman bu bütünlükçü gözden geçirme süreci ile aslında birçok çevresel ve hatta mali etkinin kolayca azaltılabileceğini görmek mümkün.

Bu arada önemli olan en temel unsurlardan biri de aslında şu. Bugün faaliyetlerini anlamlı bir oranda çevresel etki ve sürdürülebilirlik üzerinden yeniden yapılandırmayan kurumların uzun vadede yaşama şansları yok. Çünkü bir kurumun içinde bulunduğumuz iletişim çağında gezegene ve yaşam kalitesine zarar vererek müşteri memnuniyeti ve aidiyeti sağlaması imkansız. Önünde sonunda büyük bir kriz ve eğer ayakta kalmayı başırsanız büyük bir yeniden yapılanma maliyeti sizi bekliyor demektir. Oysa sosyal inovatif bir kurum yapısı oluşturmak bu maliyeti zamana yayabilir ve ortaya koyduğunuz gelişmeler kısa vadede size her açıdan önemli getiriler sağlayabilir. Bu noktada, kurum yöneticilerinin bugüne kadar çalışmaya alıştıkları benzer perspektife, kaygılara ve alışkanlıklara sahip profesyonellerin yanına süreçlere farklı açılardan bakabilen uzmanlar eklemeleri acil sorumluluklardan biri.

Peter Senge, “Şirketler yaşayan organizmalardır, biz sürekli mekanikerler getirmeye devam ediyoruz ama ihtiyacımız olan bahçıvanlar” diyor. Biz Sosyal İnovasyon Merkezi olarak şirketlere nasıl dışarıdan audit firmalarıyla çalışıyorlarsa çevresel etki ve kurumsal sürdürülebilirlik konularında da kurum dışı destek almalarını öneriyoruz. Gerekliliği geliştirmeleri ve uygulamaları yapıp yapmayacakları kendilerine

kalmış ama acı da olsa gerçekleri duymak çok işlerine yarayabilir. Üstelik ortaya çıkabilecek çözüm önerilerinin aslında kolaylıkla alınabilecek kararlara dayandığını ve çok da maliyetli olmadığını gördüklerinde, hatta bazı durumlarda verimliliği artırarak ekonomik yararlar getirdiğini gördüklerinde, bu süreci yaşamadıkları yıllara hayıflanmaları olasılığı çok yüksek. Gerçek anlamda bir kurumsal sorumluluk, kurumsal sürdürülebilirlik stratejisine geçişle mümkün.

“İnsan, toplum ve gezegen için sürdürülebilir bir yaşam” sağlamak adına, SİM ne tür proje ve çalışmalara imza atıyor?

SİM, sosyal inovasyonu başlıca dört temel alanda ele alıyor. Bunlardan ilki biraz önce çevre ve sürdürülebilirlik ilişkisine yönelik sorunuza verdiğim yanıtın muhatabı olan şirketlere yönelik “**Kurumsal Gelişim**” alanı. Bu alanda kurumların (ağırlıklı olarak şirketlerin) sosyal inovatif süreçleri içselleştirmiş ve

“Biz Sosyal İnovasyon Merkezi olarak, şirketlere nasıl dışarıdan audit firmalarıyla çalışıyorlarsa çevresel etki ve kurumsal sürdürülebilirlik konularında da kurum dışı destek almalarını öneriyoruz”

kendi doğası haline getirmiş sürdürülebilir organizasyonlar olmasını hedefliyoruz.

Bu kapsamda ikinci çalışma alanımız **Kurumsal Sosyal Sorumluluk**. Maalesef ülkemizde kurumsal sosyal sorumluluk (**KSS**) denildiğinde aklımıza hemen bir proje yapmak ve iletişim ajansımızın katkısıyla bunu iletişim ajansımızın katkısıyla bunu kitlelere duyurmak geliyor. Ben bunu her şeye rağmen toplumsal yararları olan ama kurumlar için uzun vadede iletişim aktivitesinden öteye geçemeyecek bir çalışma olarak görüyorum. KSS alanında asıl olan şey, yarattığınız toplumsal, ekonomik ve çevresel etkinin maksimize edilmesi, varsa bu alandaki olumsuz maliyetlerinizin azaltılması hatta mümkünse sıfırlanması. Bu süreci yürütürken de tüm çalışanlarınızı ve paydaşlarınızı sürece dahil etmeniz. Böylesi bir KSS uygulaması yalnızca size olumlu bir imaj yaratmaz, aynı zamanda kalıcı etkileri olan, çalışanlarınız ve paydaşlarınızla daha fazla olumlu etkileşime girdiğiniz bir çalışma biçimini de beraberinde getirir. Özellikle **Kurumsal Gönüllülük** gibi programlarla beslendiğinde gerçekten harika sonuçlar elde edilebiliyor.

Üçüncü alana gelirsek...

Sosyal İnovasyon çoğu zaman sosyal girişimcilerle iç içe bir kavram. **Sosyal girişimciler**, bugün karşı karşıya bulunduğumuz sorunların çözümüne, gerçekleştirdikleri sosyal inovasyon projeleriyle katkı yapma iddiasında olan bireyler. Sosyal girişimcilerin gerçekleştirdikleri her proje, yalnızca ele alınan sorunun çözümüne katkı yapmıyor, aynı zamanda o sorunun ortaya çıkmasına neden olan tutum, algı, davranış ve yöntemleri de değiştiriyor. Sosyal girişimcilik ülkemizde ve uluslararası arenada son yıllarda oldukça popüler bir kavram. Ancak çok çeşitli nedenlerle ülkemizde henüz istenilen düzeyde değil. SİM de bir

sosyal girişim olarak kuruldu. Bu nedenle sosyal girişimciliğin tanınması, sosyal girişimlerin ve sosyal girişimcilerin desteklenmesi önemli hedeflerimizden ve çalışma alanlarımızdan biri.

Son olarak, sosyal inovasyon süreçlerinin önemli geliştiricilerinden ve uygulayıcılarından biri olan sivil toplum örgütleri var. SİM bünyesinde çok sayıda deneyimli sivil toplum kurucusu ve çalışanı var. Sahip olduğumuz bu deneyimi STK'ların gönüllülük, yönetim, proje uygulama, izleme ve değerlendirme gibi örgüt ve yönetim kapasitesini geliştirecek yapısal çalışmalar yapmak ve insan kaynağını geliştirecek eğitim programları uygulamak yönünde değerlendiriyoruz. Yine son zamanlarda oldukça yaygınlık kazanmaya başlayan sosyal sorumluluk derslerinin ve uygulama merkezlerinin geliştirilmesi konusunda üniversitelerle işbirlikleri yapmayı önceliklerimiz arasında görüyoruz.

Sosyal inovasyon konusunda işbirliği içinde olduğunuz kurum ve/veya STK var mı?

Aslında Sosyal İnovasyon Merkezi kavramsal olarak yeni bir alanda çalışmasına rağmen, bu alandaki boşluğun da etkisiyle önemli projelerde yer aldı ve almaya da devam ediyor. **Bilgi Üniversitesi, IYF, SLF ve TEGV** ile birlikte son iki yıldır **Bilgi Genç Sosyal Girişimciler Ödülleri** kapsamında 18-29 yaş arası sosyal girişimcilere ödül veriyor. İki aşamalı bir seçim süreciyle belirlenen gençlerin eğitimleri SİM tarafından gerçekleştiriliyor. Sosyal girişimcilik ve özellikle genç sosyal girişimcilere yönelik çok önemli bir boşluğu dolduran bu projede önümüzdeki dönemde daha fazla gencin bu yarışmadan haberi olması için de farklı çalışmalar içine girmeyi planlıyoruz.

Geride bıraktığımız dönemde çeşitli sivil toplum örgütleriyle gerçekle-

tirdiğimiz kapasite geliştirme çalışmaları oldu. Çok yakında ülkemizin önde gelen iki sivil toplum örgütünün gönüllülük kapasitesinin geliştirilmesine yönelik projelere de başlıyoruz.

STK'ların yanı sıra şirketler de işbirliği yaptığımız kurumlar arasında. İlk olarak **Roketsan** ile yapmış olduğumuz bir eğitim çalışmasıyla başladık. Bu aralar KSS ve Kurumsal Gönüllülük alanında işbirliği yapacağımız diğer bazı şirketlerle de görüşmelerimiz sürüyor. Onları da gerçekleştğinde paylaşmaktan mutluluk duyacağız.

Ekleme istedikleriniz...

Einstein'in çok beğendiğim bir sözü var; **"Karşı karşıya olduğunuz önemli sorunları, onları yarattığınız düşünce düzeyinde kalarak çözeceksiniz"** diyor. Yaşadığımız toplumun, ülkenin ve gezegenin çok sayıda sorunu olduğu hiçbirimiz için bir sır değil. Karşı karşıya bulunduğumuz sorunların çözümü ancak yenilikçi yöntem, süreç, ürün ve projelerin geliştirilmesiyle mümkün.

Sosyal İnovasyon Merkezi, dünyada on yıllara dayanan deneyime sahip pek çok örneği olmasına rağmen,

Suat Özçağdaş Kimdir?

1997 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nden mezun olan Suat Özçağdaş, **Uluslararası Kızıllaç-Kızıllaç Dernekleri Federasyonu (IFRC), Türkiye Kızıllaç Derneği (Kızıllaç) ve Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV)** gibi büyük çaplı sivil toplum örgütlerinde yöneticilik yaptı. Kızıllaç-Kızıllaç kariyeri boyunca **Türkiye, Kosova ve Endonezya** gibi ülkelerde psikososyal destek programları kurdu ve yönetti.

Çalışmalarını son yıllarda sosyal girişimcilik ve sosyal inovasyon alanlarında yoğunlaştıran Özçağdaş, **Bilgi Üniversitesi, Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı, Uluslararası Gençlik Vakfı (IYF) ve Sylvan/Laureate Vakfı** ortaklığında ilki geçen yıl verilen **Bilgi Üniversitesi Genç Sosyal Girişimciler Ödülleri**'nin mimarlarından da biri. Suat Özçağdaş halen, kurucusu olduğu Sosyal İnovasyon Merkezi (SİM) aracılığıyla, Sosyal Girişimcilik, Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Gönüllülük, Sivil Toplum Kapasite Geliştirme ve Kurumsal Gelişim alanlarında sosyal inovasyon çalışmaları yapıyor ve bu alanlarda toplumsal araştırmalar, veri tabanları ve yayınlar hazırlıyor.

ülkemizde önemli bir toplumsal boşluğu doldurmak üzere ilk kez kurulmuş, genç bir merkez. Karşı karşıya bulunduğumuz sorunların çözümü için büyük bir enerji ve tutkumuz, deneyimli ve yetkin bir kadromuz var. Kuşkusuz bunlar yalnızca bizim sahip olduğumuz özellikler değil. Eminim okuyucuların büyük bir kesimi de çok çeşitli yenilikçi fikir ve projelere sahip. Burada asıl olan harekete geçmek. İyi bir fikirden daha iyi olan tek şey, hayata geçirilmiş bir iyi fikir. Bu röportajın, okuyucuları önemsedikleri toplumsal sorunların çözümüne yönelik harekete geçmelerine katkı yapmasını umuyorum. Biz birlikte çalışmaya hazırız. ○

T.C. Orman ve Su İşleri Bakanı Vey-
sel Eroğlu, kamuoyunda 2-B olarak
bilinen orman vasfını kaybetmiş
alanların yüzölçümünü 317 bin hek-
tar olarak açıkladı.

Amerikan Havacılık ve Uzay Daire-
si (NASA), bu yıl Avrupa'da Tuna
Nehri ve Venedik kanallarının bile
donmasına neden olan aşırı soğuk-
ların "Rus Kışı" adı verilen bir ik-
lim döngüsünün sonucu olduğunu
açıkladı. Buna göre, kış aylarında
Sibirya üzerindeki yüksek basınçlı
atmosfer kütleleri Kuzey Rusya üze-
rinde dolaşüyor ve aşırı soğuk ile
karı tetikliyor.

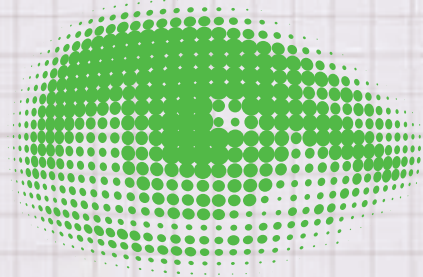
Antalya'nın Kemer ilçesine bağlı Çı-
ralı Köyü sahilinde yapılması plan-
lanan mesire alanı ve otel inşaatına
karşı mücadele eden **Çıralı Köyü
halkı**, başlattıkları imza kampanya-
ları ve eylemlerle gündem yarattı.
Valilik, skandalın ortaya çıkması ve
bölge halkının olayın peşini bırak-
maması üzerine "şimdilik" geri adım
atmak zorunda kaldı.

Zimbabve'de, nesli tükenmek üze-
re olan kaplumbağaları kesip yiyen
dört Çinli gözaltına alındı. Hay-
vanlara Yapılan Zülmü Engelleme
Topluluğu'ndan (ASPCA) yapılan
açıklamada, zanlıların, nesli tüken-
me tehlikesiyle karşı karşıya olan **40
kaplumbağayı** öldürdüklerini kabul
ettikleri kaydedildi.

Kamerun'daki bir ulusal parkta
kaçak avlananların, dört haftada
en az **200 fili öldürdüğü** bildirildi.
Uluslararası Hayvanları Koruma
Fonu'ndan yapılan açıklamada, fille-
rin, dişleri için **Kamerun**'un komşu-
su **Sudan**'dan gelen avcılar tarafın-
dan öldürüldüğü iddia edildi.

Son yılların en şiddetli soğukları-
nın ve kar yağışının etkilediği Orta
Avrupa'da, Ukrayna ve Afganistan'da
yüzlerce insan donarak öldü.

GÖZÜMÜZDEN

KAÇMAYANLAR

Sebepten "Rus Kışı" imiş; kalkan
avlamada rekortmeniz;
kim dört haftada 200 fili
öldürebilir? Milli Park'ta nasıl
HES yapılır?

 Gözde İVGİN

Greenpeace eylemcileri, Kuzey Kut-
up Bölgesi'nde petrol sondajı yapa-
cak olan ve **Shell** için çalışan petrol
arama gemisini Yeni Zelanda'daki
limandan ayrılmadan durdurdu. Eylem-
cilerinin arasında **Zeyna** dizisiyle
tanınan Yeni Zelandalı oyuncu **Lucy
Lawless** da bulunuyordu. Polis, dört
gün gemide gösteri yapan protesto-
cuları kuleden indirerek tutukladı.
Lucy Lawless ve arkadaşları, Kuzey
Kutbu'ndaki petrol arama çalışmalarına
dikkati çekmek amacıyla Tara-
naki Limanı'ndaki **Noble Discoverer**
gemisinin 53 metrelik sondaj kulesi-
ne tırmanmıştı.

Kastamonu İdare Mahkemesi, **Çatal-
zeytin İlçesi**'nde yapımı planlanan
Yunuslar Regülatörü ve Hidroelekt-

rik Santral Projesi ile ilgili Kastamo-
nu Valiliği'nin verdiği izni iptal etti.

Türkiye'nin en eski milli parkı olan
Munzur'a yapılan HES, 15 yıl sonra
bir çevreci avukatın girişimleri sonu-
cunda fark edildi. Milli Park'a HES
izni verilen dönemin kamu görevli-
leri hakkında dava açıldı. Dönemin
**Tunceli İl Çevre ve Orman Müdürü
Mehmet Ali Arguç** ile yardımcısı **Ali
Haydar Gürsönmez** hakkında, 3 yıla
kadar hapis cezası isteniyor.

Hattat Holding'e ait **Hema Endüstri
AŞ**'nin Bartın-Amasra'da **Çinli AVIC
International** ile ortak bir termik
santral kurmak için anlaşma imza-
ladığı duyuruldu. Haber, Amasra'da
tepkilere neden oldu. Amasralılar bir
basın açıklamasıyla, kendilerine rağ-
men termik santral yapılamayacağını
dile getirdiler.

Sağlık Bakanlığı yoksul ve işsiz
yurttaşların para karşılığında denek
olarak kullanılmaya zorlandıklarını
kabul etti. Sağlık Bakanı **Recep
Akdağ**, gönüllü kobaylara ulaşım ve
yemek masraflarının dışında çalışma
günü kayımdan doğan gelir azalma-
sına ilişkin "makul oranda ödeme ya-
pıldığını" itiraf etti ve bununla ilgili
yasal altyapının 80 yıllık bir geçmişe
sahip olduğunu ifade etti.

Hatay'da etkili olan sağanak yağış
nedeniyle **Asi Nehri** taşıtı. Sular al-
tında kalan pek çok köyle iletişim
kesildi, hayvanlar telef oldu.

Samsun'un Terme ile **Ordu**'nun
Ünye ilçesi sınırındaki **Akçay köyün-
de** OMV şirketinin mahkemenin yü-
rütme durdurma kararına rağmen
inşa ettiği **Termik Santral**'a karşı
eylem yapıldı. Eyleme, Türkiye'nin
çeşitli yerlerinden sivil toplum örgüt-
leri de destek verdi.

Greenpeace eylemcileri, Gıda Tarım
ve Hayvancılık Bakanlığı önünde

inek kostümleriyle ‘GDO mu? Yemezler!’ yazan pankartlarla, GDO yönetmeliğinde yapılan değişikliği protesto etti.

Artvin Şavşat’taki Papart Vadisi’ne yapılmak istenen 4 HES ile ilgili Danıştay tarafından ‘projenin iptali’ kararı verildi.

“Kuş gribi”nin sanılandan daha yaygın ancak daha az öldürücü olabileceği belirlendi. New York’taki Mount-Sinai Tıp Fakültesi’nden bilim insanları, dünyada söz konusu hastalığa yakalandığını bilmeden hastalanan milyonlarca kişi olabileceğini açıkladı.

Kozmetik ürünlerinin bilinçli kullanımını için harekete geçen Sağlık Bakanlığı, firmaları, ambalajların üzerindeki tüketiciye yönelik bilgilerin kolay okunabilir olması konusunda uyardı. Özellikle ithal ürünlerde Türkçe etiket bulunmaması eleştiriliyor. Türkçe etiketi olmayan ürünle karşılaşanların, bu ürünleri piyasaya süren firmalarla ilgili Sağlık Bakanlığına şikâyette bulunmalarını istendi.

220 bilim insanı tarafından iki yılda tamamlanan “Aşırı Hava Koşulları Özel Raporu”na göre, 21. yüzyılda aşırı soğukların görülme sıklığında azalma, aşırı sıcaklıkların görülme sıklığında ise yüzde 99-100 olasılıkla dünya çapında bir artış yaşanacak.

İngiltere’deki Bristol Üniversitesinden Profesör Andy Ridgwell ve meslektaşlarının yaptığı araştırma, atmosferdeki artan karbondioksit oranı nedeniyle okyanusların çok daha asitli hale geldiğini gösterdi. “Science” dergisinde yayımlanan çalışmada, sonuçların okyanusların asitleşme hızının 56 milyon yıldan bu yana en az 10 kat fazla olduğunu gösterdiğine dikkat çekildi.

ABD’nin orta batı ve güney eyaletlerini etkisi altına alan kasırga ve hortumlarda 50 den fazla kişi hayatını kaybetti. Hortumlar özellikle Kentucky, Indiana, Ohio ve Alabama eyaletlerinde etkili oldu.

İngiliz petrol şirketi BP, 2010 yılında Meksika Körfezi’nde çevre faciasına yol açan petrol sızıntısı nedeniyle 7,8 milyar dolar tazminat ödemeyi kabul etti.

İzmir Aliğa’da yapılması planlanan termik santral, protesto edildi. Dikili Belediye Başkanı Osman Özgüven, santrale karşı çıkmaya devam edeceklerini belirterek, “Aliğa’da termik santral olmaması için gerekirse canımızı bile vermeliyiz” dedi.

Bursa’da, Metin Lokumcu’nun hayatını kaybettiği Hopa olaylarıyla ilgili davaya destek için adliye önünde saçlarını kesen dört öğrenciyi çevreyi kirlettikleri gerekçesiyle 26’şar lira ceza verildi.

Hint Okyanusu’ndaki Madagaskar adasını vuran İrina fırtınasında en az 65 kişi hayatını kaybetti.

Yeşiller Partisi ile Eşitlik ve Demokrasi Partisi’nin ortak organize ettiği Nükleer Karşıtı Aktivist Okulu 3-4 Mart tarihlerinde Ankara’da gerçekleşti.

Kocaeli’nin Çayırova ve Dilovası ilçelerinde, çevreye gelişigüzel bırakılan tonlarca kimyasal atık, yetkilileri alarma geçirdi. Çayırova ilçesindeki boş bir araziye 14 ton balata fabrikası atığı dökülürken, sık sık çevre kirliliği ile gündeme gelen Dilovası’nda ise toprağın altına gömülmek istenen yaklaşık 2 ton kömür atığı vatandaşların müdahalesiyle engellendi.

Türkiye, avladığı kalkan miktarı ile Karadeniz’e kıyısı olan ülkeler ara-

sında en fazla kalkan avlayan ülke oldu. Son yapılan araştırmalara göre Karadeniz’deki kalkan stokları çöküşe işaret eden şekilde tarihin en düşük seviyesinde...

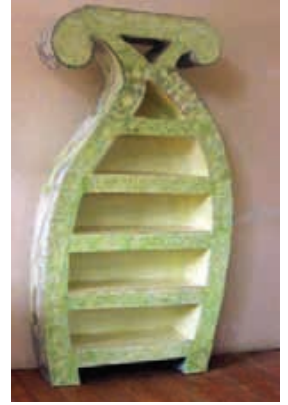
Büyük Okyanus’taki 103 bin nüfuslu ada ülkesi Kiribati, iklim değişikliği yüzünden “taşımaya” hazırlanıyor. Denizden sadece bir metre yukarıda bulunan Kiribati’de hükümet, küresel ısınmanın etkisiyle deniz seviyesinin giderek yükselmesi ve adanın sular altında kalması tehlikesine karşı, ada halkını yerleştirmek için 2 bin 200 kilometre uzaklıktaki Fiji’den arazi satın alınmasına karar verdi.

Ürünlerine karamel rengi veren maddenin kanserojen olduğuna dair bulguların ortaya sürülmesi ve bu yönde baskıların artması üzerine, California eyalet yasasının emriyle, Coca Cola ve Pepsi, ürün formüllerinde değişikliğe gitme kararı aldı.

İspanya’da son yıllarda giderek büyüyen kuraklık sorunu alarm verirken, Madrid’de son 119 yılın en kurak kışının yaşandığı açıklandı. Madrid - Merkez Meteoroloji Enstitüsü’nün açıkladığı rapora göre, Madrid’de bu kış neredeyse iki gün arka arkaya yağmur bile yağmadığı kaydedildi.

Kaynaklar: DipnotTV, NTV, sendika.org, Radikal, Hürriyet, Cumhuriyet, Cihan Haber Ajansı, Greenpeace.org, Bianet, Anadolu Ajansı, CNN Türk, Yeşil Gazete, Vatan, BBC Türkçe

İlgililerin dikkatine: Clôdie Francois namlı yetenekli şahsın “mukavva kadınlar”ı Alis’in Harikalar Diyarı’ndan fırlamış gibi; “hipcycle.com” isimli internet sitesi çevre uyumlu ürün meraklılarının emrine amade.

Harikalar Diyarından Mobilyalar

Clôdie Francois isimli yetenekli insan, atıl durumdaki mukavvalardan öyle şahane konsollar, masalar, sehpalar ve bilimum mobilyalar yaratıyor ki, sadece göz ucuyla baktığımda dahi insan kendini Alis’in Harikalar Diyarı’na ışınlanmış gibi hissedebiliyor. Francois “MesdamesCarton” (CardBoard Ladies) markası altında yarattığı ürünlerini yapmak için ünlü mağazaların çöplerinden faydalanıyormuş üstelik. Çöplerde biriken mukavvaları topluyor ve bir “hokus pokus”la son derece çevreci olmasının yanı sıra eğlenceli tasarımlara imza atıyormuş. Tasarımcı, kolay şekil alarak, hayal gücünü rahatlıkla yansıtabildiği için, mukavvanın tahtaya çok iyi bir alternatif olduğu görüşünde. Francois bu şeker tasarımları yaparken mukavvanın yanı sıra geridönüştürülmüş tahta, el yapımı asitsiz kâğıt ve nontoksik cila kullanıyor. Fiyatları da diğer çevreci ürünlerle kıyaslandığında son derece ehven: 90 ila 220 dolar arası bir meblağ ödeyerek çevreci Alis olmak mümkün yani...

<http://mesdamescarton.wordpress.com/>

Vat iz “Upcycling”?

Recycling kelimesinin Türkçe mealiyle “geridönüşüm” olduğunu birçok insan, en azından çevre konusuyla az çok ilgilenen herkes biliyordur artık. Bir süredir kafaları karıştıran bir kelime daha peyda oldu: “Upcycling”. Henüz lügatlere çok taze bir giriş yaptığı için ve İngilizce’de tam bir karşılık bulamadığı için kelimeye mukabil, “o ne demek acaba?” sorusu son derece normal kaçır. Upcycling kısaca, “atıl durumda olan ürün ve eşyaları daha yüksek kalitede ve daha çevre uyumlu yeni bir ürüne dönüştürmek” şeklinde açıklanıyor. Bu kelimeye adanmış, “hipcycle.com” isimli bir “çevre uyumlu ürünler” sitesi bile hizmete girmiş. Sitede ev eşyalarından giyim kuşama kadar muhtelif kategorilerde ürünler satışa sunulmuş. Ancak şu anda yalnızca Kanada ve Amerika’ya satış mümkün. Kim bilir, belki sürdürülebilirlik bilincini yavaş adımlarla yakalamaya çalışan Türkiye’de de “upcycled” ürünler satan siteler açılır da, çevrecilerin yüzü güler.

www.hipcycle.com

OPTİMİST'İN YENİ KİTAPLARI

İnsanların evrensel olarak ve doğuştan bireyci olduğu ne kadar doğru? Bu dar ve çarpık görüşe dayanan sistem tasarımları ne kadar işe yarıyor?

Thomas Hobbes'un Leviathan'ı karşısında Rousseau'nun öne sürdüğü işbirliğinin gücü, uzun süredir sebepsiz yere reddedilen bir vizyonu gözler önüne seriyor. İnsan doğasına ilişkin tüm görüşler yeni baştan düşünülüyor.

O farklı bir İK düşünürü... Beyaz yakalı vebası için "Mobbing Anıtı Kurulmalı", Beyinleri yönetmek için "İnsan Kaynakları Bakanlığı olmalı" gibi fikirler hep onun yaratıcı bakış açısından kaynaklanıyor. Yine ezber bozan tespitler...

Doçent Dr. Tunç Bozbura, Bahçeşehir Üniversitesi MBA Program Koordinatörü

Sınırları olmayan ama çizgisi olan bir yazar ve onun çarpıcı satırları...

Sancak Basa, İK Koordinatörü

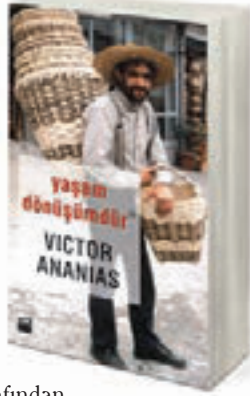
Eski iş modellerine meydan okuyarak yarının şirketlerini tasarlamaya aday vizyonerler ve kural koyucular için hazırlanmış bir el kitabı. İş modellerini anlamak, tasarlamak, revize etmek ve hayata geçirmekte yararlanabileceğiniz bir kılavuz.

“Bu Kitabı Yazacak mıyım, Bilemiyorum” Yaşam Dönüşümdür

*Yazar: Victor Ananias
Yayınevi: Doğan Kitap, 2012*

Yıllar evvel yazdığı bir yazıda, “Bu kitabı yazacak mıyım, bilemiyorum” diyordu. O kitabı yazdı ama yayımlandığını görmeden de aramızdan ayrıldı. Türkiye’de ekolojik yaşamın öncülerinden, Buğday hareketinin kurucusu Victor Ananias’ın makalelerinden oluşan *Yaşam Dönüşümdür*, Doğan Kitap tarafından yayımlandı. Victor Ananias’ın, ekolojik yaşam anlayışını temel alarak hemen her alanda yazdığı makalelerden oluşan kitabı yayıma hazırlayan ise, Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği’ndeki arkadaşları oldu. Kitapta Ananias’ın kendi kaleminden yaşamöyküsü; yeni ekonomiden doğa dostu yaşama, âni yaşamaktan ölüme kadar yaşamın hemen her alanında makaleleri, el yazısıyla yazdığı yazılar, çizimler, fotoğraflar ve hakkında yazılanlar yer alıyor. Okurları kitabın girişinde de güzel bir sürpriz bekliyor; önsözler Atlas Dergisi Yayın Yönetmeni Özcan Yüksek ve Açık Radyo’nun kurucularından Ömer Madra tarafından kaleme alınmış.

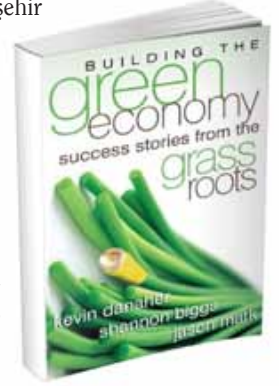

Beşikten Beşiğe Yeşil Yurttaş Hikâyeleri Yeşil bir Ekonomi Kurmak

*Yazarlar: Kevin Danaher-Shannon Biggs- Jason Mark
Yayınevi: PoliPoint Press 2007*

Bugüne kadar ekonomimiz hep kaynakları sömürmek, yok etmek üzerine kuruldu. Artık kaynakları koruyan, hatta daha önce yok olmuş kaynakları yerine koyan ekonomiler yaratmamız gerektiği iyice ortaya çıkmış durumda. *Green Economy - Success Stories from the Grassroots* (Yeşil Ekonomi - Tabandan Yeşeren Başarı Hikâyeleri), dünyanın dört bir yanındaki yurttaşların ve toplulukların yeşil bir ekonomi kurma yolundaki başarılı hikâyelerini bizlerle paylaşan umut dolu bir kitap. Daha somut örnek vermek gerekirse, kitapta, Siu kabilesinin Dakota’da başardığı yenilenebilir enerji atılımı, Küba’da şehir içinde organik tarım örnekleri, yerel yönetimde katılımcı demokrasi, katılımcı müfredat ve katılımcı bütçe karar alım süreçleri üzerine tartışmaları okuyabilirsiniz.

Sürdürülebilirlik literatürünün başucu kitaplarından biri olan *Beşikten Beşiğe* kitabının yazarlarından biri olan William McDonough da, *Yeşil bir Ekonomi Kurmak* kitabıyla ilgili söyleşisinde, sürdürülebilirliğin yerel başarılar vasıtasıyla sağlanabileceğini hatırlatıyor ve eserin bu yüzden önemli olduğunu söylüyor.

Dünyanın Durumu 2011 Gezegeni Besleyen İnovasyonlar

Yayına Hazırlayan: Worldwatch Enstitüsü

Yayınevi: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

Çeviri: Ayşe Başçı

1970’lerin sonlarında 1980’lerde Hindistan ve Guatemala’da başlamış olan yeşil devrimin temel amacı dünya nüfusunun etkin bir şekilde besin zincirinden yararlanabilmesiydi. Üretilen mahsullerden hem verim alınabilecekti, hem de kitlesel üretim yapılabilecekti. Yeşil Devrimin üzerinden yarım asır geçti

ama bugün hâlâ çok sayıda aile kronik açlıktan muzdarip. Bu yüzden Worldwatch Enstitüsü’nün Gezegeni Beslemek ekibi, Sahra Çölü’nün güneyindeki 25 ülkeye gitti ve gönüllü kuruluşların, tarım şirketlerinin, üniversitelerin ve Afrika’daki geleneksel çiftçilerin deneyimlerinden bir inovasyon definesi çıkardı. *Dünyanın Durumu* genel olarak kurumsal ve bireysel çabaların rehberliğinde sürdürülebilirlik, ürün çeşitliliği ve ekosistem sağlığının önemi üzerine ısrarlı vurgular yapıyor.

Sanayi kazanıyor, Doğa kazanıyor!

Endüstriyel atıkları
temiz enerji olarak
geri kazanıyoruz.

Sanayimizin gelişimine katkıda bulunduğu 50 yılı aşkın süredir "çevrenin korunması"nı temel değer kabul eden MESS'in bir kuruluşu olan MESS Entegre Geri Kazanım ve Enerji A.Ş., sürdürülebilir büyüme ve temiz bir çevre için çalışıyor.

MSG
Entegre Geri
Kazanım ve
Enerji

MESS Entegre Geri Kazanım ve Enerji San. ve Tic. A.Ş.

MERKEZ: Büyükdere Cad. Maya Akar Center No:100-102 Kat:16 D:00 Esentepe - Şişli

34394 İSTANBUL Tel: +90 (212) 356 60 00 Faks: +90 (212) 212 58 00

MESS TRAKYA ARA DEPO TESİSİ: İlaççimenet Bahadere Mevkii, Vefikçe - Çorlu

TEKİRGÖZÜ Tel: +90 (282) 674 55 44 Faks: +90 (282) 674 55 47

www.msgenerji.com • info@msgenerji.com

ENERJİYİ VE
EMEĞİ KORUYAN

eKO
KREDİ

Şekerbank

Doğa
için
güzel
haber

Şekerbank, EKOkredi kapsamında, uluslararası kuruluşlardan sağladığı 70 milyon EUR ve 25 milyon USD kaynakla sayıları 24 bini bulan birey, esnaf, küçük işletme, KOBİ ve çiftçiyi enerji tasarrufuyla tanıştırdı, 1 milyon tondan fazla CO² emisyonu salınımını engelledi. Enerji verimliliğinin finansmanında Türkiye'nin öncü bankası Şekerbank, yeni kaynaklarıyla emeği ve doğal kaynakları korumaya devam ediyor...